

PRZEGLĄD WYBORCZY

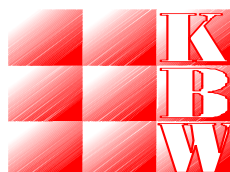
*

Biuletyn informacyjny

Wydanie specjalne

Wybory do Sejmu i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

21 października 2007 r.

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

ISSN 1507-983X

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego
00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Opracowanie - Zespół w Krajowym Biurze Wyborczym
Alicja Kicińska
Marcin Lisiak
Redakcja - Kazimierz Wojciech Czaplicki, kierownik Biura

Skład komputerowy - Marcin Lisiak

Oddano do druku – 24 stycznia 2008 r.

Przy wykorzystaniu informacji zawartych w „Przeglądzie wyborczym”, Krajowe Biuro Wyborcze będzie wdzięczne za każdorazowe wskazanie źródła informacji.

**Oficjalna strona Państwowej Komisji Wyborczej
i Krajowego Biura Wyborczego w Internecie**

www.pkw.gov.pl

SPIS TREŚCI	Str.
★ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 września 2007 r. w sprawie skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 163, poz. 1154)	5
★ Postanowienie Prezydenta RP z dnia 7 września 2007 r. w sprawie zarządzenia wyborów do Sejmu RP i do Senatu RP (Dz. U. Nr 162, poz. 1145)	6
★ Protokół Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 22 października 2007 r. o zbiorczych wynikach głosowania na okręgowe listy kandydatów na posłów	10
★ Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 23 października 2007 r. o wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r. (Dz. U. Nr 198, poz. 1438) – <i>(wyciąg)</i>	14
★ Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 23 października 2007 r. o wynikach wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r. (Dz. U. Nr 198, poz. 1439) – <i>(wyciąg)</i>	87
★ Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 15 października 2007 r. w sprawie obserwacji zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przez Misję Oceniającą Wybory (AEM) Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) – (M.P. Nr 76, poz. 812)	108
★ Sprawozdanie Państwowej Komisji Wyborczej z wyborów do Sejmu i Senatu przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r.	111
★ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2008 r. w sprawie ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych dnia 21 października 2007 r. (Dz. U. Nr 9, poz. 54)	139
★ Postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach protestów wyborczych	143
★ Wręczenie wybranym posłom i senatorom zaświadczeń o wyborze	213

UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 7 września 2007 r.

w sprawie skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

(Dziennik Ustaw Nr 163, poz. 1154)

Art. 1.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie art. 98 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, postanawia skrócić swoją kadencję.

Art. 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Marszałek Sejmu: *Ludwik Dorn*

POSTANOWIENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
z dnia 7 września 2007 r.

**w sprawie zarządzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej**

Na podstawie art. 98 ust. 5 w związku z art. 98 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z 2001 r. Nr 28, poz. 319 i z 2006 r. Nr 200, poz. 1471) oraz art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. — Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 z późn. zm.¹⁾), w związku z uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 września 2007 r. w sprawie skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi się, co następuje:

§ 1.

Zarządzam wybory do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2.

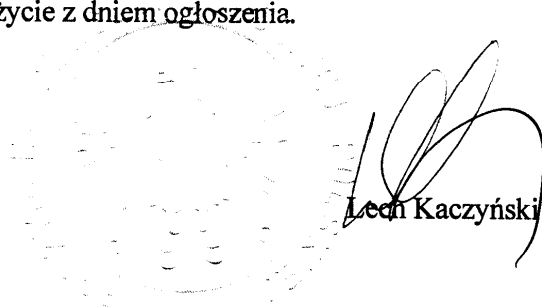
Dzień wyborów wyznaczam na niedzielę dnia 21 października 2007 r.

§ 3.

Dni, w których upływają terminy wykonania czynności wyborczych, określa kalendarz wyborczy, stanowiący załącznik do niniejszego postanowienia.

§ 4.

Postanowienie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Lech Kaczyński

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 74, poz. 786 i Nr 154, poz. 1802, z 2002 r. Nr 14, poz. 128, Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1089 i Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 57, poz. 507 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, z 2005 r. Nr 140, poz. 1173, z 2006 r., Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162 i Nr 112, poz. 766.

Załącznik do postanowienia
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 7 września 2007 r. (poz.)

**KALENDARZ WYBORCZY DLA WYBORÓW DO SEJMU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ I DO SENATU RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ W DNIU 21 PAŹDZIERNIKA 2007 R.**

Data wykonania czynności wyborczych	Treść czynności
1	2
do dnia 16 września 2007 r.	– zawiadomienie Państwowej Komisji Wyborczej: – przez organ partii politycznej o zamiarze zgłoszenia kandydatów na posłów lub kandydatów na senatorów, – przez pełnomocnika wyborczego o utworzeniu koalicyjnego komitetu wyborczego lub o utworzeniu komitetu wyborczego wyborców, – powołanie okręgowych komisji wyborczych
do dnia 21 września 2007 r.	– podanie do publicznej wiadomości informacji o granicach i numerach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych, – zgłaszanie przez pełnomocników wyborczych kandydatów do składów obwodowych komisji wyborczych
do dnia 26 września 2007 r. do godz. 24 ⁰⁰	– zgłaszanie okręgowych list kandydatów na posłów oraz kandydatów na senatorów w celu zarejestrowania
do dnia 30 września 2007 r.	– powołanie przez wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast) obwodowych komisji wyborczych, – podanie do publicznej wiadomości informacji o numerach i granicach obwodów głosowania za granicą oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych

1	2
od dnia 30 września 2007 r. do dnia 7 października 2007 r.	- składanie przez żołnierzy pełniących zasadniczą lub okresową służbę wojskową oraz pełniących służbę w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych lub odbywających ćwiczenia i przeszkolenie wojskowe, a także ratowników odbywających zasadniczą służbę w obronie cywilnej poza miejscem stałego zamieszkania oraz policjantów z jednostek skoszarowanych, funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej pełniących służbę w systemie skoszarowanym, wniosków o dopisanie do spisu wyborców sporządzanego dla miejscowości, w której odbywają służbę
od dnia 6 października 2007 r. do dnia 19 października 2007 r. do godz. 24 ⁰⁰	- nieodpłatne rozpowszechnianie audycji wyborczych w programach publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych, przygotowanych przez komitety wyborcze
do dnia 7 października 2007 r.	- sporządzenie spisów wyborców przez gminy
do dnia 11 października 2007 r.	- składanie wniosków przez wyborców przebywających czasowo na obszarze gminy lub wyborców nigdzie niezamieszkałych o dopisanie do spisu wyborców, - składanie wniosków przez wyborców niepełnosprawnych o dopisanie ich do spisu w wybranym obwodzie głosowania na obszarze gminy właściwej ze względu na miejsce stałego zamieszkania, - podanie przez okręgowe komisje wyborcze, w formie obwieszczenia, informacji o zarejestrowanych okręgowych listach kandydatów na posłów oraz o zarejestrowanych kandydatach na senatorów

1	2
do dnia 16 października 2007 r.	<ul style="list-style-type: none"> - składanie przez komitety wyborcze wyborców zrzeszonych w zarejestrowanych organizacjach mniejszości narodowych oświadczeń do Państwowej Komisji Wyborczej o korzystaniu ich okręgowych list kandydatów na posłów ze zwolnienia z warunku określonego w art. 133 ust. 1 Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, - zgłaszanie przez wyborców przebywających na polskich statkach morskich wniosków o wpisanie do spisu wyborców w obwodach głosowania utworzonych na tych statkach, - zgłaszanie przez wyborców przebywających za granicą wniosków o wpisanie do spisu wyborców w obwodach głosowania utworzonych za granicą
w dniu 19 października 2007 r. o godz. 24 ⁰⁰	- zakończenie kampanii wyborczej
w dniu 21 października 2007 r. godz. 6 ⁰⁰ - 20 ⁰⁰	- głosowanie

Protokół Państwowej Komisji Wyborczej
z dnia 22 października 2007 r.
o zbiorczych wynikach głosowania na okręgowe listy kandydatów na posłów

Zgodnie z art. 165 ust. 2 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 z późn. zm.¹) Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, co następuje.

I.

W wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007 r., na wszystkie okręgowe listy kandydatów na posłów oddano w skali kraju **16 142 202** głosy ważne.

II.

Na poszczególne okręgowe listy kandydatów na posłów oddano w skali kraju głosów ważnych:

- 1) **listy nr 2** zgłoszone przez Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy oddano **160 476 głosów**, to jest **0,99%**,
- 2) **listy nr 3** zgłoszone przez Komitet Wyborczy Liga Polskich Rodzin oddano **209 171 głosów**, to jest **1,30%**,
- 3) **listy nr 6** zgłoszone przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość oddano **5 183 477 głosów**, to jest **32,11%**,
- 4) **listy nr 8** zgłoszone przez Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP oddano **6 701 010 głosów**, to jest **41,51%**,
- 5) **listy nr 10** zgłoszone przez Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego oddano **1 437 638 głosów**, to jest **8,91%**,
- 6) **listy nr 15** zgłoszone przez Komitet Wyborczy Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej oddano **247 335 głosów**, to jest **1,53%**,
- 7) **lista nr 19** zgłoszona przez Komitet Wyborczy Wyborców „Mniejszość Niemiecka” w okręgu nr 21 oddano **32 462 głosy**, to jest **0,20%**,
- 8) **listy nr 20** zgłoszone przez Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP oddano **2 122 981 głosów**, to jest **13,15%**,
- 9) **listy nr 21** zgłoszone przez Komitet Wyborczy Partii Kobiet oddano **45 121 głosów**, to jest **0,28%**,

---

¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 74, poz. 786 i Nr 154, poz. 1802, z 2002 r. Nr 14, poz. 128, Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1089 i Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 57, poz. 507 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, z 2005 r. Nr 140, poz. 1173, z 2006 r. Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 112, poz. 766 i Nr 176, poz. 1238.

- 10) **lista nr 22** zgłoszona przez Komitet Wyborczy Samoobrona Patriotyczna w okręgu nr 6 oddano **2 531 głosów**, to jest **0,02%**,

III.

Następujące okręgowe listy kandydatów na posłów spełniają warunki uprawniające do uczestniczenia w podziale mandatów w okręgach wyborczych:

- 1) listy okręgowe zgłoszone przez komitety wyborcze partii politycznych, które otrzymały co najmniej 5% ważnie oddanych głosów w skali kraju (art. 133 ust. 1 Ordynacji wyborczej)
  - listy nr 6 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość,
  - listy nr 8 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP,
  - listy nr 10 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego.
- 2) listy nr 20 zgłoszone przez Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, który otrzymał co najmniej 8% ważnie oddanych głosów w skali kraju (art. 133 ust. 2 Ordynacji wyborczej)
- 3) – Komitet Wyborczy Wyborców „Mniejszość Niemiecka”, utworzony przez wyborców zrzeszonych w zarejestrowanej organizacji mniejszości narodowej, który złożył w Państwowej Komisji Wyborczej oświadczenie, o którym mowa w art. 134 ust. 1 Ordynacji wyborczej i ich lista z numerem 19 zarejestrowana w okręgu wyborczym nr 21 korzysta ze zwolnienia z warunku, o którym mowa w art. 133 ust. 1 Ordynacji wyborczej.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej: *Ferdynand Rymarz*

Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej: *Jan Kacprzak, Stanisław Kosmal*

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej: *Maria Aleksandra Grzelka, Stefan Jaworski, Andrzej Kisielewicz, Andrzej Mączyński, Antoni Włodzimierz Ryms, Stanisław Zabłocki*

Załącznik do protokołu Państwowej Komisji
Wyborczej z dnia 22 października 2007 r.

**Zestawienie wyników głosowania na okręgowe listy kandydatów na posłów
wg okręgów wyborczych**

Województwo	Numer okręgu	Siedziba OKW	Numery List									Razem	
			2	3	6	8	10	15	19	20	21		22
dolnośląskie	1	Legnica	3 921	4 536	117 165	173 820	26 710	6 029		72 378			404 559
	2	Wałbrzych	3 394	2 827	71 143	125 854	21 063	4 318		42 679			271 278
	3	Wrocław	4 695	6 649	157 969	295 880	26 933	6 212		57 795			556 133
kujawsko-pomorskie	4	Bydgoszcz	5 030	4 482	101 436	184 705	36 476	7 154		79 619			418 902
	5	Toruń	4 186	3 458	105 056	154 224	44 602	9 175		72 028			392 729
lubelskie	6	Lublin	3 926	9 602	208 323	147 852	62 983	8 836		52 680	4 971	2 531	501 704
	7	Chełm	3 922	7 371	138 882	84 691	68 114	11 603		36 917			351 500
lubuskie	8	Zielona Góra	5 219	5 664	88 563	185 534	33 058	6 654		69 523			394 215
łódzkie	9	Łódź	3 205	4 780	117 716	193 124	15 395	6 150		75 125	7 259		422 754
	10	Piotrków Trybunalski	3 246	3 685	120 944	81 532	39 889	6 631		36 055			291 982
	11	Sieradz	3 536	4 683	134 384	116 485	53 730	10 351		53 639	5 579		382 387
małopolskie	12	Chrzanów	2 616	4 064	108 148	97 517	24 114	2 585		28 632			267 676
	13	Kraków	9 349	6 872	193 270	265 821	23 493	3 483		54 284	4 832		561 404
	14	Nowy Sącz	1 997	3 931	152 960	85 668	30 636	3 653		19 057			297 902
	15	Tarnów	2 453	4 399	128 391	90 638	31 599	3 234		20 609			281 323
mazowieckie	16	Płock	2 711	3 048	109 232	90 690	60 837	5 935		34 528			306 981
	17	Radom	2 642	4 253	121 685	80 435	42 789	7 584		25 451			284 839
	18	Siedlce	2 844	6 555	158 061	91 401	69 805	8 686		30 790			368 142
	19	Warszawa	5 518	14 264	316 977	618 942	26 678	4 540		145 072	13 992		1 145 983
	20	Warszawa	3 744	6 472	164 120	208 034	38 024	3 656		36 532			460 582
opolskie	21	Opole	3 341	4 722	84 295	171 683	24 392	6 395	32 462	41 250			368 540
podkarpackie	22	Krosno	3 476	4 933	145 913	96 748	42 786	5 973		30 399			330 228
	23	Rzeszów	4 355	9 062	237 977	136 670	54 843	5 335		43 121			491 363
podlaskie	24	Białystok	2 835	6 634	178 988	149 229	42 158	9 303		67 891	4 142		461 180
pomorskie	25	Gdańsk	3 804	6 351	127 959	258 073	20 676	5 622		50 019			472 504
	26	Gdynia	4 697	6 886	133 711	257 010	30 798	7 840		62 694			503 636
śląskie	27	Bielsko-Biała	4 637	3 942	122 081	143 989	22 820	3 146		44 148			344 763
	28	Częstochowa	3 479	3 968	78 976	102 606	25 046	3 912		37 741			255 728
	29	Gliwice	3 315	3 211	97 540	163 655	15 244	2 706		43 679			329 350
	30	Rybnik	3 905	3 045	109 748	134 945	12 071	2 891		36 309			302 914
	31	Katowice	7 524	4 530	146 704	231 517	15 398	2 725		57 084			465 482
	32	Sosnowiec	5 068	3 777	81 360	145 755	16 381	3 018		70 378			325 737

Województwo	Numer okręgu	Siedziba OKW	Numery List										Razem
			2	3	6	8	10	15	19	20	21	22	
świętokrzyskie	33	Kielce	4 545	4 721	188 556	134 849	71 034	7 874		66 646	4 346		482 571
warmińsko-mazurskie	34	Elbląg	2 639	3 220	55 948	99 946	26 326	6 929		35 584			230 592
	35	Olsztyn	2 740	3 898	72 259	135 407	37 744	5 093		42 090			299 231
wielkopolskie	36	Kalisz	4 653	4 847	102 266	149 053	51 750	8 445		65 221			386 235
	37	Konin	4 704	4 107	87 030	101 722	41 153	7 033		51 896			297 645
	38	Piła	2 756	2 889	64 870	125 036	37 706	6 352		58 960			298 569
	39	Poznań	3 054	4 439	94 187	262 322	24 383	2 684		56 547			447 616
zachodniopomorskie	40	Koszalin	2 764	2 560	53 161	113 096	21 162	10 440		43 331			246 514
	41	Szczecin	4 031	5 834	105 523	214 852	26 839	7 150		74 600			438 829
OGÓLEM			160 476	209 171	5 183 477	6 701 010	1 437 638	247 335	32 462	2 122 981	45 121	2 531	16 142 202
<i>Procent</i>			0,99%	1,30%	32,11%	41,51%	8,91%	1,53%	0,20%	13,15%	0,28%	0,02%	100,00%

Numer list	Nazwa komitetu
2	Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
3	Komitet Wyborczy Liga Polskich Rodzin
6	Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość
8	Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP
10	Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego
15	Komitet Wyborczy Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej
19	Komitet Wyborczy Wyborców "Mniejszość Niemiecka - okręg nr 21
20	Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP
21	Komitet Wyborczy Partii Kobiet
22	Komitet Wyborczy Samoobrona Patriotyczna - okręg nr 6

19 - Komitet bierze udział w podziale mandatów na podstawie art. 134 ust. 1

OBWIESZCZENIE
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 23 października 2007 r.
o wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r.

(wyciąg)

Na podstawie art. 173 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 z późn. zm.²) Państwowa Komisja Wyborcza podaje do publicznej wiadomości wyniki wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r.

I.

Wybory przeprowadziły: Państwowa Komisja Wyborcza, 41 okręgowych komisji wyborczych i 25 476 obwodowych komisji wyborczych. W skład obwodowych komisji wyborczych powołano 201 294 wyborców.

Liczba osób uprawnionych do głosowania wynosiła **30 615 471**.

W głosowaniu wzięło udział (otrzymało karty do głosowania) **16 495 045** osób.

Frekwencja wyborcza wyniosła **53,88%**.

Liczba kart ważnych wyniosła **16 477 734** karty.

Liczba głosów nieważnych wyniosła **335 532**, co stanowi **2,04%** ogólnej liczby głosów.

Liczba głosów ważnych wyniosła **16 142 202**, co stanowi **97,96%** ogólnej liczby głosów.

Wybierano **460** posłów spośród **6 196** kandydatów zgłoszonych na **296** okręgowych listach kandydatów przez **10** komitetów wyborczych.

---

² Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 74, poz. 786 i Nr 154, poz. 1802, z 2002 r. Nr 14, poz. 128, Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1089 i Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 57, poz. 507 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, z 2005 r. Nr 140, poz. 1173, z 2006 r. Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 112, poz. 766 i Nr 176, poz. 1238.

II.

Wyniki wyborów w okręgach wyborczych

A. Informacja zbiorcza

1. Na poszczególne listy okręgowe oddano w skali kraju następującą liczbę głosów ważnych:

na listy nr 2 zgłoszone przez

Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy

oddano 160 476 głosów, to jest 0,99% głosów ważnych,

na listy nr 3 zgłoszone przez

Komitet Wyborczy Liga Polskich Rodzin

oddano 209 171 głosów, to jest 1,30% głosów ważnych,

na listy nr 6 zgłoszone przez

Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość

oddano 5 183 477 głosów, to jest 32,11% głosów ważnych,

na listy nr 8 zgłoszone przez

Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP

oddano 6 701 010 głosów, to jest 41,51% głosów ważnych,

na listy nr 10 zgłoszone przez

Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego

oddano 1 437 638 głosów, to jest 8,91% głosów ważnych,

na listy nr 15 zgłoszone przez

Komitet Wyborczy Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej

oddano 247 335 głosów, to jest 1,53% głosów ważnych,

na listę nr 19 zgłoszoną w okręgu nr 21 przez

Komitet Wyborczy Wyborców "Mniejszość Niemiecka"

oddano 32 462 głosy, to jest 0,20% głosów ważnych,

na listy nr 20 zgłoszone przez

Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP

oddano 2 122 981 głosów, to jest 13,15% głosów ważnych,

na listy nr 21 zgłoszone przez

Komitet Wyborczy Partii Kobiet

oddano 45 121 głosów, to jest 0,28% głosów ważnych,

na listę nr 22 zgłoszoną w okręgu nr 6 przez

Komitet Wyborczy Samoobrona Patriotyczna

oddano 2 531 głosów, to jest 0,02% głosów ważnych.

2. Państwowa Komisja Wyborcza, zgodnie z art. 165 ust. 2, uwzględniając art. 134 ust. 1 Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej

Polskiej, stwierdziła, że warunki uprawniające do uczestniczenia w podziale mandatów w okręgach wyborczych spełniły następujące listy okręgowe:

listy nr 6 zgłoszone przez

Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość,

listy nr 8 zgłoszone przez

Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP,

listy nr 10 zgłoszone przez

Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego,

lista nr 19 zgłoszona w okręgu nr 21 przez

Komitet Wyborczy Wyborców "Mniejszość Niemiecka",

listy nr 20 zgłoszone przez

Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP.

3. W podziale mandatów w okręgach wyborczych nie brały udziału następujące listy okręgowe, gdyż nie spełniły warunków określonych w art. 133 ust. 1 Ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu:

listy nr 2 zgłoszone przez

Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy,

listy nr 3 zgłoszone przez

Komitet Wyborczy Liga Polskich Rodzin,

listy nr 15 zgłoszone przez

Komitet Wyborczy Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej,

listy nr 21 zgłoszone przez

Komitet Wyborczy Partii Kobiet,

lista nr 22 zgłoszona w okręgu nr 6 przez

Komitet Wyborczy Samoobrona Patriotyczna.

4. Listy komitetów wyborczych uprawnione do uczestniczenia w podziale mandatów uzyskały w kraju następującą liczbę mandatów:

listy nr 6 zgłoszone przez **Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość** uzyskały **166** mandatów,

listy nr 8 zgłoszone przez **Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP** uzyskały **209** mandatów,

listy nr 10 zgłoszone przez **Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego** uzyskały **31** mandatów,

lista nr 19 zgłoszona w okręgu nr 21 przez **Komitet Wyborczy Wyborców "Mniejszość Niemiecka"** uzyskała **1** mandat,

listy nr 20 zgłoszone przez **Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP** uzyskały **53** mandaty.

B. Informacja o wynikach wyborów w poszczególnych okręgach wyborczych

Okręg wyborczy nr 1 z siedzibą w Legnicy

1. W okręgu wyborczym wybierano 12 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 151 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 806 174 osoby.
W głosowaniu wzięło udział 413 721 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 51,32%.
Liczba kart ważnych wyniosła 413 443 karty.
Głosów nieważnych oddano 8 884, co stanowi 2,15% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 404 559, co stanowi 97,85% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 12 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy	
oddano głosów	3 921
na listę nr 3 KW LPR	
oddano głosów	4 536
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość	
oddano głosów	117 165
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP	
oddano głosów	173 820
na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL	
oddano głosów	26 710
na listę nr 15 KW Samoobrona RP	
oddano głosów	6 029
na listę nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci	
oddano głosów	72 378

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **117 165** głosów, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) LIPIŃSKI Adam	32 303
2) CYBULSKI Piotr	11 835
3) MACHALEK Marzena Anna	11 109
4) WITEK Elżbieta Barbara	9 666

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **173 820** głosów, uzyskała **6** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) SCHETYNA Grzegorz	54 345
2) DROZD Ewa	19 908
3) WOJNAROWSKI Norbert	15 439
4) ZAWIŁA Marcin Edward	14 133
5) BRODNIAK Roman	10 191
6) MIKULICZ Janusz	8 291

lista nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci, która otrzymała **72 378** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) SZMAJDZIŃSKI Jerzy Andrzej	42 724
2) ZBRZYŻNY Ryszard	11 049

Okręg wyborczy nr 2 z siedzibą w Wałbrzychu

1. W okręgu wyborczym wybierano 8 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 107 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 567 692 osoby.
W głosowaniu wzięło udział 277 683 osoby.
Frekwencja wyborcza wyniosła 48,91%.
Liczba kart ważnych wyniosła 277 528 kart.
Głosów nieważnych oddano 6 250, co stanowi 2,25% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 271 278, co stanowi 97,75% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 8 posłów.

2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów **3 394**

na listę nr 3 KW LPR
oddano głosów **2 827**

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość
oddano głosów **71 143**

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP
oddano głosów **125 854**

na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL
oddano głosów **21 063**

na listę nr 15 KW Samoobrona RP
oddano głosów **4 318**

na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci
SLD+SDPL+PD+UP
oddano głosów **42 679**

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **71 143** głosy, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

- 1) **WIĄZOWSKI Waldemar Bogdan** **20 911**
- 2) **ZALEWSKA Anna Elżbieta** **10 584**

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **125 854** głosy, uzyskała **5** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

- 1) **CHLEBOWSKI Zbigniew** **56 533**
- 2) **MRZYGŁOCKA Izabela Katarzyna** **18 523**
- 3) **SZULC Jakub Maciej** **12 310**
- 4) **SMOLARZ Tomasz** **8 208**

5) WIELICHOWSKA Monika **5 877**

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **42 679** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) GOŁĘBIEWSKI Henryk **10 664**

Okręg wyborczy nr 3 z siedzibą we Wrocławiu

1. W okręgu wyborczym wybierano 14 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 184 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 971 597 osób.
W głosowaniu wzięło udział 565 256 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 58,18%.
Liczba kart ważnych wyniosła 564 438 kart.
Głosów nieważnych oddano 8 305, co stanowi 1,47% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 556 133, co stanowi 98,53% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 14 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów **4 695**

na listę nr 3 KW LPR
oddano głosów **6 649**

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość
oddano głosów **157 969**

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP
oddano głosów **295 880**

na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL
oddano głosów **26 933**

na listę nr 15 KW Samoobrona RP
oddano głosów **6 212**

**na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci
SLD+SDPL+PD+UP**

oddano głosów **57 795**

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **157 969** głosów, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) UJAZDOWSKI Kazimierz Michał	73 416
2) NATALLI-ŚWIAT Aleksandra Krystyna	21 999
3) JACKIEWICZ Dawid Bohdan	14 653
4) KEMPA Beata Agnieszka	10 228

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **295 880** głosów, uzyskała **9** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) ZDROJEWSKI Bogdan	213 883
2) PIECHOTA Sławomir Jan	13 345
3) HUSKOWSKI Stanisław	9 584
4) WOLAK Ewa Wanda	7 686
5) ŁOŚ Andrzej Antoni	6 064
6) MŁYŃCZAK Aldona	5 420
7) SKORUPA Aleksander Marek	4 851
8) JAROS Michał	4 740
9) RABA Norbert Łukasz	4 306

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **57 795** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) KRASOŃ Janusz	21 490
-------------------------	---------------

Okręg wyborczy nr 4 z siedzibą w Bydgoszczy

1. W okręgu wyborczym wybierano 12 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 161 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 806 833 osoby.
W głosowaniu wzięło udział 429 736 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 53,26%.
Liczba kart ważnych wyniosła 429 434 karty.
Głosów nieważnych oddano 10 532, co stanowi 2,45% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 418 902, co stanowi 97,55% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 12 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na **listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy**
oddano głosów **5 030**

na **listę nr 3 KW LPR**
oddano głosów **4 482**

na **listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość**
oddano głosów **101 436**

na **listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP**
oddano głosów **184 705**

na **listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego**
oddano głosów **36 476**

na **listę nr 15 KW Samoobrona RP**
oddano głosów **7 154**

na **listę nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci**
oddano głosów **79 619**

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **101 436** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) **MOJZESOWICZ Wojciech** **37 634**

2) LATOS Tomasz Edward	17 751
3) WALKOWIAK Andrzej	8 127

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **184 705** głosów, uzyskała **6** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) SIKORSKI Radosław Tomasz	117 291
2) PIOTROWSKA Teresa	12 558
3) OLSZEWSKI Paweł Bartosz	8 633
4) KATULSKI Jarosław Paweł	7 514
5) BREJZA Krzysztof	6 441
6) ROSZAK Grzegorz Michał	6 217

lista nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego, która otrzymała **36 476** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) KŁOPOTEK Eugeniusz	12 975

lista nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci, która otrzymała **79 619** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) ZEMKE Janusz Władysław	42 347
2) BAŃKOWSKA Anna Danuta	7 227

Okręg wyborczy nr 5 z siedzibą w Toruniu

1. W okręgu wyborczym wybierano 13 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 172 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 834 430 osób.
W głosowaniu wzięło udział 401 611 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 48,13%.
Liczba kart ważnych wyniosła 401 198 kart.
Głosów nieważnych oddano 8 469, co stanowi 2,11% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 392 729, co stanowi 97,89% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 13 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów

4 186

na listę nr 3 KW LPR	
oddano głosów	3 458
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość	
oddano głosów	105 056
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP	
oddano głosów	154 224
na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego	
oddano głosów	44 602
na listę nr 15 KW Samoobrona RP	
oddano głosów	9 175
na listę nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci	
oddano głosów	72 028

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **105 056** głosów, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) ZBONIKOWSKI Łukasz	28 830
2) GIRZYŃSKI Zbigniew	22 159
3) SOBECKA Anna Elżbieta	15 180
4) DRAB Marzenna Stefania	7 396

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **154 224** głosy, uzyskała **6** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) MĘŻYDŁO Antoni	42 052
2) LENZ Tomasz	34 545
3) DZIĘCIOŁ Janusz	19 807
4) KOPACZEWSKA Domicela Katarzyna	18 320
5) WOJTKOWSKI Marek	5 353
6) KARPIŃSKI Grzegorz	5 054

lista nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego, która otrzymała **44 602** głosy, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy została wybrana kandydatka, która otrzymała największą liczbę głosów:

1) KIERZKOWSKA Ewa Sławomira **7 561**

lista nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci, która otrzymała **72 028** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) FILAR Marian **21 892**

2) WENDERLICH Jerzy **11 825**

Okręg wyborczy nr 6 z siedzibą w Lublinie

1. W okręgu wyborczym wybierano 15 posłów.
Zarejestrowano 9 list okręgowych z 232 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 964 553 osoby.
W głosowaniu wzięło udział 511 713 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 53,05%.
Liczba kart ważnych wyniosła 511 222 karty.
Głosów nieważnych oddano 9 518, co stanowi 1,86% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 501 704, co stanowi 98,14% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 15 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na **listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy**
oddano głosów **3 926**

Kandydaci z tej listy otrzymali następujące liczby głosów:

na **listę nr 3 KW LPR**
oddano głosów **9 602**

na **listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość**
oddano głosów **208 323**

na **listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP**
oddano głosów **147 852**

na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL oddano głosów	62 983
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	8 836
na listę nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci oddano głosów	52 680
na listę nr 21 KW Partii Kobiet oddano głosów	4 971
na listę nr 22 KW Samoobrona P oddano głosów	2 531

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **208 323** głosy, uzyskała **7** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) KRUK Elżbieta Małgorzata	53 474
2) SADURSKA Małgorzata Barbara	21 420
3) MASŁOWSKA Gabriela	18 743
4) ŻACZEK Jarosław	15 040
5) STAWIARSKI Jarosław Piotr	11 949
6) SPRAWKA Lech Stanisław	11 929
7) MICHAŁKIEWICZ Krzysztof Stefan	11 250

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **147 852** głosy, uzyskała **5** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) PALIKOT Janusz	44 186
2) MUCHA Joanna	21 028
3) KARPIŃSKI Włodzimierz Witold	16 873
4) GĄSIOR-MAREK Magdalena Ewa	16 114
5) WILK Wojciech	9 079

lista nr 10 Komitet Wyborczy PSL, która otrzymała **62 983** głosy, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) ŁOPATA Jan	9 128
2) WOJTAS Edward	8 375

lista nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci, która otrzymała **52 680** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy została wybrana kandydatka, która otrzymała największą liczbę głosów:

1) SIERAKOWSKA Izabella Antonina	24 870

Okręg wyborczy nr 7 z siedzibą w Chelmie

1. W okręgu wyborczym wybierano 12 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 156 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 778 641 osób.
W głosowaniu wzięło udział 359 965 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 46,23%.
Liczba kart ważnych wyniosła 359 797 kart.
Głosów nieważnych oddano 8 297, co stanowi 2,31% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 351 500, co stanowi 97,69% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 12 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy oddano głosów	3 922
--	--------------

na listę nr 3 KW LPR oddano głosów	7 371
--	--------------

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	138 882
---	----------------

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	84 691
---	---------------

na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL oddano głosów	68 114
---	---------------

na listę nr 15 KW Samoobrona RP

oddano głosów

11 603

**na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci
SLD+SDPL+PD+UP**

oddano głosów

36 917

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **138 882** głosy, uzyskała **6** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) DUDZIŃSKI Tomasz Mirosław	21 692
2) ŻUKOWSKI Wojciech Sławomir	16 196
3) ZAWIŚLAK Sławomir	16 064
4) MAZUREK Beata	15 821
5) ABRAMOWICZ Adam Krzysztof	11 970
6) RĘBEK Jerzy	7 243

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **84 691** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) ŻMIJAN Stanisław	17 606
2) RANIEWICZ Grzegorz Artur	9 912
3) GRAD Mariusz	9 766

lista nr 10 Komitet Wyborczy PSL, która otrzymała **68 114** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) STEFANIUK Franciszek Jerzy	13 271
2) SŁAWECKI Tadeusz	6 590

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **36 917** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) MATUSZCZAK Zbigniew	10 351
-------------------------------	---------------

Okręg wyborczy nr 8 z siedzibą w Zielonej Górze

1. W okręgu wyborczym wybierano 12 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 161 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 801 490 osób.
W głosowaniu wzięło udział 403 537 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 50,35%.
Liczba kart ważnych wyniosła 403 119 kart.
Głosów nieważnych oddano 8 904, co stanowi 2,21% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 394 215, co stanowi 97,79% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 12 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów **5 219**

na listę nr 3 KW LPR
oddano głosów **5 664**

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość
oddano głosów **88 563**

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP
oddano głosów **185 534**

na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego
oddano głosów **33 058**

na listę nr 15 KW Samoobrona RP
oddano głosów **6 654**

**na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci
SLD+SDPL+PD+UP**
oddano głosów **69 523**

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **88 563** głosy, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) AST Marek	21 184
2) RAFALSKA Elżbieta	16 922
3) MATERNA Jerzy	14 597

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **185 534** głosy, uzyskała **6** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) NIESIOŁOWSKI Stefan	69 385
2) BUKIEWICZ Bożenna	28 420
3) PAHL Witold	14 135
4) BOJKO Bogdan	12 205
5) SŁAWIAK Bożena Maria	8 942
6) CEBULA Marek	5 734

lista nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego, która otrzymała **33 058** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) ZYCH Józef	18 631
----------------------	---------------

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **69 523** głosy, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) KOCHANOWSKI Jan	17 824
2) WONTOR Bogusław Tadeusz	11 658

Okręg wyborczy nr 9 z siedzibą w Łodzi

1. W okręgu wyborczym wybierano 10 posłów.
Zarejestrowano 8 list okręgowych ze 147 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 693 779 osób.
W głosowaniu wzięło udział 429 989 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 61,98%.
Liczba kart ważnych wyniosła 429 137 kart.
Głosów nieważnych oddano 6 383, co stanowi 1,49% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 422 754, co stanowi 98,51% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 10 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy oddano głosów	3 205
na listę nr 3 KW LPR oddano głosów	4 780
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	117 716
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	193 124
na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL oddano głosów	15 395
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	6 150
na listę nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci oddano głosów	75 125
na listę nr 21 Komitet Wyborczy Partii Kobiet oddano głosów	7 259

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **117 716** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) KLUZIK-ROSTKOWSKA Joanna	41 171
2) JAGIEŁŁO Jarosław	24 428
3) KRZYWICKI Piotr	14 064

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **193 124** głosy, uzyskała **5** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) GRABARCZYK Cezary Stanisław	44 610
2) DRZEWIECKI Mirosław Michał	44 404
3) SKRZYDLEWSKA Joanna Katarzyna	33 835
4) ŚLEDZIŃSKA-KATARASIŃSKA Iwona Elżbieta	28 516
5) ZDANOWSKA Hanna Elżbieta	11 506

lista nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci, która otrzymała **75 125** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) OLEJNICZAK Wojciech Michał	51 865
2) JANOWSKA Zdzisława	5 430

Okręg wyborczy nr 10 z siedzibą w Piotrkowie Trybunalskim

1. W okręgu wyborczym wybierano 9 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 126 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 590 193 osoby.
W głosowaniu wzięło udział 298 977 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 50,66%.
Liczba kart ważnych wyniosła 298 794 karty.
Głosów nieważnych oddano 6 812, co stanowi 2,28% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 291 982, co stanowi 97,72% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 9 posłów.

2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy oddano głosów	3 246
na listę nr 3 KW LPR oddano głosów	3 685
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	120 944
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	81 532
na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL oddano głosów	39 889
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	6 631
na listę nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci oddano głosów	36 055

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **120 944** głosy, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) MACIEREWICZ Antoni	40 055
2) SELIGA Dariusz Michał	14 393
3) MACIEJEWSKI Krzysztof	10 837
4) TELUS Robert	8 748

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **81 532** głosy, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) RADZISZEWSKA Elżbieta	33 480
2) KULA Włodzimierz Stanisław	9 858
3) ZACHAREWICZ Jacek Paweł	9 579

lista nr 10 Komitet Wyborczy PSL, która otrzymała **39 889** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) WITASZCZYK Stanisław **8 570**

lista nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci, która otrzymała **36 055** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) OSTROWSKI Artur **13 112**

Okręg wyborczy nr 11 z siedzibą w Sieradzu

1. W okręgu wyborczym wybierano 12 posłów.
Zarejestrowano 8 list okręgowych ze 165 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 792 112 osób.
W głosowaniu wzięło udział 391 761 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 49,46%.
Liczba kart ważnych wyniosła 391 386 kart.
Głosów nieważnych oddano 8 999, co stanowi 2,30% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 382 387, co stanowi 97,70% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 12 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na **listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy**
oddano głosów **3 536**

na **listę nr 3 KW LPR**
oddano głosów **4 683**

na **listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość**
oddano głosów **134 384**

na **listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP**
oddano głosów **116 485**

na **listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL**
oddano głosów **53 730**

na listę nr 15 KW Samoobrona RP
oddano głosów 10 351

na listę nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci
oddano głosów 53 639

na listę nr 21 KW Partii Kobiet
oddano głosów 5 579

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **134 384** głosy, uzyskała **5** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) ZALEWSKI Paweł Ksawery	35 524
2) WOŹNIAK Tadeusz Jacek	13 904
3) MATUSZEWSKI Marek	12 777
4) GRABICKA Krystyna	9 988
5) POLAK Piotr Stanisław	6 747

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **116 485** głosów, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) BIERNAT Andrzej	36 278
2) HANAJCZYK Agnieszka	15 050
3) TOMCZYK Cezary	8 169
4) DUNIN Artur Jerzy	7 868

lista nr 10 Komitet Wyborczy PSL, która otrzymała **53 730** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) ŁUCZAK Mieczysław Marcin	9 176
2) OLAS Stanisław	8 314

lista nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci, która otrzymała **53 639** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy została wybrana kandydatka, która otrzymała największą liczbę głosów:

1) BŁOCHOWIAK Anita	22 698
----------------------------	---------------

Okręg wyborczy nr 12 z siedzibą w Chrzanowie

1. W okręgu wyborczym wybierano 8 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 103 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 501 722 osoby.
W głosowaniu wzięło udział 274 595 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 54,73%.
Liczba kart ważnych wyniosła 274 254 karty.
Głosów nieważnych oddano 6 578, co stanowi 2,40% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 267 676, co stanowi 97,60% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 8 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy oddano głosów	2 616
na listę nr 3 KW LPR oddano głosów	4 064
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	108 148
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	97 517
na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego oddano głosów	24 114
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	2 585
na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP oddano głosów	28 632

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **108 148** głosów, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) KOWAL Paweł Robert	26 184
2) SZYDŁO Beata	20 486
3) ŁATAS Marek	16 169
4) POLAK Marek Władysław	12 549

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **97 517** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) GRAŚ Paweł	35 779
2) CHWIERUT Janusz	10 542
3) ARKIT Tadeusz	9 836

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **28 632** głosy, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) RYDZOŃ Stanisław	11 110
----------------------------	---------------

Okręg wyborczy nr 13 z siedzibą w Krakowie

1. W okręgu wyborczym wybierano 13 posłów.
Zarejestrowano 8 list okręgowych ze 183 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 929 826 osób.
W głosowaniu wzięło udział 570 699 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 61,38%.
Liczba kart ważnych wyniosła 570 046 kart.
Głosów nieważnych oddano 8 642, co stanowi 1,52% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 561 404, co stanowi 98,48% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 13 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów

9 349

na listę nr 3 KW LPR oddano głosów	6 872
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	193 270
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	265 821
na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego oddano głosów	23 493
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	3 483
na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP oddano głosów	54 284
na listę nr 21 KW Partii Kobiet oddano głosów	4 832

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **193 270** głosów, uzyskała **5** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) ZIOBRO Zbigniew	164 681
2) WASSERMANN Zbigniew Franciszek	6 478
3) TERLECKI Ryszard	4 246
4) ADAMCZYK Andrzej	3 421
5) OSUCH Jacek Piotr	2 458

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **265 821** głosów, uzyskała **7** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) GOWIN Jarosław	160 465
2) RAŚ Ireneusz	15 808
3) FEDOROWICZ Jerzy Feliks	15 649

4) MATUSIK-LIPIEC Katarzyna	15 130
5) GIBAŁA Łukasz	11 413
6) KRUPA Jacek	7 293
7) RYSZKA Andrzej	7 292

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **54 284** głosy, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) WIDACKI Jan Stefan	24 963
------------------------------	---------------

Okręg wyborczy nr 14 z siedzibą w Nowym Sączu

1. W okręgu wyborczym wybierano 9 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 115 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 584 126 osób.
W głosowaniu wzięło udział 305 326 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 52,27%.
Liczba kart ważnych wyniosła 305 095 kart.
Głosów nieważnych oddano 7 193, co stanowi 2,36% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 297 902, co stanowi 97,64% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 9 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów **1 997**

na listę nr 3 KW LPR
oddano głosów **3 931**

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość
oddano głosów **152 960**

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP
oddano głosów **85 668**

na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL
oddano głosów **30 636**

na listę nr 15 KW Samoobrona RP

oddano głosów

3 653

**na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci
SLD+SDPL+PD+UP**

oddano głosów

19 057

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **152 960** głosów, uzyskała **5** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) MULARCZYK Arkadiusz	47 929
2) SIARKA Edward	15 697
3) PALUCH Anna	14 972
4) BARTUŚ Barbara Halina	10 856
5) JANCZYK Wiesław Stanisław	10 696

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **85 668** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) CZERWIŃSKI Andrzej	24 708
2) GUT-MOSTOWY Andrzej	16 009
3) KOCHAN Witold	8 515

lista nr 10 Komitet Wyborczy PSL, która otrzymała **30 636** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) DUTKA Bronisław	8 764

Okręg wyborczy nr 15 z siedzibą w Tarnowie

1. W okręgu wyborczym wybierano 9 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 116 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 552 942 osoby.
W głosowaniu wzięło udział 288 987 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 52,26%.
Liczba kart ważnych wyniosła 288 750 kart.
Głosów nieważnych oddano 7 427, co stanowi 2,57% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 281 323, co stanowi 97,43% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 9 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów **2 453**

na listę nr 3 KW LPR
oddano głosów **4 399**

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość
oddano głosów **128 391**

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP
oddano głosów **90 638**

na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL
oddano głosów **31 599**

na listę nr 15 KW Samoobrona RP
oddano głosów **3 234**

na listę nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci
oddano głosów **20 609**

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **128 391** głosów, uzyskała **5** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) MARIANOWSKA Barbara **21 654**

2) CZESAK Edward	17 944
3) WOJTKIEWICZ Michał Jan	13 396
4) ROJEK Józef	11 901
5) PILCH Jacek	11 736

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **90 638** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) GRAD Aleksander	29 842
2) AUGUSTYN Urszula	10 480
3) MUSIAŁ Jan	7 705

lista nr 10 Komitet Wyborczy PSL, która otrzymała **31 599** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) WODA Wiesław	13 365
-----------------	--------

Okręg wyborczy nr 16 z siedzibą w Płocku

1. W okręgu wyborczym wybierano 10 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 127 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 668 405 osób.
W głosowaniu wzięło udział 314 468 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 47,05%.
Liczba kart ważnych wyniosła 314 261 kart.
Głosów nieważnych oddano 7 280, co stanowi 2,32% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 306 981, co stanowi 97,68% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 10 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na **listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy**
oddano głosów **2 711**

na **listę nr 3 KW LPR**
oddano głosów **3 048**

na **listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość**
oddano głosów **109 232**

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	90 690
na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego oddano głosów	60 837
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	5 935
na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP oddano głosów	34 528

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **109 232** głosy, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) JASIŃSKI Wojciech Stefan	30 702
2) OPIOŁA Marek	14 709
3) KOŁAKOWSKI Robert Jerzy	9 213
4) KACZANOWSKI Dariusz	6 205

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **90 690** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) PITERA Julia Teresa	42 669
2) NOWAKOWSKI Andrzej Jacek	11 608
3) KOŹLAKIEWICZ Mirosław	10 770

lista nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego, która otrzymała **60 837** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) PAWLAK Waldemar	24 638
2) STRUZIK Adam Krzysztof	9 397

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **34 528** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy została wybrana kandydatka, która otrzymała największą liczbę głosów:

1) SZYMANEK-DERESZ Jolanta Dorota **20 536**

Okręg wyborczy nr 17 z siedzibą w Radomiu

1. W okręgu wyborczym wybierano 9 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 119 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 575 812 osób.
W głosowaniu wzięło udział 291 143 osoby.
Frekwencja wyborcza wyniosła 50,56%.
Liczba kart ważnych wyniosła 290 949 kart.
Głosów nieważnych oddano 6 110, co stanowi 2,10% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 284 839, co stanowi 97,90% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 9 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów **2 642**

na listę nr 3 KW LPR
oddano głosów **4 253**

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość
oddano głosów **121 685**

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP
oddano głosów **80 435**

na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL
oddano głosów **42 789**

na listę nr 15 KW Samoobrona RP
oddano głosów **7 584**

**na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci
SLD+SDPL+PD+UP**

oddano głosów **25 451**

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **121 685** głosów, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) SUSKI Marek	29 497
2) BAK Dariusz	16 012
3) WRÓBEL Marzena Dorota	13 159
4) SOŃTA Krzysztof Jan	10 013

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **80 435** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) KOPACZ Ewa Bożena	39 155
2) WITKOWSKI Radosław	8 229
3) CZECHYRA Czesław Jan	6 871

lista nr 10 Komitet Wyborczy PSL, która otrzymała **42 789** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) MALISZEWSKI Mirosław Wojciech	11 614

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **25 451** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) WIKIŃSKI Marek Michał	12 297

Okręg wyborczy nr 18 z siedzibą w Siedlcach

1. W okręgu wyborczym wybierano 12 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 155 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 746 842 osoby.
W głosowaniu wzięło udział 377 238 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 50,51%.
Liczba kart ważnych wyniosła 376 933 karty.
Głosów nieważnych oddano 8 791, co stanowi 2,33% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 368 142, co stanowi 97,67% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 12 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy	
oddano głosów	2 844
na listę nr 3 Komitet Wyborczy Liga Polskich Rodzin	
oddano głosów	6 555
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość	
oddano głosów	158 061
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP	
oddano głosów	91 401
na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL	
oddano głosów	69 805
na listę nr 15 KW Samoobrona RP	
oddano głosów	8 686
na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP	
oddano głosów	30 790
3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość , która otrzymała 158 061 głosów, uzyskała 6 mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:	
1) JAKUBIAK Elżbieta Renata	33 509

2) TCHÓRZEWSKI Krzysztof Józef	22 413
3) CZARTORYSKI Arkadiusz	22 030
4) KOWALCZYK Henryk	13 600
5) KOWALSKI Bogusław	7 259
6) WARGOCKA Teresa Anna	6 787

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **91 401** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) MROCZEK Czesław	33 207
2) KANIA Andrzej	10 554
3) KOZACZYŃSKI Jacek	8 989

lista nr 10 Komitet Wyborczy PSL, która otrzymała **69 805** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) KALINOWSKI Jarosław	25 406
2) SAWICKI Marek Waclaw	10 995

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **30 790** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy została wybrana kandydatka, która otrzymała największą liczbę głosów:

1) PRZĄDKA Stanisława Alicja	12 099
-------------------------------------	---------------

Okręg wyborczy nr 19 z siedzibą w Warszawie I

1. W okręgu wyborczym wybierano 19 posłów.
Zarejestrowano 8 list okręgowych z 272 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 1 567 038 osób.
W głosowaniu wzięło udział 1 160 036 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 74,03%.
Liczba kart ważnych wyniosła 1 157 444 karty.
Głosów nieważnych oddano 11 461, co stanowi 0,99% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 1 145 983, co stanowi 99,01% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 19 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów

5 518

na listę nr 3 KW LPR oddano głosów	14 264
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	316 977
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	618 942
na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL oddano głosów	26 678
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	4 540
na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP oddano głosów	145 072
na listę nr 21 Komitet Wyborczy Partii Kobiet oddano głosów	13 992

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **316 977** głosów, uzyskała **6** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) KACZYŃSKI Jarosław Aleksander	273 684
2) ROKITA-ARNOLD Nelli	6 367
3) PONCYLJUSZ Paweł Janusz	4 647
4) KARSKI Karol	3 524
5) OLDAKOWSKI Jan Łukasz	3 106
6) GÓRSKI Artur	3 070

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **618 942** głosy, uzyskała **11** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) TUSK Donald Franciszek	534 241
2) KIDAWA-BŁOŃSKA Małgorzata Maria	13 057
3) FABISIAK Joanna	7 552
4) KOSECKI Roman Jacek	6 847
5) HIBNER Jolanta Emilia	6 816
6) CZUMA Andrzej	4 344
7) HALICKI Andrzej Witold	3 369
8) TYSZKIEWICZ Krzysztof Adam	3 330
9) DĄBROWSKA Alicja	2 885
10) ROSS Tadeusz Edward	2 712
11) SZCZERBA Michał Roch	2 372

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **145 072** głosy, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) BOROWSKI Marek Stefan	75 493
2) KALISZ Ryszard Roman	37 623

Okręg wyborczy nr 20 z siedzibą w Warszawie II

1. W okręgu wyborczym wybierano 11 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 143 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 756 628 osób.
W głosowaniu wzięło udział 467 798 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 61,83%.
Liczba kart ważnych wyniosła 467 348 kart.
Głosów nieważnych oddano 6 766, co stanowi 1,45% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 460 582, co stanowi 98,55% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 11 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy

oddano głosów

3 744

na listę nr 3 KW LPR oddano głosów	6 472
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	164 120
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	208 034
na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL oddano głosów	38 024
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	3 656
na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP oddano głosów	36 532

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **164 120** głosów, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) DORN Ludwik Stanisław	81 696
2) SZYSZKO Jan Feliks	15 623
3) BŁASZCZAK Mariusz	10 061
4) SIKORA Anna	9 264

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **208 034** głosy, uzyskała **5** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) KOMOROWSKI Bronisław Maria	139 320
2) SMIRNOW Andrzej	10 546
3) DURKA Zenon	7 761
4) ZAKRZEWSKA Jadwiga Teresa	7 593
5) OLECHOWSKA Alicja Danuta	6 461

lista nr 10 Komitet Wyborczy PSL, która otrzymała **38 024** głosy, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) PIECHOCIŃSKI Janusz **13 259**

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **36 532** głosy, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) BALICKI Marek Zbigniew **19 034**

Okręg wyborczy nr 21 z siedzibą w Opolu

1. W okręgu wyborczym wybierano 13 posłów.
Zarejestrowano 8 list okręgowych ze 194 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 830 903 osoby.
W głosowaniu wzięło udział 378 331 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 45,53%.
Liczba kart ważnych wyniosła 378 126 kart.
Głosów nieważnych oddano 9 586, co stanowi 2,54% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 368 540, co stanowi 97,46% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 13 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na **listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy**
oddano głosów **3 341**

na **listę nr 3 KW LPR**
oddano głosów **4 722**

na **listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość**
oddano głosów **84 295**

na **listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP**
oddano głosów **171 683**

na **listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL**
oddano głosów **24 392**

na listę nr 15 KW Samoobrona RP	
oddano głosów	6 395
na listę nr 19 Mniejszość Niemiecka	
oddano głosów	32 462
na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP	
oddano głosów	41 250

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **84 295** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) DĄBKOWSKA-CICHOCKA Lena	18 394
2) KŁOSOWSKI Sławomir	13 357
3) RELIGA Jan Andrzej	9 093

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **171 683** głosy, uzyskała **7** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) KORZENIOWSKI Leszek Sylwester	35 912
2) JAZŁOWIECKA Danuta	24 859
3) TUSK Łukasz Maciej	20 931
4) JARMUZIEWICZ Tadeusz	18 447
5) WĘGRZYN Robert	10 132
6) KRUPA Adam	8 122
7) BUŁA Andrzej	6 301

lista nr 10 Komitet Wyborczy PSL, która otrzymała **24 392** głosy, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) RAKOCZY Stanisław	7 146
-----------------------------	--------------

lista nr 19 Mniejszość Niemiecka, która otrzymała **32 462** głosy, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) GALLA Ryszard	8 193
-------------------------	--------------

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **41 250** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) GARBOWSKI Tomasz **13 651**

Okręg wyborczy nr 22 z siedzibą w Krośnie

1. W okręgu wyborczym wybierano 11 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych z 145 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 697 632 osoby.
W głosowaniu wzięło udział 338 470 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 48,52%.
Liczba kart ważnych wyniosła 338 160 kart.
Głosów nieważnych oddano 7 932, co stanowi 2,35% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 330 228, co stanowi 97,65% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 11 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów **3 476**

na listę nr 3 KW LPR
oddano głosów **4 933**

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość
oddano głosów **145 913**

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP
oddano głosów **96 748**

na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL
oddano głosów **42 786**

na listę nr 15 KW Samoobrona RP
oddano głosów **5 973**

na listę nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci
oddano głosów **30 399**

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **145 913** głosów, uzyskała **6** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) KUCHCIŃSKI Marek Tadeusz	35 060
2) ZAJĄC Stanisław	32 962
3) GOLBA Mieczysław Józef	12 044
4) BABINETZ Piotr Mieczysław	8 403
5) ĆWIERZ Andrzej Bogusław	6 903
6) BURY Jan	6 652

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **96 748** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) ŁUKACIJEWSKA Elżbieta Katarzyna	25 011
2) TOMAŃSKI Piotr	11 578
3) KULESZA Tomasz Jerzy	9 296

lista nr 10 Komitet Wyborczy PSL, która otrzymała **42 786** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) KASPRZAK Mieczysław	10 331
-------------------------------	---------------

lista nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci, która otrzymała **30 399** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) POMAJDA Wojciech Tadeusz	11 015
------------------------------------	---------------

Okręg wyborczy nr 23 z siedzibą w Rzeszowie

1. W okręgu wyborczym wybierano 15 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 189 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 956 730 osób.
W głosowaniu wzięło udział 502 036 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 52,47%.
Liczba kart ważnych wyniosła 501 690 kart.
Głosów nieważnych oddano 10 327, co stanowi 2,06% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 491 363, co stanowi 97,94% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 15 posłów.

2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów 4 355

na listę nr 3 KW LPR
oddano głosów 9 062

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość
oddano głosów 237 977

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP
oddano głosów 136 670

na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego
oddano głosów 54 843

na listę nr 15 KW Samoobrona RP
oddano głosów 5 335

na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci
SLD+SDPL+PD+UP
oddano głosów 43 121

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **237 977** głosów, uzyskała **8** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

- 1) **OŻÓG Stanisław** 38 687
- 2) **GĘSICKA Grażyna** 28 982
- 3) **MOSKAL Kazimierz Marian** 21 612
- 4) **CHMIELOWIEC Zbigniew Michał** 17 243
- 5) **SZLACHTA Andrzej** 16 319
- 6) **POPIOŁEK Krzysztof Andrzej** 13 467
- 7) **GOŁOJUCH Kazimierz Edward** 12 781
- 8) **BŁĄDEK Antoni** 10 642

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **136 670** głosów, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) SKOWROŃSKA Krystyna	33 557
2) RYNASIEWICZ Zbigniew Franciszek	28 690
3) TOMAKA Jan Walenty	11 713
4) BUTRYN Renata Celina	10 940

lista nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego, która otrzymała **54 843** głosy, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) BURY Jan	21 426
2) DEPTUŁA Leszek Roman	6 688

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **43 121** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) KAMIŃSKI Tomasz	15 200
---------------------------	---------------

Okręg wyborczy nr 24 z siedzibą w Białymstoku

1. W okręgu wyborczym wybierano 15 posłów.
Zarejestrowano 8 list okręgowych z 216 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 951 236 osób.
W głosowaniu wzięło udział 470 908 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 49,50%.
Liczba kart ważnych wyniosła 470 555 kart.
Głosów nieważnych oddano 9 375, co stanowi 1,99% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 461 180, co stanowi 98,01% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 15 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na **listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy**
oddano głosów **2 835**

na **listę nr 3 KW LPR**
oddano głosów **6 634**

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	178 988
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	149 229
na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL oddano głosów	42 158
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	9 303
na listę nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci oddano głosów	67 891
na listę nr 21 Komitet Wyborczy Partii Kobiet oddano głosów	4 142

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **178 988** głosów, uzyskała 7 mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) PUTRA Krzysztof Jakub	53 651
2) JURGIEL Krzysztof	28 212
3) ZIELIŃSKI Jarosław	21 830
4) BOGUCKI Jacek	13 236
5) KAMIŃSKI Mariusz	11 823
6) KOŁAKOWSKI Lech Antoni	10 457
7) GWIAZDOWSKI Kazimierz	7 545

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **149 229** głosów, uzyskała 5 mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) TYSZKIEWICZ Robert	30 971
2) RACZKOWSKI Damian	15 762
3) KLIM Józef Piotr	9 938
4) CIEŚLIK Leszek Stanisław	9 564

5) ŻALEK Jacek **9 560**

lista nr 10 Komitet Wyborczy PSL, która otrzymała **42 158** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) KAMIŃSKI Jan **11 798**

lista nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci, która otrzymała **67 891** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) MATWIEJUK Jarosław **20 770**

2) CZYKWIN Eugeniusz **14 234**

Okręg wyborczy nr 25 z siedzibą w Gdańsku

1. W okręgu wyborczym wybierano 12 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 157 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 823 742 osoby.
W głosowaniu wzięło udział 480 588 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 58,34%.
Liczba kart ważnych wyniosła 480 046 kart.
Głosów nieważnych oddano 7 542, co stanowi 1,57% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 472 504, co stanowi 98,43% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 12 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów **3 804**

na listę nr 3 KW LPR
oddano głosów **6 351**

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość
oddano głosów **127 959**

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP
oddano głosów **258 073**

na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego
oddano głosów 20 676

na listę nr 15 KW Samoobrona RP
oddano głosów 5 622

na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci
SLD+SDPL+PD+UP
oddano głosów 50 019

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **127 959** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) PLAŻYŃSKI Maciej	58 318
2) KURSKI Jacek Olgierd	23 585
3) CYMAŃSKI Tadeusz	17 726

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **258 073** głosy, uzyskała **8** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) NOWAK Sławomir Ryszard	65 993
2) WAŁĘSA Jarosław Leszek	61 278
3) ZIELIŃSKA-GŁĘBOCKA Anna Maria	19 268
4) RYBICKI Arkadiusz Czesław	13 968
5) NEUMANN Sławomir Arkadiusz	11 742
6) KOZDRON Jerzy	10 671
7) KULAS Jan Edward	9 607
8) GUZOWSKA Iwona Kamila	9 534

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **50 019** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) LIS Bogdan Jerzy	12 468
----------------------------	---------------

Okręg wyborczy nr 26 z siedzibą w Gdyni

1. W okręgu wyborczym wybierano 14 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 178 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 906 688 osób.
W głosowaniu wzięło udział 514 996 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 56,80%.
Liczba kart ważnych wyniosła 514 535 kart.
Głosów nieważnych oddano 10 899, co stanowi 2,12% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 503 636, co stanowi 97,88% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 14 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy oddano głosów	4 697
na listę nr 3 KW LPR oddano głosów	6 886
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	133 711
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	257 010
na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego oddano głosów	30 798
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	7 840
na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP oddano głosów	62 694

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **133 711** głosów, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) SZCZYPIŃSKA Jolanta Irena	47 996
2) SELLIN Jarosław Daniel	18 167
3) KOZAK Zbigniew Ryszard	9 608
4) STANKE Piotr Jerzy	8 824

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **257 010** głosów, uzyskała **8** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) BIERNACKI Marek	84 157
2) KONWIŃSKI Zbigniew Marek	19 553
3) AZIEWICZ Tadeusz	17 275
4) PLOCKE Kazimierz Florian	15 763
5) BUDNIK Jerzy Feliks	12 893
6) CZUCHA Zdzisław Józef	10 560
7) LAMCZYK Stanisław Józef	10 155
8) NAMYŚLAK Witold Tadeusz	9 441

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **62 694** głosy, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostały wybrane kandydatki, które otrzymały największą liczbę głosów:

1) SENYSZYN Joanna	25 193
2) JARUGA-NOWACKA Izabela Walentyna	14 827

Okręg wyborczy nr 27 z siedzibą w Bielsku-Białej

1. W okręgu wyborczym wybierano 9 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 125 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 598 761 osób.
W głosowaniu wzięło udział 352 335 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 58,84%.
Liczba kart ważnych wyniosła 352 060 kart.
Głosów nieważnych oddano 7 297, co stanowi 2,07% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 344 763, co stanowi 97,93% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 9 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy oddano głosów	4 637
na listę nr 3 KW LPR oddano głosów	3 942
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	122 081
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	143 989
na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego oddano głosów	22 820
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	3 146
na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP oddano głosów	44 148

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **122 081** głosów, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) SZWED Stanisław	42 604
2) FALFUS Jacek Eugeniusz	18 814
3) MATUSZNY Kazimierz Władysław	13 379
4) PIĘTA Stanisław Jan	10 996

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **143 989** głosów, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) TOMCZYKIEWICZ Tomasz Kazimierz	41 035
2) NYKIEL Mirosława	33 180
3) KOPEĆ Tadeusz Wiktor	16 325
4) WYKRĘT Adam	10 180

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **44 148** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy została wybrana kandydatka, która otrzymała największą liczbę głosów:

1) KOTKOWSKA Bożena Teresa	15 234
-----------------------------------	---------------

Okręg wyborczy nr 28 z siedzibą w Częstochowie

1. W okręgu wyborczym wybierano 7 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych z 98 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 493 644 osoby.
W głosowaniu wzięło udział 261 347 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 52,94%.
Liczba kart ważnych wyniosła 261 169 kart.
Głosów nieważnych oddano 5 441, co stanowi 2,08% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 255 728, co stanowi 97,92% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 7 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów

3 479

na listę nr 3 KW LPR oddano głosów	3 968
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	78 976
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	102 606
na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego oddano głosów	25 046
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	3 912
na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP oddano głosów	37 741

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **78 976** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) GIŻYŃSKI Szymon Stanisław	28 531
2) WIŚNIEWSKA Jadwiga Maria	20 814
3) KARASIEWICZ Lucjan Dominik	10 938

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **102 606** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) ROZPONDEK Halina Leokadia	42 951
2) SZTOLCMAN Grzegorz Czesław	12 701
3) LESZCZYNA Izabela Dorota	11 617

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **37 741** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) MATYJASZCZYK Krzysztof Adam	16 432
---------------------------------------	---------------

Okręg wyborczy nr 29 z siedzibą w Gliwicach

1. W okręgu wyborczym wybierano 10 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 134 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 659 406 osób.
W głosowaniu wzięło udział 336 066 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 50,96%.
Liczba kart ważnych wyniosła 335 752 karty.
Głosów nieważnych oddano 6 402, co stanowi 1,91% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 329 350, co stanowi 98,09% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 10 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy oddano głosów	3 315
na listę nr 3 KW LPR oddano głosów	3 211
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	97 540
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	163 655
na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego oddano głosów	15 244
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	2 706
na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP oddano głosów	43 679

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **97 540** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) RELIGA Zbigniew Eugeniusz	62 228
2) SZARAMA Wojciech Piotr	7 645
3) CHŁOPEK Aleksander Antoni	5 762

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **163 655** głosów, uzyskała **6** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) GAŁAŻEWSKI Andrzej Józef	33 766
2) SZUMILAS Krystyna Maria	27 100
3) SEKUŁA Mirosław	22 261
4) GŁOGOWSKI Tomasz Marian	20 744
5) BRZEZINKA Jacek Piotr	9 127
6) KAŹMIERCZAK Jan Piotr	7 641

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **43 679** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) MARTYNIUK Waclaw Andrzej	16 125
------------------------------------	---------------

Okręg wyborczy nr 30 z siedzibą w Rybniku

1. W okręgu wyborczym wybierano 9 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 124 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 583 350 osób.
W głosowaniu wzięło udział 309 217 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 53,01%.
Liczba kart ważnych wyniosła 308 991 kart.
Głosów nieważnych oddano 6 077, co stanowi 1,97% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 302 914, co stanowi 98,03% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 9 posłów.

2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów **3 905**

na listę nr 3 KW LPR
oddano głosów **3 045**

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość
oddano głosów **109 748**

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP
oddano głosów **134 945**

na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego
oddano głosów **12 071**

na listę nr 15 KW Samoobrona RP
oddano głosów **2 891**

na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci
SLD+SDPL+PD+UP
oddano głosów **36 309**

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **109 748** głosów, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

- 1) **PIECHA Bolesław Grzegorz** **44 052**
- 2) **KLOC Izabela Helena** **14 077**
- 3) **GAWĘDA Adam** **7 757**
- 4) **JANIK Grzegorz Piotr** **7 570**

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **134 945** głosów, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

- 1) **SIEDLACZEK Henryk Piotr** **35 124**
- 2) **GADOWSKI Krzysztof Jan** **18 003**

3) KRZĄKAŁA Marek Grzegorz	15 469
4) ZAWADZKI Ryszard Józef	11 113

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **36 309** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) MOTOWIDŁO Tadeusz	17 087

Okręg wyborczy nr 31 z siedzibą w Katowicach

1. W okręgu wyborczym wybierano 12 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 155 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 826 292 osoby.
W głosowaniu wzięło udział 474 697 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 57,45%.
Liczba kart ważnych wyniosła 474 250 kart.
Głosów nieważnych oddano 8 768, co stanowi 1,85% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 465 482, co stanowi 98,15% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 12 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy oddano głosów	7 524
--	--------------

na listę nr 3 KW LPR oddano głosów	4 530
--	--------------

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	146 704
---	----------------

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	231 517
---	----------------

na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego oddano głosów	15 398
--	---------------

na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	2 725
---	--------------

**na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci
SLD+SDPL+PD+UP**

oddano głosów **57 084**

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **146 704** głosy, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) POLACZEK Jerzy Jan	56 018
2) SOŚNIERZ Andrzej Stanisław	27 758
3) TOBISZOWSKI Grzegorz Józef	13 984
4) NOWAK Maria Teresa	9 718

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **231 517** głosów, uzyskała **7** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) KUTZ Kazimierz Julian	113 280
2) PIETRASZEWSKA Danuta Róża	22 790
3) ZIĘTEK Jerzy	11 886
4) PLURA Marek Mirosław	10 528
5) RZYMELKA Jan Antoni	8 958
6) WÓJCIK Marek Krzysztof	8 870
7) PIERZCHAŁA Elżbieta Apolonia	8 553

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **57 084** głosy, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) CELIŃSKI Andrzej Bohdan	20 338
-----------------------------------	---------------

Okręg wyborczy nr 32 z siedzibą w Sosnowcu

1. W okręgu wyborczym wybierano 9 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 120 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 600 155 osób.
W głosowaniu wzięło udział 331 687 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 55,27%.
Liczba kart ważnych wyniosła 331 452 karty.
Głosów nieważnych oddano 5 715, co stanowi 1,72% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 325 737, co stanowi 98,28% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 9 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów **5 068**

na listę nr 3 KW LPR
oddano głosów **3 777**

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość
oddano głosów **81 360**

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP
oddano głosów **145 755**

na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego
oddano głosów **16 381**

na listę nr 15 KW Samoobrona RP
oddano głosów **3 018**

na listę nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci
oddano głosów **70 378**

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **81 360** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) MALIK Ewa **32 231**

2) ANDZEL Waldemar Franciszek 10 121

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **145 755** głosów, uzyskała **5** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) DOLNIAK Grzegorz Maciej	38 444
2) VAN DER COGHEN Piotr Artur	28 657
3) SAŁUGA Wojciech Paweł	22 275
4) MAŁECKA-LIBERA Beata Maria	20 877
5) PIĘTA Jarosław	8 238

lista nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci, która otrzymała **70 378** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) KLEPACZ Witold Janusz	24 589
2) PISALSKI Grzegorz Ottokar	7 342

Okręg wyborczy nr 33 z siedzibą w Kielcach

1. W okręgu wyborczym wybierano 16 posłów.
Zarejestrowano 8 list okręgowych z 227 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 1 043 578 osób.
W głosowaniu wzięło udział 495 145 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 47,45%.
Liczba kart ważnych wyniosła 494 695 kart.
Głosów nieważnych oddano 12 124, co stanowi 2,45% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 482 571, co stanowi 97,55% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 16 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów **4 545**

na listę nr 3 KW LPR
oddano głosów **4 721**

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość
oddano głosów **188 556**

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	134 849
na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL oddano głosów	71 034
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	7 874
na listę nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci oddano głosów	66 646
na listę nr 21 KW Partii Kobiet oddano głosów	4 346

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **188 556** głosów, uzyskała 7 mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) GOSIEWSKI Przemysław Edgar	138 405
2) RUSIECKI Jarosław	4 637
3) LIPIEC Krzysztof Bogdan	4 525
4) ZUBA Maria	3 492
5) BĘTKOWSKI Andrzej Krzysztof	3 112
6) KWITEK Marek	2 653
7) WRONA Waldemar Krzysztof	2 568

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **134 849** głosów, uzyskała 5 mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) MIODOWICZ Konstanty	33 229
2) GRZEGOREK Krzysztof Józef	18 874
3) GIERADA Artur Daniel	10 355
4) PACELT Zbigniew	8 455
5) OKŁA - DREWNOWICZ Marzena	7 151

lista nr 10 Komitet Wyborczy PSL, która otrzymała **71 034** głosy, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) PAWLAK Mirosław Antoni	14 006
2) PAŁYS Andrzej Józef	7 654

lista nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci, która otrzymała **66 646** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) KOPYCIŃSKI Sławomir Piotr	8 778
2) MILCARZ Henryk Mieczysław	7 960

Okręg wyborczy nr 34 z siedzibą w Elblągu

1. W okręgu wyborczym wybierano 8 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 104 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 504 837 osób.
W głosowaniu wzięło udział 236 727 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 46,89%.
Liczba kart ważnych wyniosła 236 542 karty.
Głosów nieważnych oddano 5 950, co stanowi 2,52% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 230 592, co stanowi 97,48% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 8 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów **2 639**

na listę nr 3 KW LPR
oddano głosów **3 220**

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość
oddano głosów **55 948**

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP
oddano głosów **99 946**

na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego
oddano głosów 26 326

na listę nr 15 KW Samoobrona RP
oddano głosów 6 929

na listę nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci
oddano głosów 35 584

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **55 948** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) **KRASULSKI Leonard Seweryn** 17 184
2) **BABALSKI Zbigniew** 6 580

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **99 946** głosów, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) **LISEK Krzysztof** 25 548
2) **NAGUSZEWSKI Tadeusz** 15 577
3) **ŻYLIŃSKI Adam Jacek** 11 835
4) **SYCZ Miron** 9 075

lista nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego, która otrzymała **26 326** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) **ŻELICHOWSKI Stanisław** 6 437

lista nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci, która otrzymała **35 584** głosy, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) **GINTOWT-DZIEWAŁTOWSKI Witold Józef** 9 875

Okręg wyborczy nr 35 z siedzibą w Olsztynie

1. W okręgu wyborczym wybierano 10 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 129 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 628 234 osoby.
W głosowaniu wzięło udział 307 201 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 48,90%.
Liczba kart ważnych wyniosła 306 993 karty.
Głosów nieważnych oddano 7 762, co stanowi 2,53% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 299 231, co stanowi 97,47% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 10 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów **2 740**

na listę nr 3 KW LPR
oddano głosów **3 898**

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość
oddano głosów **72 259**

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP
oddano głosów **135 407**

na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego
oddano głosów **37 744**

na listę nr 15 KW Samoobrona RP
oddano głosów **5 093**

na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci
SLD+SDPL+PD+UP
oddano głosów **42 090**

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **72 259** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) SZCZYGŁO Aleksander Marek **29 592**

2) GOSIEWSKI Jerzy Antoni	9 244
3) ARENT Iwona Ewa	7 187

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **135 407** głosów, uzyskała **5** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) RYBICKI Sławomir Piotr	30 218
2) BUBLEWICZ Beata Maria	19 470
3) STAROŃ Lidia Ewa	15 514
4) ORZECHOWSKI Andrzej	10 052
5) CICHOŃ Janusz Władysław	9 521

lista nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego, która otrzymała **37 744** głosy, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) KRZYŚKÓW Adam	6 258

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **42 090** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) IWIŃSKI Tadeusz	18 408

Okręg wyborczy nr 36 z siedzibą w Kaliszu

1. W okręgu wyborczym wybierano 12 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 157 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 782 596 osób.
W głosowaniu wzięło udział 398 424 osoby.
Frekwencja wyborcza wyniosła 50,91%.
Liczba kart ważnych wyniosła 398 018 kart.
Głosów nieważnych oddano 11 783, co stanowi 2,96% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 386 235, co stanowi 97,04% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 12 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów

4 653

na listę nr 3 KW LPR	
oddano głosów	4 847
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość	
oddano głosów	102 266
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP	
oddano głosów	149 053
na listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego	
oddano głosów	51 750
na listę nr 15 KW Samoobrona RP	
oddano głosów	8 445
na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP	
oddano głosów	65 221

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **102 266** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) DZIEDZICZAK Jan Michał	24 809
2) ROGACKI Adam Maksym	17 206
3) DERA Andrzej Mikołaj	13 190

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **149 053** głosy, uzyskała **5** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) GRUPIŃSKI Rafał Szymon	26 944
2) ZIEMNIAK Wojciech Stanisław	26 623
3) URBANIAK Jarosław	19 788
4) ORZECZOWSKI Maciej Bolesław	14 940
5) SITARZ Witold Jan	11 328

lista nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego, która otrzymała **51 750** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) GRZYB Andrzej Marian	15 640
2) RACKI Józef	4 833

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **65 221** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) ALEKSANDRZAK Leszek Grzegorz	16 508
2) SZCZEPAŃSKI Wiesław Andrzej	10 579

Okręg wyborczy nr 37 z siedzibą w Koninie

1. W okręgu wyborczym wybierano 9 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych z 118 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 604 427 osób.
W głosowaniu wzięło udział 306 900 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 50,78%.
Liczba kart ważnych wyniosła 306 611 kart.
Głosów nieważnych oddano 8 966, co stanowi 2,92% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 297 645, co stanowi 97,08% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 9 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy oddano głosów	4 704
--	--------------

na listę nr 3 KW LPR oddano głosów	4 107
--	--------------

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	87 030
---	---------------

na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	101 722
---	----------------

na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL
oddano głosów 41 153

na listę nr 15 KW Samoobrona RP
oddano głosów 7 033

na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci
SLD+SDPL+PD+UP
oddano głosów 51 896

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **87 030** głosów, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) CZARNECKI Witold	18 137
2) HOFMAN Adam	15 824
3) DOLATA Zbigniew	13 763

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **101 722** głosy, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) NOWAK Tomasz Piotr	28 279
2) ARNDT Paweł	17 394
3) TOMASZAK-ZESIUK Irena Barbara	9 741

lista nr 10 Komitet Wyborczy PSL, która otrzymała **41 153** głosy, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) GRZESZCZAK Eugeniusz Tomasz	13 189
--------------------------------	--------

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **51 896** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) TOMASZEWSKI Tadeusz	23 755
2) STREKER-DEMBIŃSKA Elżbieta	6 070

Okręg wyborczy nr 38 z siedzibą w Pile

1. W okręgu wyborczym wybierano 9 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 116 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 596 237 osób.
W głosowaniu wzięło udział 308 751 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 51,78%.
Liczba kart ważnych wyniosła 308 361 kart.
Głosów nieważnych oddano 9 792, co stanowi 3,18% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 298 569, co stanowi 96,82% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 9 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na **listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy**
oddano głosów **2 756**

na **listę nr 3 KW LPR**
oddano głosów **2 889**

na **listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość**
oddano głosów **64 870**

na **listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP**
oddano głosów **125 036**

na **listę nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego**
oddano głosów **37 706**

na **listę nr 15 KW Samoobrona RP**
oddano głosów **6 352**

na **listę nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci**
oddano głosów **58 960**

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **64 870** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) GÓRSKI Tomasz **18 072**

2) KRACZKOWSKI Maks 11 756

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **125 036** głosów, uzyskała **4** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) SZEJNFELD Adam Stanisław	57 343
2) RUTNICKI Jakub Adam	18 590
3) CHMIELEWSKI Stanisław Marcin	8 102
4) WAŚKO Piotr Roman	6 260

lista nr 10 Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego, która otrzymała **37 706** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) KALEMBA Stanisław	13 295
-----------------------------	---------------

lista nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci, która otrzymała **58 960** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) AJCHLER Romuald Kazimierz	13 725
2) STEC Stanisław	10 908

Okręg wyborczy nr 39 z siedzibą w Poznaniu

1. W okręgu wyborczym wybierano 10 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 137 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 681 953 osoby.
W głosowaniu wzięło udział 454 724 osoby.
Frekwencja wyborcza wyniosła 66,68%.
Liczba kart ważnych wyniosła 453 893 karty.
Głosów nieważnych oddano 6 277, co stanowi 1,38% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 447 616, co stanowi 98,62% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 10 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy	
oddano głosów	3 054

na listę nr 3 KW LPR	
oddano głosów	4 439

na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	94 187
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	262 322
na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL oddano głosów	24 383
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	2 684
na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP oddano głosów	56 547

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **94 187** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) GILOWSKA Zyta, Janina	54 307
2) TOMCZAK Jacek, Jerzy	14 323

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **262 322** głosy, uzyskała **7** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) DZIKOWSKI Waldy	110 467
2) FIEDLER Arkady	25 585
3) STULIGROSZ Michał	24 513
4) LIPIŃSKI Dariusz	20 695
5) KOZŁOWSKA-RAJEWICZ Agnieszka	17 040
6) SZYDŁOWSKA Bożena	12 309
7) ZIELIŃSKI Marek	10 207

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **56 547** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy została wybrana kandydatka, która otrzymała największą liczbę głosów:

1) ŁYBACKA Krystyna Maria	24 405
----------------------------------	---------------

Okręg wyborczy nr 40 z siedzibą w Koszalinie

1. W okręgu wyborczym wybierano 8 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych z 106 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 516 655 osób.
W głosowaniu wzięło udział 253 935 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 49,15%.
Liczba kart ważnych wyniosła 253 582 karty.
Głosów nieważnych oddano 7 068, co stanowi 2,79% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 246 514, co stanowi 97,21% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 8 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy oddano głosów	2 764
na listę nr 3 KW LPR oddano głosów	2 560
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	53 161
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	113 096
na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL oddano głosów	21 162
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	10 440
na listę nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP oddano głosów	43 331

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **53 161** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) HOC Czesław	18 309
2) GOLIŃSKI Marian Tomasz	8 352

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **113 096** głosów, uzyskała **5** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) KARPINIUK Sebastian Marek	25 827
2) GAWŁOWSKI Stanisław	24 597
3) OLEJNICZAK Danuta Maria	11 631
4) SUSKI Paweł	7 451
5) KURIATA Jan	7 363

lista nr 20 Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP, która otrzymała **43 331** głosów, uzyskała **1** mandat; posłem z tej listy został wybrany kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów:

1) WZIĄTEK Stanisław Czesław	12 566
-------------------------------------	---------------

Okręg wyborczy nr 41 z siedzibą w Szczecinie

1. W okręgu wyborczym wybierano 13 posłów.
Zarejestrowano 7 list okręgowych ze 172 kandydatami.
Uprawnionych do głosowania było 837 580 osób.
W głosowaniu wzięło udział 448 321 osób.
Frekwencja wyborcza wyniosła 53,53%.
Liczba kart ważnych wyniosła 447 677 kart.
Głosów nieważnych oddano 8 848, co stanowi 1,98% ogólnej liczby głosów.
Głosów ważnych oddano 438 829, co stanowi 98,02% ogólnej liczby głosów.
Wybrano 13 posłów.
2. Na poszczególne okręgowe listy kandydatów zarejestrowane w okręgu wyborczym i na poszczególnych kandydatów z tych list oddano następującą liczbę głosów:

na listę nr 2 Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
oddano głosów

4 031

na listę nr 3 KW LPR oddano głosów	5 834
na listę nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano głosów	105 523
na listę nr 8 KW Platforma Obywatelska RP oddano głosów	214 852
na listę nr 10 Komitet Wyborczy PSL oddano głosów	26 839
na listę nr 15 KW Samoobrona RP oddano głosów	7 150
na listę nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci oddano głosów	74 600

3. Następujące okręgowe listy kandydatów otrzymały w okręgu mandaty:

lista nr 6 KW Prawo i Sprawiedliwość, która otrzymała **105 523** głosy, uzyskała **3** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) BRUDZIŃSKI Joachim Stanisław	33 237
2) KOMOŁOWSKI Longin	10 223
3) MASŁOWSKA Mirosława Jolanta	8 431

lista nr 8 KW Platforma Obywatelska RP, która otrzymała **214 852** głosy, uzyskała **8** mandatów; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) NITRAS Sławomir Witold	65 776
2) MARCINKIEWICZ Michał Piotr	22 073
3) LITWIŃSKI Arkadiusz	19 827
4) KOCHAN Magdalena Maria	17 052
5) ZAREMBA Renata	10 931
6) PREISS Sławomir Piotr	10 153
7) URBAN Cezary	8 646
8) OŚWIĘCIMSKI Konstanty Tomasz	7 975

lista nr 20 KKW LiD - Lewica i Demokraci, która otrzymała **74 600** głosów, uzyskała **2** mandaty; posłami z tej listy zostali wybrani kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

1) NAPIERALSKI Grzegorz Bernard	29 585
2) ARŁUKOWICZ Bartosz Adam	21 543

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej: *Ferdynand Rymarz*

Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej: *Jan Kacprzak, Stanisław Kosmal*

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej: *Maria Aleksandra Grzelka, Stefan Jaworski, Andrzej Kisielewicz, Andrzej Mączyński, Antoni Włodzimierz Ryms, Stanisław Zabłocki*

OBWIESZCZENIE
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 23 października 2007 r.
o wynikach wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r.
(wyciąg)

Na podstawie art. 209 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. — Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 z późn. zm.³) Państwowa Komisja Wyborcza podaje do publicznej wiadomości wyniki wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r.

I.

Wybory przeprowadziły: Państwowa Komisja Wyborcza, 40 okręgowych komisji wyborczych i 25 476 obwodowych komisji wyborczych. W skład obwodowych komisji wyborczych powołano 201 294 wyborców.

Liczba osób uprawnionych do głosowania wynosiła **30 615 471**.

W głosowaniu wzięło udział (otrzymało karty do głosowania) **16 494 503** osoby.

Frekwencja wyborcza wyniosła **53,88%**.

Liczba kart ważnych wyniosła **16 475 672** karty.

Liczba głosów nieważnych wyniosła **284 868**, co stanowi **1,73%** ogólnej liczby głosów.

Liczba głosów ważnych wyniosła **16 190 804**, co stanowi **98,27%** ogólnej liczby głosów.

Wybierano **100** senatorów spośród **385** kandydatów zgłoszonych przez **29** komitetów wyborczych.

---

³ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 74, poz. 786 i Nr 154, poz. 1802, z 2002 r. Nr 14, poz. 128, Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1089 i Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 57, poz. 507 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, z 2005 r. Nr 140, poz. 1173, z 2006 r. Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 112, poz. 766 i Nr 176, poz. 1238.

II.

Wyniki wyborów w okręgach wyborczych

A. Informacja zbiorcza

Wybrano **100** senatorów zgłoszonych przez następujące komitety wyborcze:

Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość

– wybrano 39 senatorów,

Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP

– wybrano 60 senatorów,

Komitet Wyborczy Wyborców Cimoszewicz do Senatu

– wybrano 1 senatora,

B. Informacja o wynikach wyborów w poszczególnych okręgach wyborczych

Okręg wyborczy nr 1 z siedzibą w Legnicy

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 10 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 806 174 osoby.

Wydano kart do głosowania 413 708.

Frekwencja wyborcza wyniosła 51,32%.

Liczba kart ważnych wyniosła 413 385 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 8 087, co stanowi 1,96% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 405 298, co stanowi 98,04% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 2 z siedzibą w Wałbrzychu

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 7 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 567 692 osoby.

Wydano kart do głosowania 277 654.

Frekwencja wyborcza wyniosła 48,91%.

Liczba kart ważnych wyniosła 277 458 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 4 908, co stanowi 1,77% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 272 550, co stanowi 98,23% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 3 z siedzibą we Wrocławiu

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 11 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 971 597 osób.

Wydano kart do głosowania 565 219.

Frekwencja wyborcza wyniosła 58,17%.

Liczba kart ważnych wyniosła 564 446 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 7 017, co stanowi 1,24% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 557 429, co stanowi 98,76% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 4 z siedzibą w Bydgoszczy

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 10 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 806 833 osoby.

Wydano kart do głosowania 429 736.

Frekwencja wyborcza wyniosła 53,26%.

Liczba kart ważnych wyniosła 429 360 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 7 918, co stanowi 1,84% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 421 442, co stanowi 98,16% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 5 z siedzibą w Toruniu

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 15 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 834 430 osób.

Wydano kart do głosowania 401 591.

Frekwencja wyborcza wyniosła 48,13%.

Liczba kart ważnych wyniosła 401 244 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 7 366, co stanowi 1,84% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 393 878, co stanowi 98,16% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 6 z siedzibą w Lublinie

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 14 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 964 553 osoby.

Wydano kart do głosowania 511 695.

Frekwencja wyborcza wyniosła 53,05%.

Liczba kart ważnych wyniosła 511 162 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 9 764, co stanowi 1,91% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 501 398, co stanowi 98,09% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 7 z siedzibą w Chełmie

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 14 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 778 641 osób.

Wydano kart do głosowania 359 965.

Frekwencja wyborcza wyniosła 46,23%.

Liczba kart ważnych wyniosła 359 760 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 7 395, co stanowi 2,06% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 352 365, co stanowi 97,94% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 8 z siedzibą w Zielonej Górze

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 12 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 801 490 osób.

Wydano kart do głosowania 403 531.

Frekwencja wyborcza wyniosła 50,35%.

Liczba kart ważnych wyniosła 403 096 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 6 707, co stanowi 1,66% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 396 389, co stanowi 98,34% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 9 z siedzibą w Łodzi

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 8 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 693 779 osób.

Wydano kart do głosowania 429 990.

Frekwencja wyborcza wyniosła 61,98%.

Liczba kart ważnych wyniosła 429 028 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 6 535, co stanowi 1,52% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 422 493, co stanowi 98,48% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 10 z siedzibą w Piotrkowie Trybunalskim

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 11 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 590 193 osoby.

Wydano kart do głosowania 298 973.

Frekwencja wyborcza wyniosła 50,66%.

Liczba kart ważnych wyniosła 298 737 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 5 980, co stanowi 2,00% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 292 757, co stanowi 98,00% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 11 z siedzibą w Sieradzu

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 13 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 792 112 osób.

Wydano kart do głosowania 391 762.

Frekwencja wyborcza wyniosła 49,46%.

Liczba kart ważnych wyniosła 391 280 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 8 041, co stanowi 2,06% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 383 239, co stanowi 97,94% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 12 z siedzibą w Krakowie

W okręgu wybierano 4 senatorów, spośród 13 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 1 431 548 osób.

Wydano kart do głosowania 845 268.

Frekwencja wyborcza wyniosła 59,05%.

Liczba kart ważnych wyniosła 844 454 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 14 687, co stanowi 1,74% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 829 767, co stanowi 98,26% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 13 z siedzibą w Nowym Sączu

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 7 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 584 126 osób.

Wydano kart do głosowania 305 325.

Frekwencja wyborcza wyniosła 52,27%.

Liczba kart ważnych wyniosła 305 064 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 5 611, co stanowi 1,84% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 299 453, co stanowi 98,16% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 14 z siedzibą w Tarnowie

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 8 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 552 942 osoby.

Wydano kart do głosowania 288 987.

Frekwencja wyborcza wyniosła 52,26%.

Liczba kart ważnych wyniosła 288 730 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 5 306, co stanowi 1,84% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 283 424, co stanowi 98,16% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 15 z siedzibą w Płocku

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 7 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 668 405 osób.

Wydano kart do głosowania 314 462.

Frekwencja wyborcza wyniosła 47,05%.

Liczba kart ważnych wyniosła 314 196 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 6 386, co stanowi 2,03% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 307 810, co stanowi 97,97% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 16 z siedzibą w Radomiu

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 8 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 575 812 osób.

Wydano kart do głosowania 291 133.

Frekwencja wyborcza wyniosła 50,56%.

Liczba kart ważnych wyniosła 290 848 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 5 322, co stanowi 1,83% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 285 526, co stanowi 98,17% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 17 z siedzibą w Siedlcach

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 17 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 746 842 osoby.

Wydano kart do głosowania 377 234.

Frekwencja wyborcza wyniosła 50,51%.

Liczba kart ważnych wyniosła 376 954 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 8 685, co stanowi 2,30% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 368 269, co stanowi 97,70% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 18 z siedzibą w Warszawie I

W okręgu wybierano 4 senatorów, spośród 12 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 1 567 038 osób.

Wydano kart do głosowania 1 159 823.

Frekwencja wyborcza wyniosła 74,01%.

Liczba kart ważnych wyniosła 1 156 800 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 12 482, co stanowi 1,08% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 1 144 318, co stanowi 98,92% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 19 z siedzibą w Warszawie II

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 5 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 756 628 osób.

Wydano kart do głosowania 467 781.

Frekwencja wyborcza wyniosła 61,82%.

Liczba kart ważnych wyniosła 467 273 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 6 639, co stanowi 1,42% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 460 634, co stanowi 98,58% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 20 z siedzibą w Opolu

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 15 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 830 903 osoby.

Wydano kart do głosowania 378 320.

Frekwencja wyborcza wyniosła 45,53%.

Liczba kart ważnych wyniosła 378 094 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 7 098, co stanowi 1,88% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 370 996, co stanowi 98,12% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 21 z siedzibą w Krośnie

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 9 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 697 632 osoby.

Wydano kart do głosowania 338 465.

Frekwencja wyborcza wyniosła 48,52%.

Liczba kart ważnych wyniosła 338 108 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 6 707, co stanowi 1,98% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 331 401, co stanowi 98,02% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 22 z siedzibą w Rzeszowie

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 9 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 956 730 osób.

Wydano kart do głosowania 502 018.

Frekwencja wyborcza wyniosła 52,47%.

Liczba kart ważnych wyniosła 501 636 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 8 476, co stanowi 1,69% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 493 160, co stanowi 98,31% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 23 z siedzibą w Białymstoku

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 11 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 951 236 osób.

Wydano kart do głosowania 470 904.

Frekwencja wyborcza wyniosła 49,50%.

Liczba kart ważnych wyniosła 470 531 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 6 099, co stanowi 1,30% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 464 432, co stanowi 98,70% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 24 z siedzibą w Gdańsku

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 9 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 823 742 osoby.

Wydano kart do głosowania 480 578.

Frekwencja wyborcza wyniosła 58,34%.

Liczba kart ważnych wyniosła 479 924 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 6 517, co stanowi 1,36% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 473 407, co stanowi 98,64% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 25 z siedzibą w Gdyni

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 9 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 906 688 osób.

Wydano kart do głosowania 514 947.

Frekwencja wyborcza wyniosła 56,79%.

Liczba kart ważnych wyniosła 514 398 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 7 876, co stanowi 1,53% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 506 522, co stanowi 98,47% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 26 z siedzibą w Bielsku-Białej

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 7 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 598 761 osób.

Wydano kart do głosowania 352 326.

Frekwencja wyborcza wyniosła 58,84%.

Liczba kart ważnych wyniosła 352 063 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 5 519, co stanowi 1,57% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 346 544, co stanowi 98,43% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 27 z siedzibą w Częstochowie

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 8 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 493 644 osoby.

Wydano kart do głosowania 261 343.

Frekwencja wyborcza wyniosła 52,94%.

Liczba kart ważnych wyniosła 261 161 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 4 779, co stanowi 1,83% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 256 382, co stanowi 98,17% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 28 z siedzibą w Gliwicach

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 5 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 659 406 osób.

Wydano kart do głosowania 336 066.

Frekwencja wyborcza wyniosła 50,96%.

Liczba kart ważnych wyniosła 335 686 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 5 026, co stanowi 1,50% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 330 660, co stanowi 98,50% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 29 z siedzibą w Rybniku

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 6 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 583 350 osób.

Wydano kart do głosowania 309 213.

Frekwencja wyborcza wyniosła 53,01%.

Liczba kart ważnych wyniosła 308 945 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 5 257, co stanowi 1,70% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 303 688, co stanowi 98,30% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 30 z siedzibą w Katowicach

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 10 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 826 292 osoby.

Wydano kart do głosowania 474 694.

Frekwencja wyborcza wyniosła 57,45%.

Liczba kart ważnych wyniosła 474 302 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 5 610, co stanowi 1,18% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 468 692, co stanowi 98,82% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 31 z siedzibą w Sosnowcu

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 9 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 600 155 osób.

Wydano kart do głosowania 331 679.

Frekwencja wyborcza wyniosła 55,27%.

Liczba kart ważnych wyniosła 331 384 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 4 848, co stanowi 1,46% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 326 536, co stanowi 98,54% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 32 z siedzibą w Kielcach

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 11 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 1 043 578 osób.

Wydano kart do głosowania 495 136.

Frekwencja wyborcza wyniosła 47,45%.

Liczba kart ważnych wyniosła 494 650 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 10 410, co stanowi 2,10% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 484 240, co stanowi 97,90% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 33 z siedzibą w Elblągu

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 7 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 504 837 osób.

Wydano kart do głosowania 236 716.

Frekwencja wyborcza wyniosła 46,89%.

Liczba kart ważnych wyniosła 236 540 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 4 444, co stanowi 1,88% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 232 096, co stanowi 98,12% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 34 z siedzibą w Olsztynie

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 6 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 628 234 osoby.

Wydano kart do głosowania 307 187.

Frekwencja wyborcza wyniosła 48,90%.

Liczba kart ważnych wyniosła 306 944 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 5 896, co stanowi 1,92% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 301 048, co stanowi 98,08% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 35 z siedzibą w Kaliszu

W okręgu wybierano 3 senatorów, spośród 12 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 782 596 osób.

Wydano kart do głosowania 398 428.

Frekwencja wyborcza wyniosła 50,91%.

Liczba kart ważnych wyniosła 398 006 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 9 440, co stanowi 2,37% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 388 566, co stanowi 97,63% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 36 z siedzibą w Koninie

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 11 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 604 427 osób.

Wydano kart do głosowania 306 894.

Frekwencja wyborcza wyniosła 50,77%.

Liczba kart ważnych wyniosła 306 542 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 7 110, co stanowi 2,32% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 299 432, co stanowi 97,68% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 37 z siedzibą w Pile

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 7 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 596 237 osób.

Wydano kart do głosowania 308 752.

Frekwencja wyborcza wyniosła 51,78%.

Liczba kart ważnych wyniosła 308 382 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 7 871, co stanowi 2,55% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 300 511, co stanowi 97,45% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 38 z siedzibą w Poznaniu

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 5 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 681 953 osoby.

Wydano kart do głosowania 454 731.

Frekwencja wyborcza wyniosła 66,68%.

Liczba kart ważnych wyniosła 453 775 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 9 532, co stanowi 2,10% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 444 243, co stanowi 97,90% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 39 z siedzibą w Koszalinie

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 8 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 516 655 osób.

Wydano kart do głosowania 253 920.

Frekwencja wyborcza wyniosła 49,15%.

Liczba kart ważnych wyniosła 253 584 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 4 672, co stanowi 1,84% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 248 912, co stanowi 98,16% ogólnej liczby kart ważnych.

Okręg wyborczy nr 40 z siedzibą w Szczecinie

W okręgu wybierano 2 senatorów, spośród 9 kandydatów.

Uprawnionych do głosowania było 837 580 osób.

Wydano kart do głosowania 448 349.

Frekwencja wyborcza wyniosła 53,53%.

Liczba kart ważnych wyniosła 447 742 kart.

Liczba głosów nieważnych wyniosła 6 845, co stanowi 1,53% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba głosów ważnych wyniosła 440 897, co stanowi 98,47% ogólnej liczby kart ważnych.

III.

Wybrani senatorowie

Senatorami zostali wybrani kandydaci, którzy w okręgu wyborczym uzyskali kolejno najwięcej oddanych głosów ważnych.

Okręg wyborczy nr 1 z siedzibą w Legnicy

1. MISIAK Tomasz Wojciech	161 392
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. SWAKOŃ Jacek	134 680
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
3. IDCZAK Witold Lech	107 234
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	

Okręg wyborczy nr 2 z siedzibą w Wałbrzychu

1. JURCEWICZ Stanisław	106 618
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. LUDWICZUK Roman Edward	93 094
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

Okręg wyborczy nr 3 z siedzibą we Wrocławiu

1. KIERES Leon	259 453
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. DUDA Jarosław	238 028
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
3. SIDOROWICZ Władysław	201 555
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

Okręg wyborczy nr 4 z siedzibą w Bydgoszczy

1. RULEWSKI Jan	142 054
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. PAWŁOWICZ Zbigniew Michał	140 606
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

Okręg wyborczy nr 5 z siedzibą w Toruniu

1. PERSON Andrzej	115 650
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. WYROWIŃSKI Jan	112 966
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
3. WOJTCZAK Michał	103 087
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

Okręg wyborczy nr 6 z siedzibą w Lublinie

1. CZELEJ Grzegorz	173 848
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	
2. BENDER Ryszard Janusz	168 651
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	
3. GOGACZ Stanisław	148 299
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	

Okręg wyborczy nr 7 z siedzibą w Chełmie

1. CHRÓŚCIKOWSKI Jerzy Mieczysław	100 748
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	
2. CICHOSZ Lucjan	89 207
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	
3. BERGIER Józef	77 989
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

Okręg wyborczy nr 8 z siedzibą w Zielonej Górze

1. WOŹNIAK Henryk Maciej	140 123
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. IWAN Stanisław Antoni	136 153
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
3. DAJCZAK Władysław	90 322
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	

Okręg wyborczy nr 9 z siedzibą w Łodzi

1. KWIATKOWSKI Krzysztof	164 151
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. GRUBSKI Maciej Tomasz	146 688
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

Okręg wyborczy nr 10 z siedzibą w Piotrkowie Trybunalskim

1. WOJCIECHOWSKI Grzegorz Michał	81 692
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	
2. DOBKOWSKI Wiesław Józef	76 708
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	

Okręg wyborczy nr 11 z siedzibą w Sieradzu

1. BŁASZCZYK Przemysław Jacek	119 872
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	
2. OWCZAREK Andrzej	108 851
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
3. TRZCIŃSKI Marek	100 704
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

Okręg wyborczy nr 12 z siedzibą w Krakowie

1. BISZTYGA Stanisław	314 314
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. SEPIOŁ Janusz	301 893
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

3. KLIMOWICZ Paweł 276 213

zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP

4. CICHON Zbigniew Jan 252 708

zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

Okręg wyborczy nr 13 z siedzibą w Nowym Sączu

1. KOGUT Stanisław 162 139

zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

2. SKORUPA Tadeusz Wojciech 107 261

zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

Okręg wyborczy nr 14 z siedzibą w Tarnowie

1. KLIMA Maciej 104 393

zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

2. WIATR Kazimierz Adam 101 918

zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

Okręg wyborczy nr 15 z siedzibą w Płocku

1. FETLIŃSKA Janina 103 365

zgłoszona przez KW Prawo i Sprawiedliwość

2. SMULEWICZ Eryk Stanisław 98 971

zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP

Okręg wyborczy nr 16 z siedzibą w Radomiu

1. KARCZEWSKI Stanisław 105 734

zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

2. SKURKIEWICZ Wojciech 82 746

zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

Okręg wyborczy nr 17 z siedzibą w Siedlcach

1. KRASKA Waldemar Jerzy 115 949

zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

2. GÓRSKI Henryk 99 902

zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

3. MAJKOWSKI Krzysztof 98 828
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

Okręg wyborczy nr 18 z siedzibą w Warszawie I

1. BORYS-DAMIĘCKA Barbara 605 972
zgłoszona przez KW Platforma Obywatelska RP

2. PIESIEWICZ Krzysztof Marek 547 479
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP

3. ROCKI Marek Dariusz 439 128
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP

4. ROMASZEWSKI Zbigniew 330 396
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

Okręg wyborczy nr 19 z siedzibą w Warszawie II

1. ABGAROWICZ Łukasz Maria 223 704
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP

2. ANDRZEJEWSKI Piotr Łukasz 156 498
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

Okręg wyborczy nr 20 z siedzibą w Opolu

1. KNOSALA Ryszard 148 981
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP

2. WACH Piotr 126 302
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP

3. KRAJCZY Norbert Jan 74 512
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

Okręg wyborczy nr 21 z siedzibą w Krośnie

1. MAZURKIEWICZ Andrzej Tadeusz 129 957
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

2. PIOTROWICZ Stanisław 110 085
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

Okręg wyborczy nr 22 z siedzibą w Rzeszowie

1. JAWORSKI Kazimierz	188 375
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	
2. ORTYL Władysław Zenon	187 210
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	
3. PUPA Zdzisław Stanisław	145 405
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	

Okręg wyborczy nr 23 z siedzibą w Białymstoku

1. CIMOSZEWICZ Włodzimierz	175 839
zgłoszony przez KWW Cimoszewicz do Senatu	
2. DOBRZYŃSKI Jan	148 917
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	
3. PASZKOWSKI Bohdan Józef	129 371
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	

Okręg wyborczy nr 24 z siedzibą w Gdańsku

1. BORUSEWICZ Bogdan Michał	267 066
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. GRZYB Andrzej Stefan	179 414
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
3. RACHOŃ Janusz Włodzimierz	175 743
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

Okręg wyborczy nr 25 z siedzibą w Gdyni

1. WITTBRODT Edmund Kazimierz	244 214
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. KLEINA Kazimierz Mariusz	220 390
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
3. ARCISZEWSKA-MIELEWCZYK Dorota Irvina	141 701
zgłoszona przez KW Prawo i Sprawiedliwość	

Okręg wyborczy nr 26 z siedzibą w Bielsku-Białej

1. MUCHACKI Rafał Klemens	118 120
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. KOWALSKI Sławomir	116 866
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

Okręg wyborczy nr 27 z siedzibą w Częstochowie

1. SZEWIŃSKI Andrzej	81 777
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. RYSZKA Czesław Wincenty	74 991
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	

Okręg wyborczy nr 28 z siedzibą w Gliwicach

1. PAŃCZYK - POZDZIEJ Maria	147 115
zgłoszona przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. MISIOŁEK Andrzej	129 826
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

Okręg wyborczy nr 29 z siedzibą w Rybniku

1. MOTYCZKA Antoni Andrzej	128 754
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. GRUSZKA Tadeusz Jerzy	116 032
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	

Okręg wyborczy nr 30 z siedzibą w Katowicach

1. BOCHENEK Krystyna	255 792
zgłoszona przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. PIECHNICZEK Antoni Krzysztof	207 243
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
3. KORFANTY Bronisław Jan	129 984
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	

Okręg wyborczy nr 31 z siedzibą w Sosnowcu

1. MERES Zbigniew Henryk	99 411
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. SZALENIEC Zbigniew Marian	98 733
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

Okręg wyborczy nr 32 z siedzibą w Kielcach

1. BANAŚ Grzegorz Piotr	177 432
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	
2. OKŁA Michał	136 787
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
3. MASSALSKI Adam	134 185
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	

Okręg wyborczy nr 33 z siedzibą w Elblągu

1. GORCZYCA Stanisław Andrzej	89 766
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. SADOWSKI Sławomir	65 061
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	

Okręg wyborczy nr 34 z siedzibą w Olsztynie

1. GÓRECKI Ryszard Józef	148 465
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. KONOPKA Marek	93 837
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

Okręg wyborczy nr 35 z siedzibą w Kaliszu

1. ADAMCZAK Małgorzata	138 502
zgłoszona przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. WITCZAK Mariusz Sebastian	123 876
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
3. KALETA Piotr Marek	88 977
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	

Okręg wyborczy nr 36 z siedzibą w Koninie

1. GRUSZCZYŃSKI Piotr Andrzej	83 019
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. NIEWIAROWSKI Ireneusz	77 676
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

Okręg wyborczy nr 37 z siedzibą w Pile

1. AUGUSTYN Mieczysław	126 654
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. GŁOWSKI Piotr Krzysztof	87 996
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

Okręg wyborczy nr 38 z siedzibą w Poznaniu

1. ZIÓLKOWSKI Marek	280 859
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. ROTNICKA Jadwiga	261 378
zgłoszona przez KW Platforma Obywatelska RP	

Okręg wyborczy nr 39 z siedzibą w Koszalinie

1. SZTARK Grażyna Anna	92 881
zgłoszona przez KW Platformy Obywatelskiej RP	
2. ZIENTARSKI Piotr Benedykt	91 083
zgłoszony przez KW Platformy Obywatelskiej RP	

Okręg wyborczy nr 40 z siedzibą w Szczecinie

1. ZAREMBA Krzysztof Piotr	203 922
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	
2. OLECH Jan	162 875
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej: *Ferdynand Rymarz*

Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej: *Jan Kacprzak, Stanisław Kosmal*

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej: *Maria Aleksandra Grzelka, Stefan Jaworski, Andrzej Kisielewicz, Andrzej Mączyński, Antoni Włodzimierz Ryms, Stanisław Zabłocki*

UCHWAŁA
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

z dnia 15 października 2007 r.

w sprawie obserwacji zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przez Misję Oceniającą Wybory (AEM) Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE).

Mając na względzie zobowiązania wynikające z podpisania przez Rzeczpospolitą Polską Dokumentu Spotkania Kopenhaskiego z dnia 29 czerwca 1990 r. Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (obecnie OBWE) Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. — Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499, z późn. zm.⁴) uchwala, co następuje:

§ 1.

Ustala się wytyczne oraz wyjaśnienia dla organów wyborczych, dotyczące obserwacji zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przez Misję Oceniającą Wybory (AEM) Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), stanowiące załącznik do uchwały.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej: *Ferdynand Rymarz*

---

⁴ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 74, poz. 786 i Nr 154, poz. 1802, z 2002 r. Nr 14, poz. 128, Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1089 i Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 57, poz. 507 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, z 2005 r. Nr 140, poz. 1173, z 2006 r. Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 112, poz. 766 i Nr 176, poz. 1238.

Załącznik do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 15 października 2007 r. (poz. ....)

WYTYCZNE ORAZ WYJAŚNIENIA, DOTYCZĄCE OBSERWACJI ZARZĄDZONYCH NA DZIEŃ 21 PAŹDZIERNIKA 2007 R. WYBORÓW DO SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ I DO SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, PRZEZ MISJĘ OCENIAJĄCĄ WYBORY (AEM) ORGANIZACJI BEZPIECZEŃSTWA I WSPÓLPRACY W EUROPIE (OBWE).

1. Członkowie Misji Oceniającej Wybory (AEM) Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), zwani dalej „członkami Misji”, mają prawo obserwować pracę Państwowej Komisji Wyborczej, okręgowych komisji wyborczych i obwodowych komisji wyborczych, w związku z wyborami do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonymi na dzień 21 października 2007 r.
2. Członkowie Misji mają prawo obserwować pracę obwodowych komisji wyborczych od jej rozpoczęcia aż do zakończenia ustalania wyników głosowania i przekazania protokołów okręgowej komisji wyborczej, na takich samych zasadach jak mężowie zaufania, z tym że nie przysługuje im prawo wnoszenia uwag do protokołów.
3. Do członków Misji nie stosuje się pkt 25 zdanie drugie „Wytycznych w sprawie zadań i trybu pracy obwodowych komisji wyborczych, dotyczących przygotowania i przeprowadzenia głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007 r.”, stanowiących załącznik do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 24 września 2007 r. (M. P. Nr 67, poz. 741). Mają oni zatem prawo przebywać w lokalu wyborczym również po zakończeniu głosowania.
4. Przepis pkt 2 stosuje się odpowiednio do obserwacji pracy okręgowych komisji wyborczych i Państwowej Komisji Wyborczej.
5. Organy wyborcze, dla umożliwienia członkom Misji podjęcia czynności w okresie przed dniem wyborów:
  - 1) umożliwiają udział w posiedzeniach, szkoleniach oraz innych tego rodzaju przedsięwzięciach;
  - 2) udostępniają informacje o przygotowaniu do wyborów na obszarze swojej właściwości terytorialnej;

- 3) zapewniają dostęp do informacji elektronicznych w internecie oraz w systemie „Platforma wyborcza”.

6. Członkowie Misji w dniu wyborów:

- 1) mają prawo obserwować rozpoczęcie i przebieg głosowania w każdym wybranym przez siebie lokalu wyborczym;
- 2) zgłaszają zamiar prowadzenia obserwacji właściwemu przewodniczącemu obwodowej komisji wyborczej;
- 3) mają prawo być obecni przy ustalaniu wyników głosowania i mają prawo otrzymywania informacji o wynikach;
- 4) mogą obserwować przyjmowanie protokołów głosowania z obwodów głosowania oraz uczestniczyć w posiedzeniu, na którym następuje ustalenie wyników głosowania i wyników wyborów w okręgu wyborczym, w siedzibach okręgowych komisji wyborczych i odpowiednio w siedzibie Państwowej Komisji Wyborczej.

7. Podczas wykonywania czynności przez członków Misji organy wyborcze stosują odpowiednie przepisy ustawy — Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz uchwał i wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej mając w szczególności na uwadze, iż:

- 1) działania i czynności organów wyborczych, jak również dane i informacje — z wyjątkiem zastrzeżonych ustawowo — są jawne i powszechnie dostępne. Powszechność i jawność procedury wyborczej nie może naruszać tajności głosowania, praw osobistych i ochrony danych osobowych;
- 2) obecność członków Misji nie może zakłócać pracy organów wyborczych i nie mogą oni wydawać im poleceń;
- 3) przewodniczący obwodowej komisji wyborczej jest odpowiedzialny za utrzymanie porządku i spokoju w lokalu wyborczym i w jego otoczeniu oraz zapewnienie powagi aktu głosowania. Środki podejmowane w tym zakresie obowiązują wszystkich, w tym także członków Misji.

8. Członkowie Misji przy wykonywaniu swoich czynności posługują się dokumentem wydanym przez Państwową Komisję Wyborczą i paszportem. Członkom Misji, przy wszystkich ich czynnościach, mogą towarzyszyć asystenci (tłumacze) obywatele polscy.

SPRAWOZDANIE Z WYBORÓW DO SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ I DO SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ PRZEPROWADZONYCH W DNIU 21 PAŹDZIERNIKA 2007 R.

Na podstawie art. 176 i art. 212 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 ze zm.⁵) Państwowa Komisja Wyborcza przedstawia sprawozdanie z wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r.

I. Zarządzenie i przygotowanie wyborów.

1. Wybory zarządził Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 7 września 2007 r. i wyznaczył ich datę na niedzielę 21 października 2007 r. oraz określił terminy wykonania poszczególnych czynności wyborczych (kalendarz wyborczy). Postanowienie Prezydenta zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 8 września 2007 r. Nr 162, poz. 1145. Państwowa Komisja Wyborcza podała je w tym samym dniu do publicznej wiadomości wraz z informacją o okręgach wyborczych, liczbie posłów i senatorów wybieranych w każdym okręgu oraz siedzibach okręgowych komisji wyborczych.
2. Wybory zostały przygotowane i przeprowadzone na podstawie ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499, z późn. zm.), zwanej dalej Ordynacją wyborczą. W zakresie określonym Ordynacją wyborczą miały również zastosowanie odpowiednie przepisy: ustawy z dnia 18 października 2006r. o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 z późn. zm.) dotyczące złożenia przez kandydatów na posłów i senatorów oświadczeń „lustracyjnych”; ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 z późn. zm.) dotyczące finansowania komitetów wyborczych partii politycznych; ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547, z późn. zm.) dotyczące stałych obwodów głosowania i zasad dokonywania zmian tych obwodów.

---

⁵ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 74, poz. 786 i Nr 154, poz. 1802, z 2002r. Nr 14, poz. 128, Nr 113, poz. 984, nr 127, poz. 1089 i Nr 153, poz. 271, z 2003 r. Nr 57 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 25, poz. 219 oraz z 2005 r. Nr 140, poz. 1173, z 2006 r. Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 112, poz. 766 i Nr 176, poz. 1238.

Stosownie do art. 10 Ordynacji wyborczej, ustawowy termin przeprowadzenia wyborów w ciągu 45 dni oraz skrócone terminy na wykonanie szeregu czynności wyborczych wymagały sprawnej i szybkiej organizacji prac oraz realizacji zadań przez wszystkie ogniwa wyborcze. Państwowa Komisja Wyborcza przystąpiła niezwłocznie do wykonywania ustawowych zadań oraz zapewniła w różnych formach pomoc prawną i organizacyjną w tym zakresie organom i służbom wyborczym, komitetom wyborczym i wyborcom. W celu sprawnej realizacji tych zadań korzystano w szerokim zakresie, obok tradycyjnych sposobów komunikacji, z sieci internetowej: przez cały okres kampanii dostępne były dla potrzeb wyborczych strony: www.pkw.gov.pl oraz www.wybory2007pkw.gov.pl, na których były zamieszczane na bieżąco obowiązujące przepisy ustaw wyborczych, akty prawne ministrów wydane na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie oraz uchwały, wyjaśnienia i komunikaty Państwowej Komisji Wyborczej. Do skróconych terminów wykonania poszczególnych czynności wyborczych została dostosowana organizacja pracy Państwowej Komisji Wyborczej i okręgowych komisji wyborczych oraz Krajowego Biura Wyborczego i jego terenowych delegatur. M.in. w celu ułatwienia dokonania zgłoszeń o utworzeniu komitetów wyborczych w sobotę 15 września br. poprzedzającą upływ terminu na dokonanie tej czynności, pełniony był dyżur wyborczy. W okresie od 22 do 29 września 2007 r. dla zapewnienia właściwej procedury rejestracji okręgowych list na posłów i kandydatów na senatorów, a także w tygodniu poprzedzającym wybory (15-20 października 2007 r.) organy i służby wyborcze pracowały w systemie zmianowym - od godz. 8.00 do 20.00.

Państwowa Komisja Wyborcza dla ułatwienia podmiotom wyborczym wykonywania ich czynności wymaganych Ordynacją wyborczą wydała i podała na stronie www.pkw.gov.pl: informacje dotyczące tworzenia komitetów wyborczych oraz zasad i sposobu zgłaszania list kandydatów na posłów i senatorów, w tym składania przez kandydatów oświadczeń lustracyjnych zgodnych z obowiązującym stanem prawnym (w związku ze zmianą ustawy lustracyjnej Dz. U. z 2007 r. Nr 165, poz.1171 – załączniki Nr 1a i 2a); wyjaśnienia o zasadach gospodarki finansowej, uzyskiwaniu przychodów oraz wydatkach związanych z finansowaniem kampanii wyborczej.

Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie po zarządzeniu wyborów skierowała do przewodniczących rad gmin, rad miejskich oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast wyjaśnienia o ich zadaniach wynikających z Ordynacji wyborczej, obejmujących tworzenie obwodów głosowania, powołanie obwodowych komisji wyborczych, rozplakatowanie obwieszczeń o numerach i granicach obwodów głosowania. Apelowala także

o udzielenie w różnych formach pomocy osobom niepełnosprawnym w dotarciu do lokali wyborczych.

3. W wyborach zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. miały w większości zastosowanie akty wykonawcze do Ordynacji wyborczej wydane przez właściwych ministrów w związku z wyborami w latach 2001 – 2005; dotyczyły one: prowadzenia i aktualizacji rejestru wyborców; sporządzania i aktualizacji spisu wyborców; sporządzenia spisu wyborców dla obwodów utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich; należności pieniężnych przysługujących członkom komisji wyborczych w związku z wykonywaniem zadań w komisjach; sprawozdań finansowych z wyborów; postępowania z dokumentami z wyborów. Nowe bądź zmieniające dotychczasowe akty prawne wydali: Minister Spraw Zagranicznych – w sprawie utworzenia obwodów głosowania za granicą i Minister Gospodarki Morskiej – w sprawie utworzenia obwodów głosowania na polskich statkach morskich oraz Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji – w sprawach przygotowania i rozpowszechniania audycji wyborczych oraz podziału czasu na rozpowszechnianie tych audycji.

Państwowa Komisja Wyborcza współdziałała na bieżąco w tych sprawach, opiniowała i konsultowała projekty, zgłaszała uwagi i wnioski, udzielała wyjaśnień. Wykaz rozporządzeń stanowi załącznik nr 1 do sprawozdania.

4. Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z ustawowym upoważnieniem: ustaliła wzory potwierdzenia zgłoszenia okręgowej listy kandydatów na posłów oraz kandydatów na senatorów, protokoły rejestracji okręgowej listy i rejestracji kandydata na senatora; sposób drukowania i tryb dostarczenia kart do głosowania obwodowym komisjom wyborczym; sposób sporządzania i przekazania kart do obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich; zasady i sposób wykorzystania przy ustalaniu wyników głosowania i wyborów elektronicznego systemu przesyłania i przetwarzania danych; wzory zestawień wyników głosowania w obwodzie oraz wzory protokołów głosowania i protokołów wyborów; tryb przekazywania wyników głosowania z obwodów utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich. Wydała wytyczne dla okręgowych komisji wyborczych dotyczące przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów, wytyczne dla obwodowych komisji wyborczych dotyczące zadań i trybu ich pracy w przygotowaniu i przeprowadzeniu głosowania; wytyczne dla okręgowych i obwodowych wyborczych dotyczące trybu i zasad przekazywania informacji o „frekwencji” w trakcie głosowania; wytyczne dla okręgowych komisji wyborczych dotyczące zadań związanych z ustalaniem wyników głosowania i wyników wyborów; wytyczne i wyjaśnienia dotyczące obserwacji wyborów przez Misję Oceniającą Wybory Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

Wykaz uchwał Państwowej Komisji Wyborczej stanowi załącznik nr 2 do sprawozdania.

Rozporządzenia i uchwały zostały ogłoszone odpowiednio w Dzienniku Ustaw i Monitorze Polskim, systematycznie były zamieszczane na stronie internetowej PKW. Teksty Ordynacji wyborczej, regulaminu obwodowych komisji wyborczych i wzoru zaświadczenia dla mężów zaufania zostały wydrukowane w wydaniu broszurowym i przekazane w odpowiedniej liczbie egzemplarzy obwodowym komisjom wyborczym.

Zgodnie z art. 114 ust. 3 Ordynacji wyborczej Państwowa Komisja Wyborcza w komunikacie z dnia 7 września 2007 r. podała do publicznej wiadomości w dzienniku „Rzeczpospolita” oraz ogłosiła w Monitorze Polskim Nr 59, poz. 688 informację o liczbie wyborców ujętych w rejestrze wyborców. Komunikat zamieszczono także na wyborczych stronach internetowych.

5. Wybory przeprowadziły organy określone w art. 33 i art. 193 Ordynacji wyborczej: Państwowa Komisja Wyborcza, okręgowe komisje wyborcze i obwodowe komisje wyborcze. Czynności wyborcze zostały wykonane w ustawowo określonym trybie i terminach.

Zgodnie z Ordynacją wyborczą Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 13 września 2007 r. powołała okręgowe komisje wyborcze dla przeprowadzenia wyborów zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. W ich skład weszli sędziowie zgłoszeni przez Ministra Sprawiedliwości, a funkcje przewodniczących objęli z urzędu komisarze wyborczy (powołani na podstawie przepisów ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw). W 6 Okręgowych Komisjach Wyborczych: w okręgu nr 12 w Chrzanowie, okręgu nr 20 w Warszawie II, okręgu nr 26 w Gdyni, okręgu nr 29 w Gliwicach, okręgu nr 30 w Rybniku i okręgu nr 32 w Sosnowcu, w których nie było możliwości pełnienia funkcji przewodniczącego przez komisarza wyborczego, przewodniczący- zgodnie z art. 44 ust. 4 Ordynacji wyborczej – zostali wybrani ze składów komisji. Łącznie w skład 41 okręgowych komisji wyborczych powołano 366 sędziów, w tym 4 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz 2 sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych, 21 sędziów sądów apelacyjnych, 170 sędziów sądów okręgowych, 169 sędziów sądów rejonowych. 19 okręgowych komisji wyborczych powołano w składach 10-osobowych, 22 komisje w składach 8-osobowych.

Obwodowe komisje wyborcze powołali wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast, a w obwodach głosowania za granicą i na polskich statkach morskich odpowiednio konsulowie i kapitanowie statków. Powołano 25 476 obwodowych komisji wyborczych, w tym 205 komisji za granicą i 7 komisji na polskich statkach morskich. W skład obwodowych komisji powołano 201 294 osoby. Większość obwodowych komisji powołano

w minimalnych 7-osobowych składach, z uwagi na liczbę kandydatów zgłoszonych przez pełnomocników wyborczych z uwzględnieniem przepisów Ordynacji wyborczej i rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji dotyczącego powoływania obwodowych komisji wyborczych.

W skład komisji obwodowych, zgodnie z przepisami Ordynacji wyborczej, powołano osoby zgłoszone przez pełnomocników komitetów wyborczych oraz po jednej osobie wskazanej odpowiednio przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) konsula bądź kapitana statku.

Z informacji posiadanych przez Państwową Komisję Wyborczą wynika, że przy powoływaniu komisji dochowano przewidzianej prawem procedury; uchybienia w tym zakresie były nieliczne, miały w większości organizacyjno-techniczny charakter i były usuwane na bieżąco.

6. Zgodnie z Ordynacją wyborczą głosowanie w kraju przeprowadzono w stałych obwodach głosowania utworzonych na podstawie przepisów Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw. Ponadto ustawa zobowiązywała do utworzenia obwodów głosowania w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz szpitalach i zakładach pomocy społecznej, w których w dniu wyborów przebywało co najmniej 50 osób uprawnionych do głosowania. Obwody głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą oraz polskich statkach morskich przebywających w podróży utworzyli odpowiednio Minister Spraw Zagranicznych i Minister Gospodarki Morskiej.

Utworzono ogółem 25.476 obwodów głosowania, w tym 23.903 obwodów na obszarze kraju, 205 obwodów za granicą (więcej o 41 obwodów niż w wyborach w 2005 r.) i 7 obwodów na polskich statkach morskich (2 obwody więcej). Wśród 23.903 obwodów utworzonych w kraju – 1178 obwodów utworzono w szpitalach i zakładach pomocy społecznej oraz – 183 obwody w zakładach karnych i aresztach śledczych. W każdej gminie zgodnie z ustawowymi wymogami (art. 53 Ordynacji wyborczej) co najmniej jeden lokal został dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych; lokali takich utworzono ogółem 5487. Ponadto w wielu miastach i gminach organy samorządu zapewniły osobom niepełnosprawnym i w podeszłym wieku pomoc w dojeździe do lokali wyborczych oraz inne ułatwienia zapewniające możliwość oddania głosu.

Obwieszczenia o obwodach głosowania były rozplakatowane w terminie wymaganym kalendarzem wyborczym. W wielu gminach i miastach zapewniono informację o lokalach głosowania także w inny sposób: w lokalnych środkach przekazu, poprzez wywieszki na klatkach schodowych, ogłoszenia na tablicach informacyjnych, itp. Informa-

cji o adresach lokali wyborczych udzielano także telefonicznie, były one także dostępne na stronach internetowych.

7. W trybie wymaganym Ordynacją wyborczą sporządzono w gminach spisy wyborców. W spisach ujęto 30.311.716 osób, a w spisach za granicą sporządzonych przez konsulów – 190.637 osób. Generalnie spisy zostały sporządzone prawidłowo. W dniu głosowania do Państwowej Komisji Wyborczej i okręgowych komisji wyborczych zgłaszano nie-liczne interwencje telefoniczne, z których część wynikała z błędnego rozumienia przepisów dotyczących wpisywania się do rejestru wyborców. Sporadycznie interwencje zgłaszały również osoby zamieszkujące czasowo na obszarze gminy, które w celu głosowania w miejscu pobytu czasowego, powinny wpisać się do spisu bądź stałego rejestru wyborców na swój wniosek.

Po wyborach, do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęło kilka skarg od obywateli polskich za granicą na nieumieszczenie ich w spisie wyborców mimo zgłoszonych w terminie wniosków o wpisanie (m.in. w Chicago, Kolonii i Monachium). Skargi te zostały przekazane do wyjaśnienia i załatwienia Pełnomocnikowi Ministra Spraw Zagranicznych do Spraw Wyborów.

Państwowa Komisja Wyborcza i Krajowe Biuro Wyborcze na stronach internetowych, w wielokrotnych wyjaśnieniach w telewizji, radiu i prasie, a także w informacjach pisemnych i telefonicznych informowały o obowiązujących przepisach prawnych, o terminie składania wniosków o dopisanie do spisu w miejscu czasowego pobytu, o możliwości i terminie pobrania zaświadczenia o prawie do głosowania w każdym obwodzie. Także okręgowe komisje wyborcze oraz delegatury terenowe Krajowego Biura Wyborczego i urzędy wielu gmin starały się zapewnić w różnych formach bieżącą informację w tych sprawach. W kraju wydano ogółem 177.237 zaświadczeń o prawie do głosowania.

II. Tworzenie komitetów wyborczych, zgłaszanie i rejestracja list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów

1. Zgodnie z Ordynacją wyborczą czynności wyborcze, w tym zgłaszanie kandydatów na posłów i senatorów do rejestracji, mogą wykonywać utworzone w tym celu komitety wyborcze: partii politycznych, koalicji partii politycznych oraz wyborców. Utworzenie komitetu wyborczego potwierdza swoją uchwałą Państwowa Komisja Wyborcza. Zawiadomienia w sprawie utworzenia komitetu wyborczego mogły być zgłaszane do dnia 16 września 2007 r. Zapewniono wyczerpującą informację prawną i pomoc organizacyjną. W szczególności Państwowa Komisja Wyborcza w dniu 11 września 2007 r. podała do wiadomości zainteresowanym podmiotom wyborczym komunikat w

sprawie przyjmowania zawiadomień, w którym przypomniała szczegółowe warunki prawne i formalno – organizacyjne związane z utworzeniem komitetów oraz tryb działania Państwowej Komisji Wyborczej w tych sprawach. Udzielono na ten temat wiele wyjaśnień telefonicznie i odpowiedzi na piśmie. Do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęły zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego od 56 podmiotów. Państwowa Komisja Wyborcza potwierdziła utworzenie 51 komitetów wyborczych, a odmówiła przyjęcia zawiadomień 5 komitetów wyborców z powodu braku poparcia zgłoszeń o ich utworzeniu przez wymaganą liczbę co najmniej 1000 obywateli mających prawo wybierania (art. 98 ust. 4 Ordynacji wyborczej). Wśród 51 komitetów wyborczych uprawnionych do udziału w wyborach w 2007 r. 28 stanowiły komitety wyborcze partii politycznych, 1 koalicyjny komitet wyborczy i 22 komitety wyborcze wyborców. Zgodnie z art. 105 Ordynacji wyborczej komunikat Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 24 września 2007. w sprawie przyjęcia zawiadomień dotyczących utworzenia komitetów wyborczych został ogłoszony w Monitorze Polskim Nr 67, poz. 756.

2. Do dnia 26 września 2007 r. do godz. 24.00 pełnomocnicy komitetów wyborczych mogli zgłaszać właściwym okręgowym komisjom wyborczym okręgowe listy kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów do rejestracji. Informacja Państwowej Komisji Wyborczej o zasadach i sposobie zgłaszania list i kandydatów była przez cały okres przewidziany na zgłaszanie dostępna w internecie. Ponadto okręgowe komisje wyborcze pełniły dyżury dla przyjmowania zgłoszeń w sobotę 22 września 2007 r.
3. W wyborach do Sejmu okręgowe komisje wyborcze zarejestrowały 296 okręgowych list kandydatów na posłów. W toku przyjmowania zgłoszeń komisje sprawdzały prawidłowość sporządzenia dokumentów zgłoszenia i ich kompletność oraz badały, czy zgłoszenie zostało poparte podpisami wymaganej liczby 5000 wyborców zamieszkałych w danym okręgu (art. 142 ust. 1 Ordynacji wyborczej). Jeżeli dokumenty i wykaz podpisów spełniały ustawowo określone warunki, okręgowa komisja rejestrowała listę. W razie stwierdzenia wad zgłoszenia wzywała pełnomocnika komitetu wyborczego do ich usunięcia, wskazując termin na usunięcie wad, a jeśli wady nie zostały usunięte w wyznaczonym terminie – odmawiała rejestracji. Okręgowe komisje wyborcze odmówiły rejestracji 4 list okręgowych, w okręgach wyborczych Nr 4- Bydgoszcz, Nr – 5 – Toruń, Nr 31 – Katowice i Nr 41 – Szczecin; odmowy we wszystkich tych okręgach dotyczyły Komitetu Wyborczego Partii Kobiet. Podstawą odmowy rejestracji była mniejsza niż ustawowo wymagana liczba podpisów wyborców popierających zgłoszenie listy (art. 148 ust. 1 i 2 Ordynacji wyborczej). Na odmowę rejestracji listy została wniesiona jedna skarga do sądu, którą sąd oddalił.

W wyborach do Senatu okręgowe komisje wyborcze zarejestrowały 385 kandydatów na senatorów. Odmówiono rejestracji 12 kandydatów z uwagi na niedopełnienie ustawowego warunku poparcia zgłoszenia podpisami co najmniej 3000 wyborców z danego okręgu wyborczego. Na odmowę rejestracji wniesiono jedną skargę, która została przez sąd oddalona.

Obwieszczenia o zarejestrowanych listach okręgowych zawierające informacje o ich numerach, nazwach i skrótach nazw komitetów wyborczych oraz dane o kandydatach umieszczonych na listach i obwieszczenia o kandydatach na senatorów zostały podane do wiadomości wyborców przez rozplakatowanie.

W okresie od zarejestrowania do dnia głosowania okręgowe komisje wyborcze unieważniły rejestrację 2 list kandydatów na posłów: w okręgu wyborczym Nr 7 w Chełmie – listę Komitetu Wyborczego Samoobrona Patriotyczna z powodu wycofania przez kandydatów zgody na kandydowanie i pozostania na liście mniejszej liczby kandydatów niż liczba posłów wybieranych w okręgu oraz w okręgu Nr 26 w Gdyni – z powodu rozwiązania się Komitetu Wyborczego Krajowej Partii Emerytów i Rencistów. Unieważniono rejestrację 3 kandydatów na senatorów: w okręgu Nr 1 w Legnicy – z powodu złożonej rezygnacji z kandydowania oraz okręgach Nr 15 w Płocku i Nr 25 w Gdyni – z powodu rozwiązania się komitetu wyborczego.

Obwieszczenia o skreślonych kandydatach i unieważnionych listach zostały podane do publicznej wiadomości. W rezultacie w wyborach do Sejmu przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r. wyborcy głosowali na 296 list okręgowych zgłoszonych przez 10 komitetów wyborczych obejmujących 6196 kandydatów. W wyborach do Senatu głosowano na 385 kandydatów zgłoszonych przez 29 komitetów wyborczych.

W toku rozpatrywania zgłoszeń i po stwierdzeniu naruszenia prawa przy zbieraniu podpisów, m.in. przez podawanie w wykazach poparcia nazwisk osób zmarłych, nieprawdziwych danych osób udzielających poparcia, itp. komisje zawiadomiały właściwe prokuratury. Zawiadomienia złożyły m.in.: Okręgowa Komisja Wyborcza w Piotrkowie Trybunalskim w odniesieniu do zgłoszenia kandydata na senatora przez Komitet Wyborczy Krajowej Partii Emerytów i Rencistów, Okręgowa Komisja Wyborcza w Gdańsku w odniesieniu do zgłoszenia listy kandydatów na posłów Komitetu Wyborczego Polskiej Partii Pracy, Okręgowa Komisja Wyborcza w Katowicach w odniesieniu do zgłoszeń kandydatów na senatora dokonanych przez Komitety Wyborcze: Narodowe Odrodzenie Polski i Unia Polityki Realnej, oraz zgłoszenia okręgowej listy kandydatów na posłów dokonanego przez Komitet Wyborczy Liga Polskich Rodzin; i podobnie Okręgowa Komisja Wyborcza w Częstochowie wobec zgłoszenia okręgowej listy przez Komitet Wyborczy Liga Polskich Rodzin, Okręgowa Komisja Wyborcza w

Chrzanowie odnośnie do zgłoszenia okręgowej listy przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość.

4. Po zakończeniu procedury rejestracji Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z ustawowymi zasadami określonymi w art. 150 ust. 2 i art. 10 ust. 2 pkt 3 Ordynacji wyborczej przyznała w dniu 3 października 2007 r. jednolite numery okręgowym listom kandydatów na posłów zarejestrowanym więcej niż w jednym okręgu wyborczym. Są to numery:

Nr 2 - Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy

Nr 3 – Komitet Wyborczy Liga Polskich Rodzin

Nr 6 – Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość

Nr 8 – Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska

Nr 10 – Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego

Nr 15 – Komitet Wyborczy Samoobrona Rzeczpospolitej Polskiej

Nr 20– Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP

Nr 21 – Komitet Wyborczy Partii Kobiet.

Numer 19 uzyskała lista Komitetu Wyborczego Wyborców „Mniejszość Niemiecka” zarejestrowana w okręgu Nr 21 w Opolu, a nr 22 – lista Komitetu Wyborczego Samoobrona Patriotyczna zarejestrowana w okręgu nr 6 w Lublinie.

W tym samym dniu komunikat Państwowej Komisji Wyborczej o jednolitych numerach okręgowych list kandydatów na posłów, uczestniczących w wyborach zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. został podany na konferencji prasowej oraz zamieszczony w internecie.

Państwowa Komisja Wyborcza, w związku z odmiennymi zasadami przyznawania jednolitych numerów w wyborach zarządzonych w razie skrócenia kadencji Sejmu listom okręgowym, podała w dniu 13 września 2007 r. obszernie wyjaśnienia w tych sprawach na swoich stronach internetowych. Wyjaśniła w szczególności, że losowanie numerów obejmować będzie tylko te okręgowe listy kandydatów na posłów, które zostaną zarejestrowane w obecnych wyborach, a nie uczestniczyły w wyborach poprzednich przeprowadzonych 25 września 2005 r. Natomiast listy komitetów, które zarejestrowane będą w obecnych wyborach i uczestniczyły także w poprzednich wyborach zachowają numery przyznane im w wyborach poprzednich. Numery przyznane listom, uczestniczącym w wyborach poprzednich, a niezarejestrowanym w obecnych wyborach, pozostają wyłączone; nie będą zatem przyznane listom żadnego komitetu wyborczego.

III. Kampania wyborcza.

1. Państwowa Komisja Wyborcza jeszcze przed zarządzeniem wyborów wyjaśniała przepisy prawa wyborczego. Dotyczyło to inicjatyw i działań o charakterze kampanii wyborczej prowadzonych przez partie polityczne. Państwowa Komisja Wyborcza w dniu 3 września 2007 r. podała w związku tym do publicznej wiadomości komunikat o sposobie, miejscu i czasie prowadzenia kampanii wyborczej, w którym przypomniała, że „kampania wyborcza rozpoczyna się od dnia ogłoszenia postanowienia Prezydenta RP o zarządzeniu wyborów i ulega zakończeniu na 24 godziny przed dniem wyborów. Zatem partie zamierzające uczestniczyć w wyborach powinny promować swoje programy i działania bez elementów mających cechy kampanii wyborczej, zwłaszcza nie powinny one zawierać apeli o poparcie w wyborach konkretnego ugrupowania politycznego ani wezwań do niegłosowania na inne konkurencyjne partie”.

Państwowa Komisja Wyborcza, podobnie jak w dotychczasowych wyborach, przypomniała także, że zgodnie z utrwaloną praktyką i dobrze rozumianą kulturą polityczną, osoby pełniące funkcje publiczne i będące jednocześnie liderami partii, jak też zamierzające kandydować w wyborach lub aktywnie uczestniczyć w kampanii wyborczej, powinny oddzielać swoją działalność w ramach sprawowanego urzędu lub pełnionej funkcji publicznej od działań o agitacyjnym charakterze.

Począwszy od zarządzenia wyborów Państwowa Komisja Wyborcza prowadziła w różnych formach prace i działania w zakresie prawidłowego stosowania przepisów prawa wyborczego. Ważnym środkiem przekazywania tych informacji były strony internetowe: www.pkw.gov.pl i www.wybory2007.pkw.gov.pl, na których dostępne były teksty wszystkich obowiązujących aktów prawnych oraz wytycznych, informacji, wyjaśnień i komunikatów Państwowej Komisji Wyborczej. Niezależnie od tej formy kontaktu z wyborcami i podmiotami wyborczymi, na bieżąco udzielano na piśmie i telefonicznie odpowiedzi i wyjaśnień na wnoszone do Komisji pytania i wątpliwości. Zgłaszano je przez cały okres trwania kampanii wyborczej i dotyczyły one szerokiej problematyki wyborczej. W sprawach najczęściej podnoszonych i budzących wątpliwości Państwowa Komisja Wyborcza wydawała i zamieszczała w internecie informacje i wyjaśnienia zawierające szczegółowe objaśnienia przepisów prawnych i procedur wyborczych. Wyjaśnienia dotyczyły:

- zgłaszania kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów;
- prowadzenia przez komitety wyborcze gospodarki finansowej w tym warunków pozyskiwania oraz wydatkowania środków finansowych;

- praw wyborczych i warunków udziału w głosowaniu na obszarze kraju, za granicą i na polskich statkach morskich, szczegółowe warunki i procedury dotyczące głosowania w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, tryb dopisywania się wyborców na własny wniosek do rejestru wyborców i spisu wyborców, głosowania na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania oraz uzyskania zaświadczeń. Wyjaśnienia i informacje dotyczące konkretnych kwestii w tej materii były ponadto przypominane przez Państwową Komisję Wyborczą w prasie, w programach telewizyjnych i radiowych; informowały o tym również okręgowe komisje wyborcze w środkach komunikacji lokalnej i w sposób zwyczajowo przyjęty.

Państwowa Komisja Wyborcza mimo wcześniejszych wyjaśnień dotyczących zasad prowadzenia kampanii wyborczej stwierdziła powtarzające się nieprawidłowości w jej prowadzeniu przez niektóre komitety wyborcze. W związku z tym, w rozpowszechnionym publicznie stanowisku z dnia 10 września 2007 r. ponownie przypominała o dopuszczalnych prawem wyborczym zasadach i formach prowadzenia kampanii. Wskazała zwłaszcza, że wszelkie „materiały mające charakter agitacji politycznej, rozpowszechniane przez partie polityczne zamierzające uczestniczyć w wyborach, powinny być oznaczone jako pochodzące od komitetu wyborczego danej partii, a koszty takich działań powinny być zaliczone w koszty kampanii wyborczej prowadzonej przez komitet wyborczy.

Państwowa Komisja Wyborcza otrzymała liczne sygnały, a także skargi dotyczące nierównego traktowania podmiotów wyborczych i ugrupowań politycznych przez media publiczne w ich programach i audycjach poświęconych problematyce związanej z wyborami. Państwowa Komisja Wyborcza przekazała te wystąpienia, zgodnie z właściwością, Krajowej Radzie Radiofonii i Telewizji oraz Prezesowi Zarządu TVP S.A. wyrażając jednocześnie opinię – iż ... „zasada równych szans dla kandydatów i podmiotów uczestniczących w wyborach powinna obowiązywać także w programach własnych publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych obejmując programy publicystyczne i informacyjne”. W dniu 16 października 2007 r. w związku z napływającymi nadal sygnałami komitetów wyborczych partii politycznych uczestniczących w wyborach, Państwowa Komisja Wyborcza publicznie zaapelowała, aby ...”w programach informacyjnych i publicystycznych nadawców publicznych radiowych i telewizyjnych, jak również w wynikach sondażowych ośrodków badania opinii publicznej była uwzględniana i stosowana zasada równych szans uczestników wyborów. Równość szans w prezentowaniu w mediach przez komitety wyborcze swoich poglądów i programów jest bowiem jednym z podstawowych wskaźników tego, czy wybory prze-

prowadzono z poszanowaniem zasady uczciwej konkurencji politycznej. Zasadę równości należy zaś rozumieć jako powinność traktowania podmiotów posiadających wspólną cechę istotną bez dyskryminacji kogokolwiek i bez przyznawania komukolwiek przywilejów; w wyborach takim podstawowym i obiektywnym kryterium jest liczba zarejestrowanych list kandydatów przez poszczególne komitety wyborcze”.

2. Do Państwowej Komisji Wyborczej zgłaszane były telefonicznie liczne pytania dotyczące warunków głosowania za granicą, zwłaszcza obowiązku wpisania się do spisu wyborców. W informacji zamieszczonej na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej i w udzielanych odpowiedziach wyjaśniano, że wyborcy przebywający za granicą w dniu wyborów, aby móc wziąć udział w głosowaniu winni posiadać: ważny polski paszport oraz wpisać się na swój wniosek, do spisu wyborców sporządzanego przez konsula właściwego terytorialnie dla miejsca pobytu wyborcy. Państwowa Komisja Wyborcza dopuściła także, w związku z licznymi sygnałami o długich terminach oczekiwania na wydanie paszportu, możliwość udziału tych osób w wyborach na podstawie dokumentu potwierdzającego złożenie wniosku o wydanie paszportu. Polscy żołnierze biorący udział w misjach wojskowych za granicą, nie posiadający paszportu, mogli dopisać się do spisu wyborców w obwodzie właściwym dla miejsca odbywania służby i wziąć udział w głosowaniu na podstawie wojskowej karty identyfikacyjnej. Państwowa Komisja Wyborcza podała także do publicznej wiadomości wyjaśnienie, że obywatele polscy przebywający na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej i państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Islandii i Norwegii) oraz Konfederacji Szwajcarskiej, Lichtensteinu i Republiki Chorwacji mogą wpisać się do spisu wyborców sporządzonego dla obwodu głosowania za granicą oraz głosować na podstawie dowodu osobistego, który jest traktowany – zgodnie z art. 1 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych, (Dz.U. z 2006 r. Nr 139, poz. 993, z późn. zm.) – jako dokument równoprawny z ważnym polskim paszportem uprawniającym do przekroczenia granicy. Wniosek o wpisanie do spisu wyborców można wnieść ustnie, pisemnie, telefonicznie, telegraficznie, telefaksem, mailem, najpóźniej w 5 dniu przed dniem wyborów. Można także głosować na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania, uzyskanego w urzędzie gminy właściwej dla miejsca stałego zamieszkania wyborcy. Z przekazanych Państwowej Komisji Wyborczej dokumentów z wyborów wynika, że z zamiarem udziału w głosowaniu do Sejmu i Senatu w wyborach zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. do spisów wyborców za granicą wpisało się 190.637 osób; w głosowaniu wzięło udział 149.183 wyborców.

IV.Przebieg głosowania oraz ustalenie wyników głosowania w obwodach

1. Lokale wyborcze zostały przygotowane zgodnie z ustawowymi wymogami. Większość lokali znajdowała się w stałych miejscach, tych samych co w poprzednich wyborach do Sejmu i Senatu oraz wyborach Prezydenta RP przeprowadzonych w 2005 r. Były one oznakowane i odpowiednio wyposażone. Wywieszane w nich były obwieszczenia o obwodach głosowania, o okręgowych listach kandydatów na posłów i kandydatach na senatorów, informacja o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu, obwieszczenia o skreślonych kandydatach oraz o warunkach ważności głosu oddanego na karcie do głosowania z nazwiskiem skreślonego kandydata. We wszystkich lokalach znajdowały się pomieszczenia za osłoną bądź parawany i osłony zapewniające zachowanie tajności głosowania. Komisje wyborcze kontrolowały przygotowanie lokali i w razie potrzeby podejmowały interwencje w tych sprawach. Stosownie do wymogu Ordynacji wyborczej wybrane lokale zostały dostosowane do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, z których jednak wyborcy ci nie zawsze korzystali. Zgodnie z apelem Państwowej Komisji Wyborczej w wielu gminach zapewniono pomoc dla tej grupy wyborców ułatwiającą im dotarcie do lokali wyborczych, zwłaszcza środki transportu, podjazdy dla wózków inwalidzkich, itp.

Przypadki nienależytego przygotowania lokali wyborczych były nieliczne. Uwagi dotyczyły zwłaszcza zbyt małych powierzchni lokali wyborczych, co utrudniało należyte rozmieszczenie urządzeń (urn, parawanów, stołów dla komisji, miejsc dla mężów zaufania) a także braku odpowiedniego wystroju lokalu. Niektórzy wyborcy zgłaszali krytyczne uwagi, że przy urnie wyborczej nie było przedstawiciela obwodowej komisji, nie oznaczono miejsc dla mężów zaufania. W pojedynczych przypadkach sygnalizowano brak tradycyjnej informacji o lokalach głosowania przy wejściach do bloków mieszkalnych. Zgłaszano też zastrzeżenia co do liczby pomieszczeń za osłoną (kabin), a także do stosowania parawanów umieszczonych na stołach, przy których wyborcy mogli oddać głos.

Przygotowania do otwarcia lokali wyborczych rozpoczęły się 21 października br. na ogół przed godziną 5.00. Obwodowe komisje wyborcze otrzymały spisy wyborców, karty do głosowania, formularze protokołów głosowania i pieczęcie. Komisje policzyły i ostemplowały karty do głosowania, sprawdziły i opieczętowały urnę wyborczą, rozłożyły spisy wyborców.

W przeddzień głosowania i w dniu głosowania okręgowe komisje wyborcze pełniły dyżury w celu udzielania pomocy i informacji obwodowym komisjom wyborczym i wyborcom. Dyżury pełniono także w urzędach gmin, przede wszystkim w działach ewidencji ludności, a ponadto w większych jednostkach terytorialnych zwłaszcza du-

zych miastach, pełniły dyżury także inne służby. W tym czasie dyżury pełnione były również w Państwowej Komisji Wyborczej oraz Krajowym Biurze Wyborczym.

W czasie obowiązywania ciszy wyborczej w dniach 20 i 21 października 2007. nie było sygnałów o istotnych naruszeniach zakazu prowadzenia agitacji wyborczej. Incydenty w tym zakresie miały wymiar lokalny i polegały najczęściej na naklejaniu bądź wzajemnym zaklejaniu plakatów wyborczych, obwoźnym agitowaniu za głosowaniem na danego kandydata na oplakatowanych autobusach i samochodach, rozrzucaniu ulotek, próbach emitowania reklamy wyborczej w telewizji kablowej i przez internet, agitowaniu przez nadawanie sms-ów, itp. Takie sytuacje miały miejsce m.in. w Bydgoszczy, Radomiu, Olsztynie, Wrocławiu, Krakowie, Gdańsku, Warszawie. We wszystkich tego rodzaju przypadkach stosowanie działania podejmowały obwodowe komisje oraz urzędy gminne i miejskie, sprawnie i skutecznie interweniowały też policja i miejskie służby porządkowe. Np. w Szubinie i Solcu (okręg nr 4) oraz Chrzanowie i Limanowej (okręgi nr 12 i 14) ustalono osoby emitujące materiały reklamowe telewizji kablowej oraz rozwieszające plakaty wyborcze; zatrzymano autobus relacji Zamość-Warszawa z naklejonymi plakatami wyborczymi; w Płocku na ekranie bilbordowym dworca PKS wyświetlano spot wyborczy KW Polskiego Stronnictwa Ludowego. We wszystkich tego rodzaju przypadkach – po interwencjach właściwych służb - niezwłocznie zaprzestano dalszych działań agitacyjnych.

2. Zgodnie z art. 59 ust. 1 Ordynacji wyborczej, lokale wyborcze były otwarte od godz. 6.00 do 20.00. Przedłużenia czasu głosowania miały miejsce w 50. obwodach głosowania. W kilku przypadkach były skutkiem zdarzeń i okoliczności o charakterze organizacyjnym i porządkowym, w większości jednak zostały spowodowane, w godzinach popołudniowych, czasowym brakiem kart do głosowania w lokalu wyborczym. Przerwy w głosowaniu z tej przyczyny i w konsekwencji przedłużenie głosowania miały miejsce przede wszystkim w dużych miastach – Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Gdańsku i wyniosły w poszczególnych obwodach od kilku do kilkudziesięciu minut. Na przykład w Poznaniu głosowanie poza ustawową godzinę 20.00 zostało przedłużone w 9 obwodach głosowania, w poszczególnych obwodach od godz. 20.20. do 20.30; w Gdańsku – w 11 obwodach na czas od godz. 20.20 do 21.00; w Krakowie – w 28 obwodach, w tym w jednym obwodzie do godziny 22.00. Najdłużej przedłużyły głosowanie Obwodowe Komisje Wyborcze w Warszawie: nr 582 – do godziny 22.40 i nr 619-do godziny 22.55. Z ustaleń Państwowej Komisji Wyborczej wynika, że okręgowe komisje wyborcze zgodnie z art. 155 Ordynacji wyborczej zarządziły wydrukowanie kart do głosowania w nakładzie wystarczającym do przeprowadzenia głosowania. Ze względów bezpieczeństwa 5% nakładu kart zdeponowano jako rezerwę okręgo-

wych komisji wyborczych w urzędach gmin (miast), a pozostałą część nakładu przekazano do obwodowych komisji wyborczych. Rezerwa była uruchamiana, w miarę potrzeby, za zgodą okręgowej komisji wyborczej. Realizacja tego zadania należała do obowiązków dyżurnych służb urzędu gminy (miasta), zgodnie z wcześniej ustaloną procedurą postępowania, o czym poinformowani byli przewodniczący komisji obwodowych oraz na szkoleniach pozostali członkowie komisji (np. w Szczecinie). Sprawne dostarczenie do obwodów kart do głosowania z puli rezerwowej wymagało odpowiednio wczesnego sygnalizowania przez obwodowe komisje potrzeby uzupełnienia oraz przewidywanej liczby dodatkowych kart. Każde takie zgłoszenie powinni spowodować bezzwłoczną reakcję dyżurujących służb urzędu gminy (miasta, dzielnic) dysponujących odpowiednim transportem. W praktyce obwodowe komisje wyborcze niekiedy zgłaszały brak kart zbyt późno, co powodowało z reguły konieczność oczekiwania na ich dostarczenie. Większość jednak obwodowych komisji wyborczych prawidłowo zareagowała na zmniejszającą się liczbę kart pozostających w lokalach wyborczych. Sygnalizowały one, często kilkakrotnie i z odpowiednim wyprzedzeniem, służbom dyżurnym w urzędach gmin (miast, dzielnic), że konieczne będzie dostarczenie im dodatkowych kart z rezerwy. Brak kart do głosowania, który powodował przerwy w głosowaniu wynikał, w zdecydowanej większości przypadków, z niewłaściwej organizacji przekazywania przez urzędy gmin (miast, dzielnic) kart z rezerwy do obwodowych komisji wyborczych.

Informacje o pojawiających się brakach kart wywoływały niepokój także w tych komisjach, które miały wystarczającą liczbę kart głosowania a mimo to zgłaszały potrzebę ich dowiezienia niejako „na zapas”. Takie działania stwierdziła Okręgowa Komisja Wyborcza w Krakowie, gdzie 26 obwodowych komisji zgłosiło niepotrzebnie wnioski o karty z rezerwy, Okręgowa Komisja Wyborcza w Gdańsku – w stosunku do 12 komisji obwodowych, Okręgowa Komisja Wyborcza w Poznaniu – odnośnie do kilku obwodów. Przyczyny takiego zachowania niektórych obwodowych komisji wyborczych można upatrywać w braku dostatecznego doświadczenia członków tych komisji.

Państwowa Komisja Wyborcza ocenia negatywnie zaistniałe przypadki wielokrotnego przedłużania czasu głosowania w części obwodów głosowania, w tym spóźnione dostarczenie kart do głosowania. Państwowa Komisja Wyborcza wyraża jednocześnie opinię, że przedłużenie czasu głosowania, będące uciążliwością i pewnym zakłóceniem toku czynności wyborczych, nie miało wpływu na realizację praw wyborców. Wszyscy zainteresowani wyborcy mogli bowiem w przedłużonym czasie uczestniczyć w głosowaniu.

Pod nadzorem Państwowej Komisji Wyborczej podjęto niezwłocznie czynności dla szczegółowego ustalenia przyczyn tych zdarzeń oraz sformułowania wniosków dla dalszej praktyki przeprowadzania wyborów i ewentualnych zmian legislacyjnych. Państwowa Komisja Wyborcza publicznie wyjaśniła, w nawiązaniu do krytycznych uwag i protestów podmiotów wyborczych, partii politycznych, ośrodków badania opinii publicznej, telewizji z powodu przedłużonego obowiązywania ciszy wyborczej, że uchwały o przedłużeniu głosowania są samodzielnymi decyzjami podejmowanymi przez obwodowe komisje wyborcze, i ani okręgowe komisje wyborcze, ani Państwowa Komisja Wyborcza nie mogą w trybie nadzoru ich uchylić, jeżeli zostały podjęte zgodnie z prawem w sytuacjach przewidzianych w art. 64 ust. 1 Ordynacji wyborczej. W obecnym zaś stanie prawnym zgodnie z art. 86 Ordynacji wyborczej, aż do zakończenia głosowania zabronione jest podawanie do wiadomości publicznej wyników przedwyborczych badań (sondaży) opinii publicznej dotyczących przewidywanych zachowań wyborczych i wyniku wyborów. Przedłużenie czasu głosowania skutkuje automatycznie przedłużeniem ciszy wyborczej.

3. W dniu głosowania tak do obwodowych, jak i okręgowych komisji wyborczych wpłynęło niewiele skarg, pytań i uwag wyborców. W pojedynczych przypadkach wyborcy zgłaszali interwencje w sprawie nieumieszczenia w spisie wyborców. Dotyczyły one przeważnie osób zamieszkujących czasowo na danym terenie, które zgodnie z przepisami wpisuje się do spisu wyborców na ich wniosek, złożony najpóźniej w 10 dniu przed głosowaniem. Stosunkowo niewiele było także interwencji na nieumieszczenie w spisach wyborców przebywających w szpitalach oraz przybyłych do szpitali bądź wypisanych ze szpitali bezpośrednio przed dniem głosowania, ale często były one uzasadnione. Wynikało to z niedopełnienia przez administrację szpitali obowiązku aktualizacji spisu wyborców, bądź nienależytego sporządzenia wykazów osób przebywających w tych jednostkach, będących podstawą sporządzenia spisów. W takich wypadkach okręgowe komisje wyborcze we współdziałaniu z komisjami obwodowymi i działami ewidencji ludności w gminach podejmowały działania w celu umożliwienia tej grupie wyborców udziału w głosowaniu. Zdarzały się jednostkowe interwencje wyborców niedopuszczonych przez komisję do udziału w głosowaniu w związku z podpisem złożonym przez innego wyborcę w nieprzeznaczonej dla niego rubryce spisu wyborców. W takiej sytuacji obwodowe komisje wyborcze starały się w miarę możliwości wyjaśnić i sprostować zaistniałą pomyłkę.
4. Przy czynnościach głosowania i ustalania wyników głosowania w obwodach mogli być obecni mężowie zaufania komitetów wyborczych. Według informacji przekazanych Państwowej Komisji Wyborczej przez okręgowe komisje wyborcze do obwodo-

wych komisji wyborczych zgłosiła się niewielka liczba mężów zaufania; częściej byli oni w obwodach w miastach, rzadziej w obwodach na wsi. Z dokumentacji wyborczej przekazanej Państwowej Komisji Wyborczej przez okręgowe komisje wyborcze wynika, że mężowie zaufania nie zgłosili zarzutów do protokołów obwodowych komisji wyborczych.

5. W zdecydowanej większości obwodów komisje obwodowe prawidłowo ustaliły wyniki głosowania i prawidłowo sporządziły protokoły głosowania. Błędy w nielicznych protokołach wynikały z niedostatecznej staranności komisji obwodowych i polegały na niezachowaniu wymogów formalnych: parafowania stron i złożenia podpisów przez wszystkich członków komisji obecnych przy sporządzaniu protokołu oraz opatrzenia go pieczęcią komisji. Zdarzały się też uchybienia wynikające z niezrozumienia treści protokołu, np. mylenie otrzymanych kart do głosowania z liczbą osób uprawnionych do głosowania. Wadliwie sporządzone protokoły były przez odpowiednie obwodowe komisje wyborcze – na podstawie decyzji okręgowych komisji wyborczych - poprawiane, uzupełniane bądź ponownie sporządzane. Ustalone przez komisje wyniki głosowania były niezwłocznie podawane do publicznej wiadomości przez ich wywieszenie w siedzibach komisji, w miejscach dostępnych dla wyborców. Odnotowano sporadyczne sygnały o wywieszeniu informacji w mało dostępnym miejscu oraz niekompletności informacji. W miarę możliwości w takich wypadkach były one uzupełniane bądź wywieszane ponownie.

Dla zapewnienia kontroli poprawności arytmetycznej ustalanych przez obwodowe komisje wyborcze wyników głosowania i poprawnego sporządzenia protokołów głosowania, okręgowe komisje wyborcze na podstawie art. 47 ust. 1 Ordynacji wyborczej powołały w większości gmin i miast swoich pełnomocników. Tryb ich powołania i zadania zostały określone uchwałą Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 8 października 2007 r. ustalającą wytyczne dla okręgowych komisji wyborczych dotyczące trybu i sposobu wykonywania zadań związanych z ustalaniem wyników głosowania i wyników wyborów oraz zasad powoływania pełnomocników do sprawdzenia zgodności arytmetycznej wyników głosowania w obwodzie i ich zadań w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. (M.P. Nr 72, poz. 783).

Pełnomocnicy dokonali sprawdzenia zgodności arytmetycznej wyników głosowania przy użyciu oprogramowania dostarczonego przez Krajowe Biuro Wyborcze, określonego w uchwale PKW z dnia 17 września 2007 r. w sprawie zasad i sposobu wykorzystania elektronicznego systemu przesyłania i przetwarzania danych o wynikach głosowania i wynikach wyborów (M.P. Nr 62, poz. 711), na podstawie przekazanych im

przez obwodową komisję zestawień, zawierających dane liczbowe z protokołów głosowania w obwodzie. Ich zadaniem było ustalenie, czy dane liczbowe o wynikach głosowania są obliczone prawidłowo. Korzystanie z techniki elektronicznej na szczeblu obwodów głosowania przy ustalaniu wyników głosowania było stosowane w ponad 95% obwodów.

Protokoły głosowania w obwodach przewodniczący obwodowych komisji lub ich zastępcy przekazywali w zabezpieczonych kopertach okręgowym komisjom wyborczym. W większości miast oraz w gminach odległych od siedziby okręgowej komisji w celu usprawnienia przekazywania protokołów, utworzono dla ich odbioru punkty rejonowe. Zgodnie z wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej punkty rejonowe mieściły się w urzędach miast i gmin (urzędach dzielnic), a w szczególnych wypadkach – w innych budynkach organów administracji samorządowej, w których osoby upoważnione przez okręgowe komisje wyborcze dokonywały odbioru protokołów. Ich zadaniem było jedynie dostarczenie (w zamkniętej i opieczętowanej kopercie) protokołu okręgowej komisji wyborczej. Przy czynnościach tych mogli być obecni mężowie zaufania, jednakże w praktyce nie korzystali oni z tego uprawnienia.

V. Ustalenie wyników głosowania i wyborów w okręgach wyborczych

1. Okręgowe Komisje Wyborcze na podstawie protokołów głosowania w obwodach w wyborach do Sejmu ustaliły protokolarnie wyniki głosowania w okręgu wyborczym. Dane z protokołów zostały niezwłocznie przekazane do Państwowej Komisji Wyborczej, która na ich podstawie, zgodnie z art. 165 ust. 1 Ordynacji wyborczej, ustaliła wstępnie te komitety wyborcze, których listy okręgowe otrzymały co najmniej 5% ważnych głosów w skali kraju i spełniają warunek uczestniczenia w podziale mandatów oraz komitety, których listy nie spełniają tego warunku.

Okręgowe komisje wyborcze przekazały następnie do Państwowej Komisji Wyborczej telefaksem protokoły wyników głosowania w okręgach wyborczych. Na ich podstawie Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z art. 165 ust. 2 Ordynacji wyborczej, ustaliła zbiorcze wyniki głosowania na listy okręgowe w skali kraju i stwierdziła, które listy spełniają warunki uprawniające do uczestniczenia w podziale mandatów w okręgach wyborczych. Informację o tym Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie przekazała okręgowym komisjom wyborczym; na jej podstawie okręgowe komisje wyborcze dokonały podziału mandatów pomiędzy uprawnione listy okręgowe i sporządziły protokoły z wyborów posłów w okręgach wyborczych. Wstępna informacja Państwowej Komisji Wyborczej o listach uprawnionych do uczestniczenia w podziale mandatów oraz protokolarne ustalenie uprawnionych list były niezwłocznie podane do publicznej wiadomości, były też cały czas dostępne w „Studiu Wyborczym” działającym w sie-

dzible Państwowej Komisji Wyborczej oraz w internecie pod adresem: www.wybory2007.pkw.gov.pl.

Okręgowe komisje wyborcze, po otrzymaniu ze wszystkich obwodów protokołów do głosowania w obwodzie na kandydatów na senatorów, sporządziły protokoły wyników głosowania i wyników wyborów senatorów w okręgach wyborczych. Informacje o wynikach głosowania i wyborach do Sejmu i do Senatu zostały podane do publicznej wiadomości.

Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z przyjętymi zasadami uzyskiwania w dniu głosowania danych o frekwencji wyborczej, określonymi w uchwale z dnia 13 września 2007 r. (M.P. Nr 63, poz. 720) podała do publicznej wiadomości na konferencjach prasowych w „Studiu Wyborczym” i w internecie informacje o frekwencji: o godz. 12.00 według danych przekazanych przez obwodowe komisje wyborcze na godz. 10.30 oraz o godz. 18.00 według danych z godz. 16.30. Frekwencja wyniosła: na godz. 10.30 – 8,36%, a na godz. 16.30 – 38,22%.

Według posiadanych informacji, przy czynnościach ustalania i przekazywania danych i protokołów wyników głosowania i wyborów posłów i senatorów w większości okręgowych komisji wyborczych byli obecni pełnomocnicy komitetów wyborczych lub upoważnione przez nich osoby (najczęściej 2-3 komitetów wyborczych), którzy nie wnieśli uwag i zarzutów do protokołów. Jedyne małżonko Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość wniósł zarzut do protokołu Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie I (okręg Nr 12), że nie miał on możliwości pełnej obserwacji wszystkich czynności i prac wykonywanych przez Komisję, ponieważ miejsce wyznaczone dla mężów zaufania znajdowało się w znacznej odległości od miejsca pracy Komisji. Zarzucił nierówne traktowanie mężów zaufania i dziennikarzy, którym umożliwiono korzystniejsze miejsce na obserwację przyjmowania protokołów z obwodów. Okręgowa Komisja Wyborcza uznała zarzut za niezasadny wyjaśniając, że miejsca dla mężów zaufania znajdowały się w tej samej sali, w której przyjmowano protokoły, mężowie zaufania mogli uczestniczyć także w innych czynnościach wykonywanych przez Okręgową Komisję Wyborczą, np. małżonko Komitetu Wyborczego PSL był obecny przy pracach związanych z wyjaśnieniami przyczyn braku kart do głosowania w niektórych obwodach w dzielnicy Ursynów. Ponadto, wobec zgłoszonej przezeń uwagi umożliwiono mu bezpośrednie podejście do miejsca pracy Komisji. Dziennikarzom natomiast tylko na chwilę pozwolono podejść do stołu z protokołami w celu zrobienia zdjęć tych dokumentów.

2. Sporządzone przez okręgowe komisje wyborcze protokoły wyników głosowania w okręgu wyborczym wraz z zestawieniami wyników głosowania i podziału mandatów

pomiędzy okręgowe listy kandydatów na posłów, protokoły z wyborów posłów do Sejmu w okręgu wyborczym oraz protokoły wyników głosowania i wyników wyborów senatorów w okręgu wyborczym, wraz z nośnikami informatycznymi z danymi zarejestrowanymi w okręgu wyborczym - przewodniczący okręgowych komisji wyborczych (bądź upoważnione osoby) dostarczyli Państwowej Komisji Wyborczej w dniu 23 października 2007 r. Państwowa Komisja Wyborcza, po stwierdzeniu prawidłowości ustalonych przez okręgowe komisje wyborcze wyników głosowania i wyborów w okręgach wyborczych, sporządziła w tym samym dniu, tj. 23 października 2007r.:

- obwieszczenie o wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r. oraz
- obwieszczenie o wynikach wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r.

Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie po przyjęciu obwieszczeń podała o godz. 16.45 zbiorcze wyniki głosowania i wyborów do publicznej wiadomości na konferencji prasowej oraz przekazała obwieszczenia do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Zostały one ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 26 października 2007 r. Nr 198, poz. 1438 i 1439.

Przy czynnościach ustalania przez Państwową Komisję Wyborczą wyników wyborów do Sejmu i do Senatu i innych czynnościach związanych z ustaleniem tych wyników nie uczestniczyli pełnomocnicy komitetów wyborczych.

3. Przy wykorzystaniu techniki elektronicznej dokonano:

- ustalenia i sprawdzenia wyników głosowania w okręgach wyborczych i w skali kraju,
- ustalenia, które komitety wyborcze spełniły warunek uprawniający do uczestniczenia w podziale mandatów,
- podziału mandatów pomiędzy listy uprawnionych komitetów wyborczych,
- ustalenia liczby mandatów przypadających komitetom wyborczym oraz nazwisk kandydatów otrzymujących mandaty.

Zasady zastosowania techniki elektronicznej określała uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 17 września 2007 r. w sprawie zasad i sposobu wykorzystania elektronicznego systemu przesyłania i przetwarzania danych o wynikach głosowania i wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. (M.P. Nr 62, poz. 711).

Na podstawie informacji otrzymanych drogą elektroniczną Państwowa Komisja Wyborcza podała w dniu 22 października na konferencjach prasowych informacje o częściowych wynikach wyborów na podstawie danych z 11,32%, 32,37%, 73,79%, 90,87% i 99,50% obwodów głosowania odpowiednio o godz. 2.10, 4.00, 6.50, 9.10 i 13.10.

Wyniki głosowania i wyborów do Sejmu i do Senatu zostały umieszczone na stronie internetowej www.wybory2007.pkw.gov.pl.

4. Minister Spraw Zagranicznych w imieniu rządu polskiego zaprosił na obserwację wyborów do Sejmu i Senatu zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. obserwatorów Misji Oceniającej Wybory Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (AEM/OBWE). Państwowa Komisja Wyborcza spotkała się z przewodniczącym Misji, poznała jej założenia i potrzeby oraz zapewniła 12-osobowej grupie tej Misji informację i pomoc w prowadzeniu obserwacji w okresie przedwyborczym i w dniu wyborów. Przed wyborami przedstawiciele Misji zapoznali się m.in. z zakresem i systemem informatycznej obsługi wyborów, w tym zabezpieczeniem sprzętu i obsługą informacyjną, z procedurą prowadzenia rejestru i spisu wyborców. Polskie prawo wyborcze nie reguluje udziału w wyborach obserwatorów międzynarodowych, w związku z czym Państwowa Komisja Wyborcza w obecności przedstawicieli Misji podjęła w dniu 15 października 2007 r. uchwałę ustalającą wytyczne i wyjaśnienia dla organów wyborczych, dotyczące obserwacji wyborów do Sejmu i Senatu zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. przez Misję Oceniającą Wybory OBWE. W wytycznych przewidziano szerokie możliwości obserwowania czynności wyborczych przez uczestników Misji. Wyrażało się to w prawie do prowadzenia obserwacji w Państwowej Komisji Wyborczej, w okręgowych komisjach wyborczych oraz w obwodowych komisjach wyborczych od rozpoczęcia głosowania aż do ustalenia ich wyników – na takich samych zasadach jak mężowie zaufania. Członkowie Misji przy wykonywaniu czynności posługiwali się dokumentem wydanym przez Państwową Komisję Wyborczą i paszportem. Członkowie Misji prowadzili obserwację przed wyborami i w dniu wyborów, m.in. w Okręgowych Komisjach Wyborczych oraz obwodach głosowania na obszarze okręgów Nr 24 – Białystok, Nr – 1 Legnica, Nr 9-Łódź, Nr 31- Katowice, Nr 13- Kraków, Nr 21- Opole, Nr 38-Poznań, Nr 3 – Wrocław. Przewodniczący Misji korzystał z dostępu do Internetu i stron PKW w „Studiu Wyborczym” działającym w siedzibie Państwowej Komisji Wyborczej, był obecny na konferencjach Państwowej Komisji Wyborczej prowadzonych w dniu wyborów oraz przy podaniu do publicznej wiadomości wyników wyborów. W dniu 22 października 2007 r. Państwowa Komisja Wyborcza zapoznała się z komunikatem prasowym Misji, w którym stwierdzono: - *Polskie wybory parlamentarne, które odbyły się 21 października pokazały demokra-*

tyczny i pluralistyczny proces wyborczy, oparty na wysokim stopniu zaufania publicznego w niezależność i bezstronność wyborczej administracji, pod nadzorem Państwowej Komisji Wyborczej. Wątpliwości i wyzwania pozostają, jednakże, w zapewnieniu efektywnego i niezależnego nadzoru nad przekazem mediów publicznych.

Rejestracja kandydatów i list partyjnych była pełna, oferująca wyborcom różnorodność w wyborze. Kampania była prowadzona bardzo ostro i energicznie, była spolaryzowana, ale naznaczona przez okazjonalne stronnice interwencje instytucji państwowych. Dzień wyborczy ukazał odosobnione braki techniczne, którymi należałoby się zająć, aby zapewnić kontynuację zaufania publicznego. OBWE chciałoby podziękować Państwowej Komisji Wyborczej i innym organom wyborczym, Ministerstwu Spraw Zagranicznych i przedstawicielom partii politycznych, organizacjom społecznym i mediom, za ich współpracę w trakcie trwania misji. Pełny raport Misji ma być sporządzony i opublikowany w ciągu kilkunastu tygodni po zakończeniu Misji.

4. W ramach współpracy i wymiany doświadczeń Państwowa Komisja Wyborcza zaprosiła na wybory przedstawicieli centralnych organów wyborczych Litwy, Rosji, Łotwy, Ukrainy i Słowacji. Byli oni w wybranych obwodach w okręgu Nr 17 w Radomiu i Nr 19 w Warszawie oraz spotkali się z członkami Okręgowych Komisji Wyborczych, a także z członkami Państwowej Komisji Wyborczej.
5. Wyborom zarządzonym na dzień 21 października 2007 r. w tym zwłaszcza dniu głosowania towarzyszyło duże zainteresowanie mediów krajowych, a także zagranicznych. Państwowa Komisja Wyborcza przed wyborami oraz w dniach 21 i 22 października systematycznie przekazywała na konferencjach prasowych informacje dotyczące przebiegu wyborów, ewentualnych naruszeń ciszy wyborczej, częściowych nieoficjalnych wyników wyborów, sytuacji związanych z niedoborami kart do głosowania w niektórych obwodach i przedłużeniem w nich głosowania. Komisja odbyła w tym okresie 15 konferencji prasowych. Z reguły obsługiwało je ponad 30 krajowych stacji telewizyjnych, radiowych oraz prasa, m.in.: Telewizja TVN i TVN24, Telewizja Polska, Telewizja Polsat, Telewizja Trwam, Radio Zet, Radio dla Ciebie, Radio TOK-FM, Radio Eska, Polskie Radio, Polska Agencja Prasowa, Gazeta Wyborcza, Rzeczpospolita, Nasz Dziennik. Obecne były media zagraniczne: niemieckie, włoskie, hiszpańskie, rosyjskie, ukraińskie – m.in. Telewizja RTL, ARD, Telewizja Italia, Telewizja Hiszpańska, Telewizja Reuters, Radio Francuskie, Telewizja Białoruś, Telewizja Rosyjska, Gazeta Rosyjska, Telewizja Ukraińska, Ukraina Nowyje Wiesti. Uczestniczyli goście zagraniczni – obserwatorzy OBWE, Fundacji Solidarność Polsko-Czesko-Słowackiej, przedstawiciel Ambasady Białorusi, przedstawiciele Transparency International Georgia.

* * *

Na podstawie posiadanych dokumentów i informacji o przebiegu głosowania i wyborów Państwowa Komisja Wyborcza nie stwierdziła naruszeń przepisów prawa wyborczego, które mogłyby mieć wpływ na wyniki głosowania i wyniki wyborów.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej: *Ferdynand Rymarz*

Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej: *Jan Kacprzak, Stanisław Kosmal*

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej: *Maria Aleksandra Grzelka, Stefan Jaworski, Andrzej Kisielewicz, Andrzej Mączyński, Antoni Włodzimierz Ryms, Stanisław Zabłocki*

Załącznik nr 1

Rozporządzenia ministrów i Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji

Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

- 1) z dnia 31 lipca 2001 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 81, poz. 888),
- 2) z dnia 8 sierpnia 2001 r. w sprawie spisu wyborców w wyborach do Sejmu i do Senatu (Dz.U. Nr 84, poz. 922 i z 2005 r. Nr 102, poz. 858),
- 3) z dnia 8 sierpnia 2001 r. w sprawie powoływania obwodowych komisji wyborczych w wyborach do Sejmu i do Senatu (Dz.U. Nr 84, poz. 921, z 2004 r. Nr 38, poz. 352 i z 2005 r. Nr 102, poz. 859),
- 4) z dnia 1 marca 2004 r. r. w sprawie rejestru wyborców oraz trybu przekazywania przez Rzeczpospolitą Polską innym państwom członkowskim Unii Europejskiej danych zawartych w tym rejestrze (Dz.U. Nr 42, poz. 388),
- 5) z dnia 6 września 2004 r. w sprawie należności pieniężnych przysługujących członkom komisji wyborczych w wyborach do Sejmu i do Senatu oraz trybu udzielania im dni wolnych od pracy (Dz.U. Nr 202, poz. 2076 i z 2005 r. Nr 175, poz. 1465),

Ministra Sprawiedliwości

- 6) z dnia 22 lutego 2002 r. w sprawie trybu i terminu zawiadamiania gmin o osobach pozbawionych prawa wybierania (Dz.U. Nr 19, poz. 195),

Ministra Finansów

- 7) z dnia 23 lipca 2001 r. w sprawie sprawozdania komitetu wyborczego w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 81, poz. 881),

Ministra Spraw Zagranicznych

- 8) z dnia 9 sierpnia 2001 r. w sprawie trybu i terminu powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych za granicą w wyborach do Sejmu i do Senatu (Dz.U. Nr 85, poz. 935 i z 2005 r. Nr 181, poz. 1520),
- 9) z dnia 17 sierpnia 2001 r. spisu wyborców dla obwodu głosowania utworzonego za granicą w wyborach do Sejmu i do Senatu (Dz.U. Nr 89, poz. 988),
- 10) z dnia 11 sierpnia 2005 r. w sprawie utworzenia obwodów głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą w wyborach do Sejmu i do Senatu (Dz.U. Nr 157, poz. 1324, Nr 181, poz. 1519 i Nr 184, poz. 1544 oraz z 2007 r. Nr 180, poz. 1283 i Nr 187, poz. 1339).

Ministra Gospodarki Morskiej (d. Infrastruktury)

- 11) z dnia 23 sierpnia 2001 r. w sprawie spisu wyborców dla obwodów głosowania utworzonych na polskich statkach morskich w wyborach do Sejmu i do Senatu (Dz.U. Nr 89, poz. 989),
- 12) z dnia 23 sierpnia 2001 r. w sprawie trybu i terminu powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych na polskich statkach morskich w wyborach do Sejmu i do Senatu (Dz.U. Nr 89, poz. 990 i z 2005 r. Nr 167, poz. 1403),
- 13) z dnia 10 października 2007 r. w sprawie utworzenia obwodów głosowania na polskich statkach morskich w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 187, poz. 1331).

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

- 14) z dnia 23 sierpnia 2001 r. w sprawie sposobu przekazywania, przechowywania i udostępniania dokumentów z wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 90, poz. 1005 i z 2005 r. Nr 181, poz. 1509),

Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji

- 15) z dnia 3 lipca 2001 r. w sprawie trybu postępowania w zakresie nieodpłatnego przedstawiania w programach ogólnokrajowych telewizyjnych i radiowych informacji, wyjaśnień i komunikatów Państwowej Komisji Wyborczej związanych z zarządzonymi wyborami do Sejmu i do Senatu i obowiązującymi przepisami prawa wyborczego (Dz.U. Nr 74, poz. 800 i z 2005 r. Nr 109, poz. 921),
- 16) z dnia 13 sierpnia 2001 r. w sprawie przygotowania i rozpowszechniania audycji wyborczych w wyborach do Sejmu i do Senatu (Dz.U. Nr 89, poz. 991 i z 2007 r. Nr 175, poz. 1234),
- 17) z dnia 18 września 2007 r. w sprawie czasu przeznaczonego na rozpowszechnianie audycji wyborczych oraz ramowego podziału czasu w programach ogólnokrajowych i regionalnych (Dz.U. Nr 175, poz. 1233 i Nr 178, poz. 1265).

Załącznik nr 2

Uchwały Państwowej Komisji Wyborczej

- 1) z dnia 26 lipca 2001 r. w sprawie wzorów pieczęci okręgowych i obwodowych komisji wyborczych powołanych dla przeprowadzenia wyborów do Sejmu i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. Nr 25, poz. 426),
- 2) z dnia 13 sierpnia 2001 r. w sprawie wzoru zaświadczenia dla mężów zaufania do obwodowych komisji wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. Nr 27, poz. 445),
- 3) z dnia 22 sierpnia 2001 r. w sprawie wzorów kart do głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. Nr 29, poz. 495 oraz z 2005 r. Nr 35, poz. 481 i Nr 52, poz. 721),
  - z dnia 26 września 2007 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wzorów kart do głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. 68, poz. 753),
- 4) z dnia 17 kwietnia 2003 r. w sprawie regulaminu Państwowej Komisji Wyborczej (M.P. Nr 20, poz. 301 i z 2004 r. Nr 12, poz. 192),

- 5) z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie regulaminów okręgowych i obwodowych komisji wyborczych powołanych do przeprowadzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. Nr 35, poz. 480),
- 6) z dnia 13 czerwca 2005 r. w sprawie wzorów protokołów głosowania i protokołów wyborów stosowanych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. Nr 36, poz. 503),
  - z dnia 3 września 2007 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wzorów protokołów głosowania i protokołów wyborów w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. Nr 58, poz. 659),
- 7) z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie wzorów zestawień wyników głosowania w obwodzie stosowanych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. Nr 39, poz. 532),
  - z dnia 24 września 2007 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wzorów zestawień wyników głosowania w obwodzie stosowanych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. Nr 66, poz. 735),
- 8) z dnia 3 września 2007 r. w sprawie wzorów potwierdzenia zgłoszenia okręgowej listy kandydatów na posłów i protokołu rejestracji okręgowej listy kandydatów na posłów oraz potwierdzenia zgłoszenia kandydata na senatora i protokołu rejestracji kandydata na senatora (M.P. Nr 58, poz. 658),
- 9) z dnia 13 września 2007 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych, dotyczących przyjmowania zgłoszeń i rejestracji okręgowych list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. (M.P. 63, poz. 719),
- 10) z dnia 13 września 2007 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych i obwodowych komisji wyborczych, dotyczących trybu i zasad przekazywania Państwowej Komisji Wyborczej danych o liczbie osób uprawnionych do głosowania oraz o liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania, w trakcie głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. (M.P. Nr 63, poz. 720),

- 11) z dnia 13 września 2007 r. w sprawie powołania okręgowych komisji wyborczych w celu przeprowadzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. (M.P. Nr 63, poz. 721),
- 12) z dnia 13 września 2007 r. w sprawie sposobu drukowania kart do głosowania oraz trybu ich dostarczenia obwodowym komisjom wyborczym w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. Nr 63, poz. 722),
- 13) z dnia 17 września 2007 r. w sprawie zasad i sposobu wykorzystania elektronicznego systemu przesyłania i przetwarzania danych o wynikach głosowania i wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007r. (M.P. Nr 62, poz. 711),
- 14) z dnia 19 września 2007 r. w sprawie zasad i trybu przekazywania okręgowej komisji wyborczej właściwej dla m.st. Warszawy wyników głosowania i protokołów głosowania z obwodów utworzonych za granicą w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. (M.P. Nr 65, poz. 730),
- 15) z dnia 19 września 2007 r. w sprawie sposobu sporządzania i przekazania kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych za granicą w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. (M.P. Nr 65, poz. 731),
- 16) z dnia 24 września 2007 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych, dotyczących zadań i trybu pracy w przygotowaniu i przeprowadzeniu głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. (M.P. Nr 67, poz. 741),
- 17) z dnia 24 września 2007 r. w sprawie zasad i trybu przekazywania okręgowej komisji wyborczej właściwej dla siedziby armatora wyników głosowania i protokołów głosowania z obwodów utworzonych na polskich statkach morskich w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. (M.P. Nr 67, poz. 742),
- 18) z dnia 24 września 2007 r. w sprawie sposobu sporządzania i przekazania kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych na polskich statkach morskich w wyborach

do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. (M.P. Nr 67, poz. 743),

- 19) z dnia 8 października 2007 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych, dotyczących trybu i sposobu wykonywania zadań związanych z ustalaniem wyników głosowania i wyników wyborów oraz trybu i zasad powoływania pełnomocników do sprawdzenia zgodności arytmetycznej wyników głosowania w obwodzie i ich zadań w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. (M.P. 72, poz. 783),
- 20) z dnia 15 października 2007 r. w sprawie obserwacji zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przez Misję Oceniającą Wybory (AEM) Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) (M. P. Nr 76, poz. 812).

UCHWAŁA SĄDU NAJWYŻSZEGO
z dnia 17 stycznia 2008 r.
III SW 121 – 122/07

w sprawie ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych dnia 21 października 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych

Przewodniczący Prezes Sądu Najwyższego

Walerian Sanetra

Sędziowie Sądu Najwyższego:

Krystyna Bednarczyk

Teresa Flemming – Kulesza

Katarzyna Gonera

Zbigniew Hajn

Józef Iwulski

Kazimierz Jaśkowski (sprawozdawca)

Zbigniew Korzeniowski

Roman Kuczyński

Jerzy Kuźniar

Zbigniew Myszka

Romualda Spyt

Jolanta Strusińska-Zukowska

Herbert Szurgacz

Andrzej Wróbel

Sędzia Sądu Apelacyjnego (delegowana)

Jolanta Pietrzak

Protokolanci: Eliza Maniewska i Magdalena Rączka

z udziałem Zastępcy Prokuratora Generalnego Andrzeja Pogorzelskiego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej Ferdynanda Rymarza, po rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu jawnym w dniu 17 stycznia 2008 r., mając na uwadze, co następuje:

I

1. Zgodnie z art. 82 ust. 1 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 190, poz. 1360), Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych, na podstawie sprawozdania z wyborów przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą oraz opinii wydanych w wyniku rozpoznania protestów, rozstrzyga o ważności wyborów oraz o ważności wyboru posła lub senatora, przeciwko któremu wniesiono protest.

2. Sprawozdanie Państwowej Komisji Wyborczej z wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r. zawiera informacje o ich prawidłowym przebiegu oraz o nielicznych przypadkach naruszenia prawa wyborczego.

Państwowa Komisja Wyborcza podniosła, że w 50 obwodach głosowania obwodowe komisje wyborcze, na podstawie art. 64 ust. 1 Ordynacji wyborczej, zarządziły przerwy w głosowaniu i odpowiednio przedłużyły czas głosowania poza ustawową godzinę 20⁰⁰. Najczęstszą przyczyną przedłużenia czasu głosowania był brak kart do głosowania. Przedłużenie głosowania wynosiło od kilkudziesięciu minut do ponad 2 godzin. Państwowa Komisja Wyborcza wyraziła opinię, że przedłużenie czasu głosowania nie miało wpływu na realizację praw wyborców, gdyż wszyscy zainteresowani mogli uczestniczyć w tym czasie w głosowaniu.

Państwowa Komisja Wyborcza poinformowała także, iż Minister Spraw Zagranicznych zaprosił obserwatorów Misji Oceniającej Wybory (AEM) Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE). W komunikacie prasowym w odniesieniu do przebiegu głosowania Misja stwierdziła, że „dzień wyborczy wykazał odosobnione braki techniczne, którymi należałoby się zająć, aby zapewnić

kontynuację zaufania publicznego”. Na mocy wydanej na podstawie art. 40 ust. 1 Ordynacji wyborczej uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 15 października 2007 r. (M.P. Nr 76, poz. 812) obserwatorzy Misji mogli obserwować przebieg procesu wyborczego na takich zasadach jak mężowie zaufania.

W konkluzji Państwowa Komisja Wyborcza nie stwierdziła takich naruszeń prawa wyborczego, które mogłyby wywrzeć wpływ na wyniki głosowania i wyniki wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

3.1. Sąd Najwyższy w składach trzyosobowych rozpoznał 112 protestów wyborczych. Wyborów do Sejmu i Senatu dotyczyło 90 protestów, wyłącznie do Sejmu – 19 a wyłącznie do Senatu – 3.

3.2. W odniesieniu do 13 protestów Sąd Najwyższy wydał opinię, że są one uzasadnione w całości lub części, lecz stwierdzone naruszenia prawa nie miały wpływu na wynik wyborów. W tych sprawach nastąpiło błędne ustalenie wyników głosowania, obejmujące od kilku do 174 głosów. Przyczynami zniekształcenia rzeczywistego wyniku głosowania było nieprawidłowe kwalifikowanie głosu jako nieważnego lub – najczęściej – omyłkowe wpisywanie liczby głosów oddanych na danego kandydata do sąsiedniej rubryki protokołu. Jednak z uwagi na znaczne różnice głosów między poszczególnymi kandydatami nie miało to wpływu na wynik wyborów. W odniesieniu do wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd Najwyższy wziął także pod uwagę, że głosy błędnie zaliczone innemu kandydatowi z tej samej listy wyborczej są wliczane do ogólnej liczby głosów uzyskanych przez dany komitet wyborczy, a także, iż w kilku przypadkach wynik wyborów danego komitetu wyborczego był bardzo odległy od wynikającego z art. 133 ust. 1 Ordynacji wyborczej wymagania uzyskania co najmniej 5% ważnie oddanych głosów w skali kraju, co jest niezbędne do udziału w podziale mandatów.

Rozważając kwestię dopuszczalności przerwania głosowania przez obwodową komisję wyborczą i odpowiadającego okresowi przerwy przedłużenia głosowania poza godzinę 20⁰⁰ Sąd Najwyższy stwierdził w postanowieniu z dnia 27 listopada 2007 r., III SW 21/07, że brak kart do głosowania nie jest nadzwyczajnym wydarzeniem uzasadniającym przerwanie głosowania na podstawie art. 64 ust. 1 Ordynacji wyborczej. Zapewnienie odpowiedniej liczby kart do głosowania zależy bowiem tylko od właściwej organizacji i przygotowania wyborów.

3.3. Protestów nieuzasadnionych wpłynęło 14. Bez dalszego biegu Sąd Najwyższy pozostawił 85 protestów, jako że nie spełniały one wymagań przewidzianych przez Ordynację wyborczą.

4. Zastępca Prokuratora Generalnego wniósł o podjęcie uchwały stwierdzającej ważność wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r.

5. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wniósł o uznanie, że wybory były ważne.

II

Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych, po rozważeniu sprawozdania Państwowej Komisji Wyborczej i opinii w sprawach z protestów wyborczych, przy uwzględnieniu obwieszczeń Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 23 października 2007 r. o wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r. (Dz.U. Nr 198, poz. 1438 i 1439) oraz biorąc pod uwagę wnioski Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej, na podstawie art. 101 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i art. 82 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r., Nr 190, poz. 1360)

stwierdza ważność wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r.

Na oryginale właściwe podpisy
Za zgodność
Kierownik Sekretariatu Izby
(*Elżbieta Lewandowska*)

POSTANOWIENIA SĄDU NAJWYŻSZEGO W SPRAWACH PROTESTÓW WYBORCZYCH

Sygn. akt III SW 21/07

POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Katarzyna Gonera

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 27 listopada 2007 r.
sprawy z protestu wyborczego Stanisława Płatka
przeciwko ważności wyborów do Sejmu RP i Senatu RP

postanawia:

**wyrazić opinię, że zarzut protestu jest zasadny, jednak
stwierdzone naruszenie nie miało wpływu na wynik wyborów.**

Uzasadnienie

Stanisław Płatek wniósł protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r., z powodu przedłużenia czasu wyborów w niektórych regionach kraju. W krótkim uzasadnieniu protestu podniósł, że przedłużenie czasu wyborów nastąpiło tylko ze względu na brak kart do głosowania.

W odpowiedzi Państwowa Komisja Wyborcza wniosła o nieuwzględnienie protestu. Wyjaśniła, że przedłużenie głosowania ponad godzinę 20⁰⁰ miało miejsce w 50 obwodach głosowania, na ogólną liczbę 25.476 obwodów. Obwodowe komisje wyborcze przedłużyły głosowanie od kilku do kilkudziesięciu minut. Najdłuższe

przedłużenie głosowania miało miejsce w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 619 – do godziny 22⁵⁵ i w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 582 – do godziny 22⁴⁰, w m. st. Warszawa. Jak wynika z uchwał obwodowych komisji wyborczych, przerwy w głosowaniu, które były przyczyną przedłużenia głosowania, w większości przypadków były spowodowane brakiem w lokalach wyborczych kart do głosowania. Obwodowe komisje wyborcze, które przedłużyły głosowanie, nie naruszyły prawa wyborczego. Zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 46, poz. 499 ze zm.) obwodowe komisje wyborcze mogły zarządzić przerwanie lub przedłużenie głosowania, gdy wskutek nadzwyczajnych wydarzeń było przejściowo uniemożliwione.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Protest nie ujmuje precyzyjnie stawianego zarzutu przeciwko ważności wyborów według wymagań wynikających z ustawy Ordynacja wyborcza (art. 78 ust. 1 i art. 79 ust. 3). Niemniej jego podstawa jest zrozumiała, o czym świadczy treść odpowiedzi na protest Państwowej Komisji Wyborczej.

Protestujący w istocie kwestionuje przerywanie i przedłużanie głosowania tylko ze względu na brak kart wyborczych. Nie określa jednak wpływu tych zdarzeń na wynik wyborów.

Przerywanie głosowania i przedłużanie jego czasu potwierdza odpowiedź Państwowej Komisji Wyborczej.

W ocenie składu rozpatrującego protest, wbrew stanowisku uczestnika postępowania, nie można przyjąć, że przerywanie głosowania w obwodowych komisjach wyborczych i w efekcie przedłużanie czasu głosowania, nie było niezgodne z Ordynacją wyborczą. Głosowanie w lokalu obwodowej komisji wyborczej odbywa się bez przerwy, między godziną 6⁰⁰ a 20⁰⁰ (art. 59 ust. 1). Głosowania nie wolno przerwać i to jest zasada podstawowa (art. 64 ust. 1). Zatem przerywanie lub przedłużenie głosowania stanowi wyjątek, który może być akceptowany tylko wskutek nadzwyczajnych wydarzeń (art. 64 ust. 1 zdanie drugie). Brak kart do głosowania nie może być uznany za nadzwyczajne wydarzenie uzasadniające przerwę lub przedłużenie głosowania. Zapewnienie kart do głosowania zależy tylko od właściwej organizacji i przygotowania wyborów.

Przed rozpoczęciem głosowania obwodowa komisja wyborcza sprawdza czy dysponuje potrzebną liczbą kart do głosowania (art. 61 ust. 1). Brak kart do głosowania w lokalu wyborczym nie powinien wystąpić i nie może być uznany za zdarzenie niezależne od organów i komisji przeprowadzających wybory.

Stwierdzone naruszenie Ordynacji wyborczej (art. 59 ust. 1 w zw. z art. 61 ust. 1 i art. 64 ust. 1) nie miało jednak wpływu na wynik wyborów do Sejmu i Senatu. Protest nie został wniesiony przeciwko ważności wyborów w okręgu wyborczym. Nie doszło do „przedłużenia czasu wyborów w niektórych regionach kraju”, lecz tylko do przedłużenia głosowania w niektórych obwodowych komisjach wyborczych. Ilość obwodowych komisji wyborczych, w których nastąpiły przerwy i przedłużenie głosowania (50) w odniesieniu do ilości wszystkich komisji wyborczych (25.476) jest znikoma. Stanowi to wstępną przesłankę uzasadniającą ocenę o braku podstaw do przyjęcia, że przedłużenie głosowania w tych obwodowych komisjach wyborczych miało wpływ na wynik wyborów. Brak jest też podstaw do stwierdzenia, że wyborcy głosujący w lokalach, w których przedłużono głosowanie, głosowali pod wpływem wyników wyborów z innych komisji. Po godzinie 20⁰⁰ nie były podawane wyniki głosowania. Cisza wyborcza została przedłużona aż do zakończenia głosowania w ostatniej obwodowej komisji wyborczej, w której nastąpiło przedłużenie głosowania. Nie doszło więc do wpływu lub agitacji wyborców, którzy nie głosowali przed godziną 20⁰⁰. Do zakończenia ciszy wyborczej media również wstrzymały się z podaniem sondażowych wyników głosowania.

Z tych motywów Sąd Najwyższy wyraził opinię o zasadności zarzutu protestu kwestionującego dopuszczalność przerywania i przedłużania głosowania tylko z braku kart do głosowania, jednak jednocześnie stwierdził, że nie miało to wpływu na wynik wyborów (art. 80 ust. 2 Ordynacji wyborczej).

Sygn. akt III SW 28/07

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący,
sprawozdawca)
SSN Romualda Spyt
SSN Herbert Szurgacz

w sprawie z protestu wyborczego Marka Kowalskiego
przeciwko ważności wyborów do Sejmu RP,
przy udziale:

- 1) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej
- 2) Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej Nr 25 w Gdańsku,
- 3) Prokuratora Generalnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 grudnia 2007 r.,

postanawia:

wyrazić następującą opinię:

1. zarzut protestu jest zasadny gdyż w obwodzie nr 1 w Jagatowie doszło do naruszenia art. 73 ust. 2 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. - Ordynacja Wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst: Dz. U. z 2007 r. Nr 112, poz. 766) przez podanie w protokole głosowania w obwodzie nieprawdziwych danych dotyczących liczby głosów oddanych na kandydata z listy nr 10

Bogdana Dombrowskiego: podano "0" winno być "16" przy czym liczba głosów oddanych ogółem na tę listę została podana prawidłowo.

2. uznać, że stwierdzone naruszenie nie miało wpływu na wynik wyborów.

Uzasadnienie

Marek Kowalski wniósł protest przeciwko ważności wyborów posłów w Okręgu Wyborczym nr 25 z powodu naruszenia przepisów ustawy - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst: Dz. U. z 2007 r. Nr 190, poz. 1360) w zakresie ustalenia wyników głosowania w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 1 Gminy Wiejskiej Pruszcz Gdański z siedzibą w Jagatowie. Naruszenia upatrywał w tym, że 6 osób oddało poprawnie głosy na kandydata Bogdana Dombrowskiego a z protokołu Obwodowej Komisji Wyborczej wynikało, że nie uzyskał on żadnych głosów poparcia. Do protestu dołączył swoje oświadczenie o oddaniu głosu na tego kandydata oraz takie same oświadczenia pięciu innych osób.

Uczestnik postępowania Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej oświadczył, że nie otrzymał sygnałów o nieprawidłowościach w ustaleniu wyników głosowania w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 1 w Gminie Pruszcz Gdański. Zdaniem tego uczestnika postępowania, nawet w przypadku omyłkowego nieuwzględnienia przez Obwodową Komisję Wyborczą 6 głosów oddanych na kandydata z listy nr 10 Bogdana Dombrowskiego nie miałyby to wpływu na wynik wyborów w tym okręgu wyborczym Żaden z kandydatów z tej listy nie uzyskał mandatu w tym okręgu i zwiększenie liczby głosów o 6 nie zmieniłoby tego wyniku.

Uczestnik postępowania Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Gdańsku wniósł o uznanie zarzutów za bezzasadne. Z protokołu głosowania w obwodzie wynika, że kandydat z listy nr 10 Bogdan Dombrowski nie otrzymał żadnego głosu. Protokół ten został sporządzony prawidłowo i podpisany bez uwag

przez wszystkich członków Obwodowej Komisji Wyborczej obecnych przy jego sporządzaniu a następnie przyjęty bez zastrzeżeń przez Okręgową Komisję Wyborczą, przy czym dane liczbowe zostały potwierdzone przez elektroniczny system gromadzenia danych. W tej sytuacji, zdaniem uczestnika postępowania, uznanie zasadności zarzutów wymagałoby ponownego przeliczenia głosów, co mogłaby uczynić tylko Obwodowa Komisja Wyborcza. W ocenie uczestnika postępowania wnoszący protest nie wskazał naruszenia żadnego przepisu Ordynacji wyborczej.

Uczestnik postępowania Prokurator Generalny wniósł o wydanie postanowienia zawierającego opinię, że protest jest bezzasadny. Jego zdaniem, wnoszący protest nie wskazał dowodów dających podstawy do uznania, że Obwodowa Komisja Wyborcza w Jagatowie dopuściła się naruszenia przepisów Ordynacji Wyborczej. Dowodu takiego nie mogą stanowić przedstawione oświadczenia. Twierdzenia w nich zawarte nie są możliwe do zweryfikowania, że -
względem na to, że głosowanie było tajne.

Sąd Najwyższy dopuścił dowód z oględzin kart do głosowania na kandydatów na posłów (wyjętych z urny, uznanych za ważne i nieważne) w obwodzie nr 1 w Jagatowie gmina Pruszcz Gdański na okoliczność tego, czy na kandydata Bogdana Dombrowskiego kandydującego z listy Nr 10 zostały oddane ważne głosy. Dowód ten został przeprowadzony w drodze pomocy sądowej przez Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe. Na podstawie tego dowodu Sąd Najwyższy ustalił, że na kandydata z listy Nr 10 Bogdana Dombrowskiego oddano 16 głosów ważnych. Karty do głosowania na których oddano te głosy poza jedną poprawką polegającą na przeprowieniu znaku „v” na znak „x” nie zawierają innych poprawek, skreśleń ani dopisków. Nie postawiono też na nich znaków „x” przy nazwiskach innych kandydatów z tej listy. Na pozostałych kandydatów z tej listy oddano 19 głosów.

Na podstawie kopii protokołu głosowania w obwodzie nr 1 w Jagatowie gmina Pruszcz Gdański Sąd Najwyższy ustalił, że na kandydatów z listy nr 10 oddano ogółem 35 głosów (co wynika również z dowodu z oględzin kart do

głosowania), z tego 16 głosów przypisano kandydatowi z pozycji 22 Krzysztofowi Ryszardowi Krasuckiemu. Bogdan Dombrowski kandydował z pozycji 24 i nie przypisano mu żadnego głosu. Pozostałe głosy rozłożyły się następująco: kandydat z pozycji 1 otrzymał 7 głosów, z pozycji 2 – 1, z pozycji 7 – 2, z pozycji 8 – 1, z pozycji 10 – 1, z pozycji 11 – 3, z pozycji 14 – 1, z pozycji 16 – 2, z pozycji 17 – 1.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Zgodnie z art. 73 ust. 2 Ordynacji wyborczej obwodowa komisja wyborcza wymienia w protokole głosowania, między innymi, liczbę głosów oddanych na poszczególne listy kandydatów na posłów oraz na każdego kandydata z tych list. Podane dane muszą odpowiadać rzeczywistej liczbie oddanych głosów. Innymi słowy, winny być prawdziwe. Przeprowadzone postępowanie dowodowe prowadzi do wniosku, że dane ujęte w protokole głosowania sporządzonym przez Obwodową Komisję Wyborczą nr 1 w Jagatowie nie spełniają tych wymagań. Podano w nim, że kandydat na posła Bogdan Dombrowski nie uzyskał żadnego głosu, podczas gdy w rzeczywistości uzyskał 16 głosów ważnych. Doszło zatem do naruszenia art. 73 ust. 2 Ordynacji. Stało się tak być może na skutek omyłkowego przypisania głosów oddanych na tego kandydata innemu kandydatowi z tej samej listy, gdyż suma głosów oddanych na tę listę odpowiada rzeczywistości. W tej sytuacji a także z uwagi na to, że żaden z kandydatów z tej listy nie uzyskał mandatu stwierdzone naruszenie nie miało wpływu na wynik wyborów.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy wydał opinię o treści ujętej w postanowieniu (art. 80 ust. 1 i 2 Ordynacji).

Sygn. akt III SW 52/07

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krystyna Bednarczyk (przewodniczący)

SSN Katarzyna Gonera (sprawozdawca)

SSN Jerzy Kwaśniewski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 listopada 2007 r.
sprawy z protestu wyborczego Janusza Nowocienia
przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

postanawia:

wydaje opinię, że zarzuty protestu są niezasadne.

Uzasadnienie

Janusz Nowocien wniósł protest przeciwko ważności zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

W proteście domagał się unieważnienia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej ze względu na, to że Państwowa Komisja Wyborcza dopuściła się przestępstwa przeciwko wyborom, polegającego na naruszeniu art. 86 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 190, poz. 1360).

W uzasadnieniu protestu podniesiono, że w dniu wyborów, 21 października

2007 r., około godziny 22.50, wyemitowano w Telewizji Polskiej TVP 1 relację „na żywo” z Dublina, spod Konsulatu RP. Z relacji tej wynikać miało, że głosowanie w Konsulacie może potrwać nawet do godz. 1.00 w nocy, ze względu na duże zainteresowanie ze strony głosujących, jak i kolejkę do głosowania, która się utworzyła przed Konsulatem w Dublinie. Natomiast o godzinie 22.55 Państwowa Komisja Wyborcza wydała komunikat o zakończeniu „ciszy wyborczej” i tym samym, zdaniem wnoszącego protest, dopuściła się przestępstwa polegającego na umożliwieniu mediom podania do publicznej wiadomości częściowych wyników wyborów, zanim zakończone zostało głosowanie w Dublinie.

W odpowiedzi na protest Państwowa Komisja Wyborcza, odnosząc się do podniesionego w nim zarzutu, zwróciła uwagę, że nie spełnia on warunków określonych w art. 78 ust. 1 Ordynacji wyborczej. Ponadto wyjaśniła, że nie naruszyła zakazu określonego w art. 86 Ordynacji wyborczej, tj. nie podała do wiadomości publicznej - przed zakończeniem głosowania - wyników przedwyborczych badań (sondaży) opinii publicznej dotyczących przewidywanych zachowań wyborczych i wyniku wyborów. Wyniki takie podały media, choć należy przyznać, że niewątpliwie czas ich podania łączył się z komunikatem Państwowej Komisji Wyborczej. W dniu wyborów, 21 października 2007 r. o godzinie 22.50 Państwowa Komisja Wyborcza wydała komunikat, że nie otrzymała pisemnych informacji o trwającym jeszcze głosowaniu, dlatego też o godzinie 22.55 (tj. godzinie, do której przedłużyła głosowanie jedna z obwodowych komisji wyborczych w Warszawie) ulegnie zakończeniu cisza wyborcza. Była to informacja, oparta na wiadomościach otrzymanych z okręgowych komisji wyborczych, o której godzinie zakończy się głosowanie w obwodach, w których komisje obwodowe podjęły i przesyłały do okręgowych komisji wyborczych uchwały o przedłużeniu głosowania. Państwowa Komisja Wyborcza nie miała natomiast informacji, że są jeszcze obwody, w których głosowanie trwa nadal, gdyż komisje wydawały karty osobom przybyłym do lokalu wyborczego przed zakończeniem głosowania, tj. przed godziną 20.00. Państwowa Komisja Wyborcza przyznała, że taka sytuacja mogła prawdopodobnie mieć miejsce w obwodzie głosowania nr 206 w Dublinie, albowiem dopiero po otrzymaniu drogą elektroniczną protokołu głosowania z Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 206 w Dublinie Państwowa Komisja Wyborcza uzyskała

informację, że głosowanie w niej zakończyło się o godzinie 22.40 czasu lokalnego, czyli o godzinie 23.40 czasu polskiego. W opinii Państwowej Komisji Wyborczej podanie przez media na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej do wiadomości publicznej, w dniu 21 października 2007 r. o godzinie 22.55, wyników sondaży opinii publicznej dotyczących przewidywanego wyniku wyborów, w sytuacji gdy trwało jeszcze głosowanie w jednym obwodzie utworzonym poza granicami Polski, nie stanowi naruszenia przepisu karnego Ordynacji wyborczej. Zakaz podawania do wiadomości publicznej wyników badań sondażowych przed zakończeniem głosowania ma charakter terytorialny, a zatem dotyczy kraju, w którym odbywa się (trwa) głosowanie.

Prokurator Generalny wniósł o wyrażenie opinii, zgodnie z którą wniesiony protest jest bezzasadny. Podniósł, że przedmiotem protestu może być jedynie skonkretyzowany zarzut popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom, to znaczy zarzut popełnienia któregoś z przestępstw wyszczególnionych w dziale XXXI Kodeksu karnego. Protest wniesiony przez Janusza Nowocienia nie spełnia tego wymagania, albowiem wnoszący go nie sformułował i nie skonkretyzował zarzutów dotyczących popełnienia któregoś z przestępstw przeciwko wyborom, jak również nie wskazał żadnych dowodów, na których oparł swoje zarzuty. Przestępstwami przeciwko wyborom nie są występki lub wykroczenia określone w rozdziale 35 Ordynacji wyborczej. Sankcje przewidziane w art. 219 - 229 Ordynacji wyborczej nie odnoszą się do czynów związanych z procedurą ustalania wyników głosowania i wyników wyborów ani z samym przeprowadzeniem głosowania (wyjątek stanowi art. 220 pkt 1 Ordynacji wyborczej). Przestępstwem przeciwko wyborom nie jest również ewentualne naruszenie art. 86 ust. 1 Ordynacji wyborczej. Przepis ten stanowi, że od zakończenia kampanii wyborczej aż do zakończenia głosowania zabronione jest podawanie do wiadomości publicznej wyników przeprowadzonych badań (sondaży) opinii publicznej dotyczących przewidywanych zachowań wyborczych i wyników wyborów. Sankcję za naruszenie tego przepisu przewiduje art. 219 Ordynacji wyborczej, który jednak nie może stanowić podstawy protestu wyborczego z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom.

Odnosząc się do okoliczności przedstawionych w proteście Prokurator

Generalny zwrócił uwagę, że w dniu 21 października 2007 r. o godzinie 22.55, media podały wyniki przedwyborczych sondaży opinii publicznej, a nie częściowe wyniki wyborów. Zdaniem Prokuratora Generalnego, trudno znaleźć uzasadnienie wpływu zakończenia tzw. „ciszy wyborczej” na przebieg głosowania, ustalanie wyników głosowania czy też wyników wyborów w związku z niezakończeniem jeszcze głosowania w Konsulacie RP w Dublinie. Do głosowania poza granicami Polski odnosi się art. 59 ust. 2 Ordynacji wyborczej, w myśl którego głosowanie odbywa się między godziną 6.00 a 20.00 czasu miejscowego. Zgodnie z art. 64 ust. 1 Ordynacji wyborczej, obwodowa komisja wyborcza może zarządzić przedłużenie czasu trwania głosowania. W ocenie Prokuratora Generalnego przedłużenie czasu głosowania w Dublinie, a jednocześnie podanie przez media o godzinie 22.55 tzw. sondażowych wyników wyborów, nie miało wpływu na sam wynik wyborów, czy też przebieg głosowania, jak również ustalenie wyników głosowania. Prokurator Generalny zwrócił również uwagę na to, że zakaz podawania do wiadomości publicznej wyników badań sondażowych ma charakter stricte terytorialny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 101 Konstytucji RP wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu na zasadach określonych w ustawie. Zasady wnoszenia protestów wyborczych określa ustawa z dnia 12 kwietnia 2001 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 190, poz. 1360). Na podstawie art. 78 ust. 1 tej ustawy przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi posła lub senatora może być wniesiony protest z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom lub naruszenia przepisów ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów. Protest wnosi się przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi posła lub senatora z powodu: (1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom lub (2) naruszenia przepisów Ordynacji wyborczej dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów. Wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz

przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty (art. 79 ust. 3 Ordynacji wyborczej).

Wnoszący protest zarzucił, że Państwowa Komisja Wyborcza dopuściła się przestępstwa przeciwko wyborom, polegającego na naruszeniu art. 86 Ordynacji wyborczej, ponieważ wydała komunikat o zakończeniu ciszy wyborczej i tym samym umożliwiła mediom podanie do publicznej wiadomości częściowych wyników wyborów zanim zakończono głosowanie w konsulacie w Dublinie. Tak sformułowany protest jest bezzasadny.

Podstawą do wniesienia protestu może być dokonanie przestępstwa przeciwko wyborom albo naruszenie przepisów Ordynacji wyborczej. W wypadku podejrzenia o dokonanie określonego przestępstwa przeciwko wyborom podstawą do wniesienia protestu jest popełnienie przestępstwa przeciwko wyborom w rozumieniu Kodeksu karnego. Protest nie może zatem dotyczyć jakiegokolwiek przestępstwa związanego z naruszeniem zakazów ustanowionych w Ordynacji wyborczej. Inaczej mówiąc, podstawą wniesienia protestu wyborczego może być tylko popełnienie ściśle określonych przestępstw przeciwko wyborom, stypizowanych w rozdziale XXXI Kodeksu karnego zatytułowanym „Przestępstwa przeciwko wyborom i referendum”, a mianowicie w art. 248 – 251 k.k. Przestępstwami przeciwko wyborom w rozumieniu art. 78 ust. 1 Ordynacji wyborczej nie są natomiast występki lub wykroczenia określone w rozdziale 35 Ordynacji wyborczej. Sankcje karne przewidziane w art. 219-229 Ordynacji wyborczej nie odnoszą się do czynów związanych z przeprowadzaniem głosowania lub procedurą ustalania wyników głosowania i wyników wyborów.

Zgodnie z art. 86 ordynacji wyborczej, od zakończenia kampanii wyborczej aż do zakończenia głosowania zabronione jest podawanie do wiadomości publicznej wyników przedwyborczych badań (sondaży) opinii publicznej dotyczących przewidywanych zachowań wyborczych i wyniku wyborów. Należy w związku z tym zauważyć, że to nie Państwowa Komisja Wyborcza podała wieczorem 21 października 2007 r., po godzinie 22.55, do wiadomości publicznej sondażowe wyniki wyborów, lecz uczyniły do media publiczne i prywatne. Nawet gdyby przyjąć, że doszło w związku z tym do naruszenia art. 86 Ordynacji wyborczej, naruszenie to nie stanowiło przestępstwa przeciwko wyborom w

rozumieniu art. 78 ust. 1 Ordynacji wyborczej. Przewidziany w art. 219 Ordynacji wyborczej występki polegający na podaniu do wiadomości publicznej wyników przedwyborczych badań (sondaży) opinii publicznej dotyczących przewidywanych zachowań wyborczych i wyniku wyborów z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 86, nie stanowi przestępstwa przeciwko wyborom w rozumieniu art. 78 ust. 1 Ordynacji wyborczej.

Nie każde naruszenie przepisów Ordynacji wyborczej może stanowić podstawę protestu wyborczego. Protest może dotyczyć tylko takich naruszeń ustawy albo przestępstwa przeciwko wyborom, które wiążą się z przebiegiem głosowania lub ustalaniem wyników głosowania i wyników wyborów. Zarzut naruszenia art. 86 Ordynacji nie obejmuje naruszenia przepisów dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów. Przepis ten, umieszczony w rozdziale 11, zatytułowanym „Kampania wyborcza”, nie dotyczy wprost ani przebiegu głosowania (rozdział 8 Ordynacji wyborczej), ani ustalania wyników głosowania (rozdział 9, rozdział 20 i 30 Ordynacji wyborczej) lub wyniku wyborów. Dotyczy on ciszy wyborczej od zakończenia kampanii wyborczej do zakończenia głosowania. Reguluje zatem inną materię niż przebieg głosowania.

Ponadto, głosowanie odbywa się według zasady terytorialności, co dotyczy także godzin głosowania. Zgodnie z art. 59 Ordynacji wyborczej, głosowanie odbywa się w lokalu obwodowej komisji wyborczej, zwanym „lokałem wyborczym”, w ciągu jednego dnia, bez przerwy, między godziną 6.00 a 20.00 (ust. 1), z tym że głosowanie w obwodach głosowania utworzonych na polskich statkach morskich oraz za granicą odbywa się między godziną 6.00 a 20.00 czasu miejscowego. Jeżeli głosowanie miałoby być zakończone w dniu następnym po dniu głosowania w kraju, głosowanie przeprowadza się w dniu poprzedzającym (ust. 2). Zgodnie z art. 59 ust. 2 Ordynacji wyborczej, głosowanie w Dublinie, Londynie i Edynburgu miało się zakończyć o godz. 20.00 czasu miejscowego, czyli o godz. 21.00 czasu polskiego. Nawet gdyby nie doszło do przedłużenia czasu głosowania w niektórych obwodowych komisjach wyborczych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz w niektórych obwodowych komisjach wyborczych w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz w Republice Irlandii, to już o godz. 20.00 czasu polskiego mogłyby zostać podane wstępne sondażowe wyniki wyborów w

Polsce, chociaż nie zostały jeszcze zakończone głosowania na terytorium tych państw, w których głosowanie odbywać się powinno do godz. 20.00 czasu miejscowego, czyli do godz. 21.00 czasu polskiego. Zakaz podawania do wiadomości publicznej wstępnych sondażowych wyników wyborów (opartych na meldunkach o częściowych rezultatach wyborów, sporządzanych na podstawie wyników zbieranych przez ankieterów przeprowadzających wywiady z wyborcami opuszczającymi lokale wyborcze) obowiązuje do czasu zakończenia ciszy wyborczej w Polsce.

Biorąc powyższe pod rozwagę Sąd Najwyższy - działając na podstawie art. 80 ust. 1 i 2 Ordynacji wyborczej - wydał opinię o niezasadności zarzutów protestu.

Sygn. akt III SW 53/07

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Roman Kuczyński

SSN Zbigniew Myszka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 11 grudnia 2007 r.
sprawy z protestu wyborczego Koalicyjnego Komitetu Wyborczego Lewica i
Demokraci SLD+SDPL+PD+UP
przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

postanawia:

1) wyrazić opinię, że zarzut protestu dotyczący naruszenia przez Obwodową Komisję Wyborczą Nr 26 w Pabianicach przepisów ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 ze zm.) w zakresie warunków uznawania głosów wyborców za ważne (art. 160 ust. 5) i związanego z tym ustalenia wyników głosowania w obwodzie (art. 162 ust. 1) jest zasadny, co jednak nie miało wpływu na wynik wyborów;

2) wyrazić opinię, że zarzuty protestu odnośnie Obwodowych Komisji Wyborczych: Nr 2 w Sieradzu, Nr 12 w Pabianicach i Nr 13 w Kutnie są niezasadne;

3) pozostawić protest bez dalszego biegu w pozostałym zakresie.

Uzasadnienie

Pełnomocnik wyborczy Koalicyjnego Komitetu Wyborczego Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP wniósł do Sądu Najwyższego protest wyborczy przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r., w okręgu wyborczym nr 11 z siedzibą Okręgowej Komisji Wyborczej w Sieradzu, zarzucając naruszenie art. 160 ust. 5 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 ze zm.) poprzez niewłaściwe uznanie za nieważne głosów oddanych na kartach do głosowania, na których znajdował się więcej niż jeden znak „X” obok nazwisk kandydatów z tej samej listy okręgowej, a także naruszenie art. 162 ust. 1 tej ustawy poprzez sprzeczne z tym przepisem ustalenie wyników głosowania w poszczególnych obwodach, w sytuacji gdy prawidłowo zakwalifikowane i przeliczone głosy powinny dać efekt w postaci odmiennego rozdziału mandatów na korzyść składającego protest.

W uzasadnieniu protestu podniesiono, że z informacji przekazanych Koalicyjnemu Komitetowi Wyborczemu przez członków obwodowych komisji wyborczych okręgu sieradzkiego, tj. Renatę Uznańską – Bartoszek (Obwodowa Komisja Wyborcza nr 12 w Pabianicach), Dawida Grzegorzewskiego (Obwodowa Komisja Wyborcza nr 26 w Pabianicach), Danutę Gosiewską (Obwodowa Komisja Wyborcza nr 2 w Sieradzu) oraz Łukasza Puchalskiego (Obwodowa Komisja Wyborcza nr 13 w Kutnie) wynika, iż wskazane komisje obwodowe okręgu nr 11 błędnie kwalifikowały głosy, zawyżając ilość głosów nieważnych. W przypadku postawienia większej liczby znaków „X” na karcie do głosowania, tak oddane głosy były bowiem automatycznie uznawane za nieważne bez weryfikacji, czy znajdują się one przy kandydatach z tej samej, czy innej listy wyborczej. Przepis art. 160 ust.

5 Ordynacji wyborczej stanowi tymczasem, że jeżeli na karcie do głosowania znak „X” postawiono w kratce z lewej strony obok nazwisk dwóch lub większej liczby kandydatów z tej samej listy okręgowej, to głos taki uważa się za oddany ważnie na wskazaną listę okręgową z przyznaniem pierwszeństwa do uzyskania mandatu kandydatowi na posła, którego nazwisko na tej liście umieszczone jest w pierwszej kolejności. Wnoszący protest podniósł, że mogło to doprowadzić do sytuacji, w której głosy oddane w warunkach odpowiadających przepisom ustawy, zostały bezzasadnie uznane za nieważne oraz podkreślił, iż członkowie obwodowych komisji wyborczych okręgu sieradzkiego nie byli szkoleni w zakresie trybu przeprowadzania oraz ustalania wyników głosowania, co miało wpływ na jakość pracy tych komisji.

W uzasadnieniu protestu stwierdzono również, że wskazywane naruszenia przepisów Ordynacji wyborczej mogłyby doprowadzić do zmiany na korzyść protestującego rozkładu mandatów poselskich przewidzianych dla okręgu sieradzkiego. W okręgu nr 11 wystąpiła bowiem tylko niewielka, bo wynosząca zaledwie 91 głosów, różnica pomiędzy głosami oddanymi na Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica i Demokraci SLD+SDPL+PD+UP oraz na Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego.

Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Sieradzu podniósł, iż protokół wyników głosowania w okręgu wyborczym nr 11 w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej został sporządzony prawidłowo, a obecna przy jego sporządzaniu Pani Halina Cyruliczek, zgłaszająca listę nr 20 – KKW Lewica i Demokraci – nie wniosła do protokołu żadnych uwag. Zastrzeżeń do protokołów głosowania w obwodach: nr 12 w Pabianicach, nr 26 w Pabianicach, nr 2 w Sieradzu i nr 13 w Kutnie nie wnieśli także członkowie poszczególnych komisji, wskazani przez wnoszącego protest jako świadkowie na okoliczność nieprawidłowego liczenia głosów przez te komisje. W protokołach tych nie ma również żadnych adnotacji o wniesieniu przez mężów zaufania uwag z wymienieniem konkretnych zarzutów. Uczestnik postępowania zaprzeczył także sugestiom o niedostatecznym przygotowaniu członków obwodowych komisji wyborczych, stwierdzając że pełne składy wszystkich 729 obwodowych komisji wyborczych w okręgu były prawidłowo przeszkolone na zasadach określonych w

uchwale nr 9/2007 Okręgowej Komisji Wyborczej w Sieradzu z dnia 24 września 2007 r. w sprawie ustalenia organizacji i zasad szkoleń obwodowych komisji wyborczych.

Prokurator Generalny wniósł o wydanie postanowienia zawierającego opinię, w razie potwierdzenia przedstawionych w proteście zarzutów, że protest jest zasadny, a stwierdzone naruszenia przepisów ustawy mogły mieć wpływ na wynik wyborów.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 20 listopada 2007 r. dopuścił dowód z oględzin kart do głosowania w wyborach do Sejmu Obwodowych Komisji Wyborczych: nr 12 i nr 26 w Pabianicach, nr 2 w Sieradzu i nr 13 w Kutnie na okoliczność stwierdzenia, czy wśród głosów uznanych przez poszczególne komisje za nieważne znajdują się oddane na dwóch lub większą liczbę kandydatów z tej samej listy okręgowej, a jeżeli tak – ile tego rodzaju przypadków dotyczy listy KKW Lewica i Demokraci. Powyższy dowód przeprowadzony został w drodze pomocy sądowej przez Sąd Rejonowy w Sieradzu, który na posiedzeniu w dniu 30 listopada 2007 r., w obecności pełnomocnika wyborczego KKW Lewica i Demokraci oraz Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej w Sieradzu, dokonał oględzin kart do głosowania poszczególnych komisji obwodowych, stwierdzając że wśród głosów uznanych za nieważne przez Obwodowe Komisje Wyborcze: nr 2 w Sieradzu, nr 12 w Pabianicach i nr 13 w Kutnie brak jest takich, które zawierałyby głosy oddane na dwóch lub większą liczbę kandydatów z tej samej listy okręgowej. Natomiast wśród 20 przedstawionych sądowi kart do głosowania Obwodowej Komisji Wyborczej nr 26 w Pabianicach z głosami uznanymi za nieważne znajdują się 3 karty, na których oddano po dwa głosy na kandydatów z tej samej listy okręgowej, przy czym dwa takie przypadki dotyczyły listy Komitetu Wyborczego Platformy Obywatelskiej RP, a jeden – listy Komitetu Wyborczego PSL.

Z uwagi na to, że z protokołu posiedzenia przeprowadzonego przez Sąd Rejonowy w Sieradzu w dniu 30 listopada 2007 r. wynikało, że sądowi przedstawiono celem dokonania oględzin jedynie 20 kart do głosowania Obwodowej Komisji Wyborczej nr 26 w Pabianicach z głosami uznanymi przez tę komisję za nieważne, zaś protokół głosowania w tym obwodzie wskazywał na uznanie 40 głosów za nieważne, Sąd Najwyższy zobowiązał Przewodniczącego

Okręgowej Komisji Wyborczej w Sieradzu do niezwłocznego wyjaśnienia przyczyn zaistniałej sytuacji.

Pismem z dnia 7 grudnia 2007 r. uczestnik postępowania wyjaśnił, że na podstawie informacji uzyskanych od Przewodniczącej Komisji Obwodowej nr 26 w Pabianicach ustalił, iż pozostałe 20 kart z głosami uznanymi za nieważne zapakowano do innego pakietu, gdyż były to karty z głosami oddanymi na kandydata skreślonego z listy, wobec czego niezwłocznie wezwał do dostarczenia mu tych kart. Dnia 6 grudnia 2007 r. w obecności Cezariusza Cessanisa i Zbigniewa Partyczyńskiego – pracowników Urzędu Miejskiego w Pabianicach, którzy dostarczyli karty, a także Adama Sobolewskiego – dyrektora Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Sieradzu, pełniącego obowiązki sekretarza Okręgowej Komisji Wyborczej w Sieradzu i Tadeusza Brzozowskiego – głównego specjalisty Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Sieradzu, dokonał rozpakowania pakietów i po przeliczeniu kart stwierdził, iż na 19 kartach oddano głos na kandydata z listy nr 6 – KW Prawo i Sprawiedliwość - Marka Chwalewskiego, którego nazwisko zostało skreślone już po wydrukowaniu kart. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku listy nr 3 – KW LPR, gdzie oddano głos na innego skreślonego kandydata - Adriana Wieczorka. Suma tych kart z kartami zapakowanymi oddzielnie, których oględzin dokonał Sąd Rejonowy w Sieradzu, daje 40 nieważnych głosów wykazanych w protokole. Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Sieradzu podkreślił nadto, że żaden z głosów uznanych przez Obwodową Komisję Wyborczą nr 26 w Pabianicach za nieważne nie dotyczył listy KKW Lewica i Demokraci.

W dniu 10 grudnia 2007 r. wpłynęło do Sądu Najwyższego uzupełnienie protestu wyborczego, w którym pełnomocnik wyborczy KKW Lewica i Demokraci zwróciła uwagę na rozbieżność pomiędzy liczbą głosów uznanych za nieważne przez Obwodową Komisję Wyborczą nr 26 w Pabianicach a liczbą kart przedstawionych z tej komisji do oględzin Sądowi Rejonowemu w Sieradzu, podnosząc iż prawdopodobne jest, że pozostałe 20 kart do głosowania mogło zawierać głosy ważne, błędnie uznane przez tę komisję za nieważne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasady i tryb przeprowadzania wyborów parlamentarnych oraz warunki ważności tych wyborów określa ustawa z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 ze zm., zwana dalej Ordynacją wyborczą).

Według art. 78 ust. 1 Ordynacji wyborczej, przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi posła lub senatora z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom lub naruszenia przepisów Ordynacji wyborczej dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, może być wniesiony protest. Prawo wniesienia protestu przysługuje również pełnomocnikowi wyborczemu komitetu wyborczego (art. 78 ust. 4 Ordynacji wyborczej). Wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty (art. 79 ust. 3 Ordynacji wyborczej).

Pełnomocnik komitetu wyborczego KKW Lewica i Demokraci wniósł protest przeciwko ważności wyborów w okręgu wyborczym nr 11 z siedzibą Okręgowej Komisji Wyborczej w Sieradzu, zarzucając naruszenie prawa wyborczego w zakresie dotyczącym ustalenia wyników głosowania i związanego z tym wyniku wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w okręgu. Według wnoszącego protest, wskazane przez niego Obwodowe Komisje Wyborcze naruszyły art. 160 ust. 5 Ordynacji wyborczej, błędnie uznając za nieważne głosy oddane w warunkach odpowiadających treści tego przepisu, który stanowi, że jeżeli na karcie do głosowania znak „X” postawiono w kratce z lewej strony obok nazwisk dwóch lub większej liczby kandydatów z tej samej listy okręgowej, to głos taki uważa się za głos ważnie oddany na wskazaną listę okręgową z przyznaniem pierwszeństwa do uzyskania mandatu kandydatowi na posła, którego nazwisko na tej liście umieszczone jest w pierwszej kolejności. Tym samym doszło zaś do naruszenia art. 162 ust. 1 Ordynacji wyborczej, albowiem tego rodzaju sposób liczenia głosów doprowadził do nieprawidłowego ustalenia wyników głosowania w obwodach.

Postępowanie dowodowe przeprowadzone przez Sąd Najwyższy nie doprowadziło do potwierdzenia zarzutów naruszenia art. 160 ust. 5 Ordynacji wyborczej przez Obwodowe Komisje Wyborcze: nr 12 w Pabianicach, nr 2 w Sieradzu i nr 13 w Kutnie. Z oględzin kart do głosowania, zawierających głosy

uznane przez te komisje za nieważne, wynika bowiem, że żaden z tych głosów nie został oddany w warunkach odpowiadających treści art. 160 ust. 5 Ordynacji wyborczej.

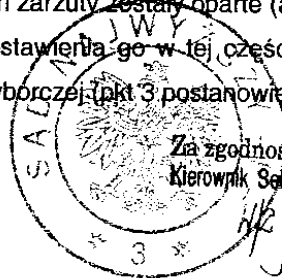
Tego rodzaju zarzut okazał się natomiast zasadny w stosunku do Obwodowej Komisji Wyborczej nr 26 w Pabianicach, która za nieważne uznała trzy głosy oddane w każdym przypadku na dwóch kandydatów z tej samej listy okręgowej, a zatem z naruszeniem art. 160 ust. 5 Ordynacji wyborczej, co przełożyło się na wyniki głosowania w obwodzie, które tym samym w tym zakresie ustalone zostały w sposób nieprawidłowy. Nie miało to jednak wpływu na wynik wyborów, bowiem dwa takie przypadki dotyczyły listy KW Platforma Obywatelska RP, a jeden – listy KW PSL, co biorąc pod uwagę wyniki głosowania w okręgu wyborczym nr 11 (116 485 głosów oddanych ważnie na listę KW Platforma Obywatelska RP i 53 730 takich głosów oddanych na listę KW PSL) i związany z tym rozdział 12 mandatów poselskich przewidzianych w okręgu sieradzkim (4 mandaty dla KW Platforma Obywatelska RP i 2 mandaty dla KW PSL, a nadto 5 mandatów dla KW Prawo i Sprawiedliwość (133 531 głosów) i 1 mandat dla KKW Lewica i Demokraci (53 639 głosów), korekta głosów oddanych na te listy o 2 - w przypadku KW Platforma Obywatelska RP i o 1 - w przypadku KW PSL nie może mieć wpływu na rozdział mandatów w tym okręgu. Żaden z głosów uznanych za nieważne z naruszeniem art. 160 ust. 5 Ordynacji Wyborczej przez Obwodową Komisję Wyborczą nr 26 w Pabianicach nie dotyczył przy tym listy KKW Lewica i Demokraci, wobec czego ta nieprawidłowość pozostawała bez żadnego znaczenia dla wyniku uzyskanego przez ten Komitet.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy wyraził opinię jak w punkcie 1 i 2 postanowienia (art. 80 ust. 1 i 2 Ordynacji wyborczej).

Natomiast odnosząc się do tych stwierdzeń w proteście, z których wynikało, że podobne do zarzucanych wymienionym w nim Obwodowym Komisjom Wyborczym nieprawidłowości mogły występować we wszystkich komisjach obwodowych utworzonych w okręgu wyborczym nr 11, wskazać należy, iż wnoszący protest nie przedstawił na taką okoliczność żadnych dowodów. W szczególności za wystarczające uprawdopodobnienie stawianych zarzutów nie może być uznane stwierdzenie braku odpowiedniego przeszkolenia członków

obwodowych komisji wyborczych, co miało wpływ na jakość pracy tych komisji, zwłaszcza że ze stanowiska Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej (potwierdzonego stosownymi dokumentami) wynika, iż Okręgowa Komisja Wyborcza wywiązała się ze swoich obowiązków w tym zakresie i odpowiednie szkolenia zostały przeprowadzone. Również okoliczność, że w czterech komisjach obwodowych mogło ewentualnie dojść do naruszenia art. 160 ust. 5 Ordynacji wyborczej nie wystarcza do uzasadnienia stanowiska, iż tego rodzaju nieprawidłowości dotyczyły wszystkich komisji obwodowych w okręgu w łącznej liczbie 729, skoro tego rodzaju sygnały nie zostały przekazane ani przez mężów zaufania, ani przez zgłaszającą listę nr 20 – KKW Lewica i Demokraci – Halinę Cyruliczek, obecną przy sporządzaniu protokołu głosowania w okręgu wyborczym nr 11, ani przez żadną inną osobę.

W związku z tym Sąd Najwyższy uznał, że w tym zakresie protest nie spełniał warunków polegających na sformułowaniu konkretnych zarzutów oraz przedstawieniu dowodów, na których zarzuty zostały oparte (art. 79 ust. 3 Ordynacji wyborczej), co prowadziło do pozostawienia go w tej części bez dalszego biegu zgodnie z art. 81 ust. 1 Ordynacji wyborczej (pkt 3 postanowienia).

Za zgodność z oryginałem
Kierownik Sekretariatu Wydziału

nk Jost

Sygn. akt III SW 54/07

POSTANOWIENIE

Sąd Najwyższy w składzie :

Dnia 13 grudnia 2007 r.

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z protestu wyborczego Roberta Małeckiego
przeciwko ważności wyborów do Sejmu RP i do Senatu RP,
przy udziale:

- 1) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,
  - 2) Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej Nr 19 w Warszawie
  - 3) Prokuratora Generalnego,
- po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 grudnia 2007 r.

postanawia:

- 1. uznać protest za zasadny w zakresie dotyczącym
pozbawienia wnoszącego protest członkostwa w Obwodowej
Komisji Wyborczej Nr 172 stwierdzając, że naruszenie to nie
miało wpływu na wynik wyborów,**
- 2. w pozostałym zakresie uznać protest za bezzasadny.**

UZASADNIENIE

Robert Małecki wniósł protest wyborczy podnosząc, iż w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 172 w Warszawie (dalej jako OKW nr 172) doszło do nieprawidłowości i naruszenia prawa polegających na tym, że:

1. członkowie komisji odrzucili metodę liczenia kart i głosów zaproponowaną przez wnoszącego protest, polegająca na tym, że każdy członek komisji bierze udział w liczeniu wszystkich głosów;
2. nie zostały policzone komisyjnie lub wiarygodną metodą puste karty do głosowania
3. nie zostały komisyjnie rozdzielona wyjęte z urny karty do głosowania na te do Sejmu RP i do Senatu RP
4. nie zostały komisyjnie rozdzielona karty do Sejmu RP na poszczególne partie polityczne
5. nie zostały podliczone komisyjnie lub wiarygodną metodą głosy oddane na poszczególnych kandydatów
6. do liczenia głosów do Senatu RP OKW nr 172 przystąpiła pomimo, iż miała błąd w obliczeniach do Sejmu, którego nie zweryfikowała
7. po godzinie 20.00 w związku z ponowną próbą wprowadzenia przez wnoszącego jego metody głosów pozostali członkowie komisji podjęli decyzję o pozbawieniu go funkcji przewodniczącego OKW nr 172, wykluczyli z OKW nr 172 i nakazali opuszczenie lokalu.
8. osoba z Okręgowej Komisji Wyborczej nakłaniała przez telefon wnoszącego protest, by odstąpił od osobistego udziału w liczeniu głosów do Senatu RP, pozostawił liczenie innym i szukał błędu dotyczącego liczenia głosów do Sejmu RP.
9. przy odczytywaniu głosów z kart do głosowania do Senatu RP brał udział maż zaufania.

Na tej podstawie wnoszący protest wniósł o nieważnienie wyników wyborów w Obwodzie nr 172 w Warszawie.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej przedstawił stanowisko w przedmiocie zarzutów protestu. Wskazał, iż nie otrzymał sygnałów o

nieprawidłowościach dotyczących ustalania wyników głosowania w OKW nr 172 w Warszawie, przepisy ustawy nie precyzują zasad organizowania prac obwodowych komisji wyborczych w trakcie ustalania wyników głosowania, pozostawiając uszczegółowienie tych zasad uznaniu komisji wyborczych, wnoszący protest nie wskazał dowodów, ani nie uprawdopodobnił zarzutów. Jednocześnie Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wskazał, iż w przypadku potwierdzenia zarzutów dotyczących krótkotrwałej pomocy męża zaufania przy ustaleniu wyników głosowania, jak również uniemożliwienia wnoszącemu protest udziału w pracach OKW przez około 2 godziny poprzez próbę usunięcia go przez OKW nr 172 z jej składu, doszłoby do naruszenia przepisów ustawy. Z kolei przystąpienie do obliczania wyników głosowania w wyborach do Senatu RP przed zakończeniem ustalania wyników głosowania w wyborach do Sejmu RP stanowi naruszenie wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej. Zdaniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej z porównania wyników głosowania w obwodzie nr 172 z wynikami w innych obwodach głosowania w tej samej dzielnicy oraz okręgu wyborczym nr 19 nie wynika, by wystąpiły rażące dysproporcje, o których mowa w proteście. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej podkreślił również, iż rozstrzygnięcie o zasadności protestu wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego, do czego nie jest ona uprawniona. W stanowisku Prokuratora Generalnego wniesiono o wydanie opinii, że protest jest bezzasadny. Prokurator Generalny zgodził się z poglądem wyrażonym przez Państwową Komisję Wyborczą, iż przepisy ustawy oraz regulamin obwodowych komisji wyborczych stanowiący załącznik nr 2 do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z 6 czerwca 2005 r. w sprawie regulaminów okręgowych i obwodowych komisji wyborczych powołanych do przeprowadzenia wyborów do Sejmu RP i do Senatu RP (M.P. Nr 35, poz. 480) nie wskazują szczegółowych sposobów organizacji prac obwodowej komisji wyborczej. W tym stanie, zarzuty protestu dotyczące nie uwzględnienia metody liczenia głosów zaproponowanej przez wnoszącego protest nie mogą się ostać. Prokurator Generalny wskazał również, iż wnoszący protest nie uprawdopodobnił, że przyjęty przez OKW nr 172 sposób liczenia głosów spowodował wadliwe ustalenia wyników głosowania. Zwrócił również uwagę, iż zarzuty zawarte w proteście nie zostały potwierdzone w

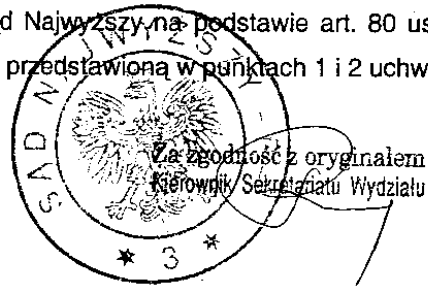
zebranych do tej pory materiale dowodowym w postępowaniu w sprawie VI Ds 149/07 prowadzonym przez Prokuraturę Okręgową w Warszawie na skutek zawiadomienia wnoszącego protest.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

1. Protest jest zasadny w zakresie dotyczącym pozbawienia wnoszącego protest członkostwa w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 172. Stwierdzone naruszenie nie miało jednak wpływu na wynik wyborów.
2. Zasady powoływania i odwoływania członków obwodowych komisji wyborczych określają przepisy art. 48-51 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst Dz. U. z 2007 r., Nr 190, poz. 1360, zwana dalej Ordynacją wyborczą). Art. 50 Ordynacji wyborczej w sposób wyczerpujący normuje przypadki wygaśnięcia członkostwa w obwodowej komisji wyborczej. Zaliczono do nich: 1) zrzeczenie się członkostwa; 2) odwołania z przyczyn wskazanych w art. 50 ust. 2; 3) wystąpienia przyczyn, o których mowa w art. 34 ust. 2; 4) śmierć członka komisji; 5) utratę prawa wybierania lub niespełniania warunku, o którym mowa w art. 48 ust. 3. Z powyższego zestawienia wynika jednoznacznie, iż obwodowa komisja wyborcza nie może wykluczyć żadnego ze swych członków ze swojego grona. Może jedynie doprowadzić do zmiany przewodniczącego komisji, gdyż zgodnie z art. 48 ust. 8 Ordynacji wyborczej, wybór przewodniczącego leży w gestii członków obwodowej komisji wyborczej.
3. Za naruszenie przepisów Ordynacji wyborczej należy również uznać dopuszczenie do liczenia głosów męża zaufania, gdyż ustalenie wyników głosowania należy wyłącznie do obwodowej komisji wyborczej działającej kolegialnie.
4. Pozostałe zarzuty należy uznać za bezzasadne, gdyż przepisy Ordynacji wyborczej milczą w przedmiocie szczegółów dotyczących ustalania wyników wyborów, pozostawiając kwestie techniczne w postaci sposobu zliczania głosów rozstrzygnięciom obwodowych komisji wyborczych (w sprawach nie unormowanych uchwałą Państwowej Komisji Wyborczej z 8 października

2007 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych, dotyczące trybu i sposobu wykonywania zadań związanych z ustalaniem wyników głosowania i wyników wyborów oraz trybu i zasad powoływania pełnomocników do sprawdzenia zgodności arytmetycznej wyników głosowania w obwodzie i ich zadań w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. (M.P. 2007 r., Nr 72, poz. 783)).

5. W tych okolicznościach odmowa akceptacji sposobu obliczania głosów zaproponowanego przez wnoszącego protest nie stanowi – w braku uzasadnionych zarzutów dotyczących wyników głosowania – naruszenia przepisów ustawy dotyczących głosowania w rozumieniu art. 78 ust. 1 Ordynacji wyborczej.
6. Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy na podstawie art. 80 ust. 2 Ordynacji wyborczej, wyraził opinię przedstawioną w punktach 1 i 2 uchwały.

Sygn. akt III SW 58/07

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 grudnia 2007 r.
sprawy z protestu wyborczego Czesława Chronowskiego, Jadwigi Chronowskiej,
Józefa Żeliszewskiego, Anny Żeliszewskiej, Jana Wątroby, Jadwigi Wańczyk,
Ireneusza Wańczyka, Janusza Wańczyka, Elżbiety Kłys, Jadwigi Łukawskiej,
Aleksandra Łukawskiego, Beaty Bulandy, Dariusza Bulandy, Rozalii Mazugi, Jana
Mazugi, Genowefy Wagi, Teresy Żarnowskiej, Marii Muchniewicz
przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

postanawia:

**wyrazić opinię, iż zasadny jest zarzut protestu dotyczący
nieprawidłowego podania wyniku głosowania w Obwodowej
Komisji Wyborczej nr 10 w Okręgu Wyborczym nr 14 w Nowym
Sączu, jednak stwierdzone naruszenie nie miało wpływu na
wynik wyborów**

Uzasadnienie

W proteście przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej skarżący podnoszą, że głosowali w Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 10 w Nowym Sączu i oddali swoje głosy bądź to na kandydata na posła Czesława Chronowskiego z listy Nr 8 bądź na kandydatkę na posła Stanisławę Okularczyk z tej samej listy, jednakże wg ogłoszonych przez tę Obwodową Komisję Wyborczą wyników głosowania wymienieni kandydaci nie otrzymali żadnego głosu. Zdaniem skarżących mogło dojść do zamiany liczby posłów pomiędzy kandydatami wyborczymi podczas sporządzania protokołów z głosowania.

Twierdzenia tego nie podważył wezwany do udziału w sprawie przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Nowym Sączu, zaznaczył jednak, że ewentualna zamiana nie miałaby wpływu na podział mandatów w okręgu wyborczym Nr 14, jak również na uzyskanie mandatów przez kandydatów kandydujących z listy Nr 8 Komitetu Wyborczego Platformy Obywatelskiej.

Państwowa Komisja Wyborcza na wezwanie Sądu Najwyższego wyjaśniła, iż gdyby podnoszona w proteście zamiana głosów nastąpiła, podział mandatów nie uległby zmianie i ewentualna omyłka Obwodowej Komisji wyborczej Nr 10 w Nowym Sączu nie miałaby wpływu na wynik wyborów.

Prokurator Generalny wniósł o uznanie protestu za bezzasadny wobec niewskazania przez autorów protestu naruszenia przepisów Ordynacji wyborczej.

Rozpoznając protest Sąd Najwyższy w drodze pomocy sądowej przez Sąd Okręgowy w Nowym Sączu przesłuchał w charakterze świadków autorów protestu, przewodniczącą Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 10 w Nowym Sączu i zarządził sprawdzenie kart do głosowania złożonych do urny w tej Komisji.

Sąd Najwyższy ustalił, że, jak to wyjaśniła przewodnicząca Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 10 w Nowym Sączu, pomiędzy brudnopisem protokołu głosowania a wydrukiem głosowania wystąpiła różnica, wynikająca z omyłkowego przypisania głosów oddanych w tym lokalu wyborczym na Komitet Wyborczy Platformy Obywatelskiej – Komitetowi Wyborczemu Polskiego Stronnictwa Ludowego. Omyłka nastąpiła podczas dyktowania wyników głosowania z

brudnopisu protokołu informatykowi, wpisującemu je do komputera. Obydwa Komitety Wyborcze miały po 18 kandydatów i znajdowały się na jednej karcie. System komputerowy nie zauważył braku i nie udało się go sprostować. Niemniej jednak ogólny wynik wyborów nie mógłby ulec zmianie także wówczas, gdyby omyłkę udało się sprostować.

Sprawdzenie kart do głosowania przed Sądem Rejonowym w Nowym Sączu wykazało, że na liście wyborczej Nr 8 Komitetu Wyborczego Platformy Obywatelskiej za Stanisławą Okularczyk oddano 45 głosów ważnych, a na Czesława Chronowskiego 20 głosów. Ogółem na tę listę oddano 404 ważne głosy, najwięcej otrzymał Andrzej Czerwiński (225), kolejne 53 głosy otrzymał Jan Adamka.

Jak z powyższego wynika, zarzuty protestu odnośnie do podanych przez Obwodową Komisję Wyborczą wyników głosowania były uzasadnione, gdyż podane przez Obwodową Komisję Wyborczą wyniki nie odpowiadały rzeczywistemu stanowi rzeczy.

Stwierdzone uchybienia nie miały jednak wpływu na wynik wyborów w okręgu wyborczym Nr 14. W okręgu tym wybierano 9 posłów, Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość uzyskał 5 mandatów, Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska uzyskała 3 mandaty, zaś Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe uzyskał 1 mandat. Po przeliczeniu liczby mandatów uzyskanych przez poszczególne Komitety Wyborcze w Okręgu Nr 14 z uwzględnieniem korekty liczby głosów otrzymanych przez Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska i Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe uzyskuje się taki sam podział mandatów, jaki ustaliła Okręgowa komisja Wyborcza w Nowym Sączu.

Z powyższych motywów na podstawie art. 80 ust 2 Ordynacji wyborczej orzeczono jak w sentencji.

Sygn. akt III SW 59/07

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 grudnia 2007 r.
sprawy z protestu wyborczego Elżbiety Barbary Bartczak
przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

postanawia:

1. wyrazić opinię, że zasadny jest zarzut protestu dotyczący podania przez Obwodową Komisję Wyborczą nr 87 w Okręgu Wyborczym Nr 9 w Łodzi nieprawidłowego wyniku głosowania na Elżbietę Barbarę Bartczak - kandydatkę na posła do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z listy Nr 6, pozycja 18, jednak stwierdzone naruszenie nie miało wpływu na wynik wyborów.

2. w pozostałym zakresie protest pozostawić bez dalszego biegu.

Uzasadnienie

W dniu 30 października 2007 r. Elżbieta Barbara Bartczak, kandydująca na posła w wyborach parlamentarnych do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych z dnia 21 października 2007 r. z listy Nr 6 pozycja 18 w Okręgu

Nr 9 w Łodzi, wniosła protest wyborczy przeciwko ustaleniu wyników wyborów w tym Okręgu. Zgodnie z protokołem sporządzonym przez Obwodową Komisję Wyborczą Nr 87 przy Al. Pierwszej Dywizji w Łodzi, w której wnosząca protest była zarejestrowana jako wyborca, na jej nazwisko nie oddano żadnego głosu, podczas gdy w tej Komisji ona sama głosowała na siebie, a ponadto głosy na nią oddali członkowie jej najbliższej rodziny oraz sąsiedzi, co zostało potwierdzone „jedynie w części własnoręcznie sporządzonymi oświadczeniami”. W związku z tym wnosząca protest domagała się zarządzenia ponownego ręcznego przeliczania głosów oddanych na poszczególnych kandydatów, a zwłaszcza na jej osobę w OKW Nr 87, a także w pozostałych Obwodowych Komisji Wyborczych w Okręgu Nr 9 w Łodzi - w jej obecności - ze względu na prawdopodobieństwo nieprawidłowości przy liczeniu głosów w tych komisjach.

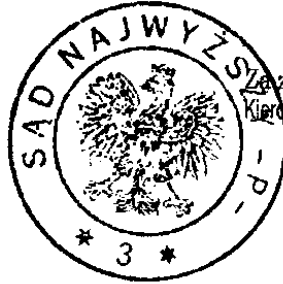
Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest jest uzasadniony w części dotyczącej podania przez Obwodową Komisję Wyborczą Nr 87 w Okręgu Wyborczym Nr 9 w Łodzi nieprawidłowego wyniku głosowania na Elżbietę Barbarę Bartczak - kandydatkę z listy Nr 6 umieszczoną na pozycji 18. Ujawniło to przeprowadzone z udziałem między innymi wnoszącej protest postępowanie dowodowe polegające na poddaniu oględzinom kart do głosowania z tej Obwodowej Komisji Wyborczej. W świetle dokonanej weryfikacji dowodowej okazało się, że liście Nr 6 na wnoszącą protest oddano 25 głosów, podczas gdy w protokole głosowania podano, iż nie uzyskała ona żadnego głosu. Ponadto według protokołu głosów oddanych na tę listę wynikało, że 25 głosów przypisano kolejnej kandydatce, której nazwisko było umieszczone na pozycji 19 na tej liście (Marioli Ciapczyńskiej). Tymczasem sędownie przeprowadzone oględziny wykazały, iż na tę kandydatkę, której nazwisko było umieszczone się na liście Nr 6 bezpośrednio za nazwiskiem wnoszącej protest, w rzeczywistości nie oddano żadnego głosu. Wszystko to prowadziło do konstatacji, że 25 głosów oddanych na wnoszącą protest zostało oczywiście błędnie przypisane kolejnej kandydatce z tej samej listy wyborczej, która nie uzyskała żadnego głosu. Prowadziło to do stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących ustalenia wyników głosowania, a konsekwencji do wydania postanowienia o zasadności wniesionego protestu w tej części.

Równocześnie jednak Sąd Najwyższy miał na uwadze, że w wyborach o Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej w Okręgu Wyborczym Nr 9 w Łodzi lista Nr 6 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość uzyskała 3 mandaty poselskie. Trzeci pod względem liczby uzyskanych głosów kandydat z tej listy otrzymał 14.064 głosy, tj. 11,94% liczby głosów oddanych na tę listę, podczas gdy wnosząca protest otrzymała 1924 głosy, wliczając w to 25 głosów błędnie zaliczonych kolejnej kandydatce z tej listy, która w rzeczywistości ich nie uzyskała. Oznaczało to, że wnosząca protest także po uwzględnieniu tych 25 głosów nie miała szans na uzyskanie mandatu posła z tej listy, przeto Sąd Najwyższy uznał, iż potwierdzone podanie przez Obwodową Komisję Wyborczą Nr 87 w Okręgu Wyborczym Nr 9 w Łodzi nieprawidłowego wyniku głosowania uzyskanego przez wnoszącą protest nie miało wpływu na wynik wyborów. Wszystko to łącznie prowadziło do wydania opinii jak w pkt 1 postanowienia (art. 80 ust. 2 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Dz. U. Nr 46, poz. 499 ze zm., powoływanej dalej jako Ordynacja).

Natomiast odnosząc się do innych twierdzeń wnoszącej protest, że podobne do uznanej za uzasadnioną nieprawidłowości mogły wystąpić w pozostałych obwodowych komisjach wyborczych w Okręgu Nr 9 w Łodzi, Sąd Najwyższy uznał, iż wnosząca protest nie przedstawiła na to jakichkolwiek dowodów, a w szczególności nie twierdziła, że ogłoszone w innych komisjach wyniki głosowania były błędne. Wskazanie, że „prawdopodobnym będzie przyjęcie, że nieprawidłowości przy ręcznym liczeniu głosów na poszczególnych kandydatów mogły mieć miejsce w innych obwodowych komisjach wyborczych” nie mogło prowadzić „do ponownego ręcznego przeliczenia głosów” oddanych w innych komisjach wyborczych w tym Okręgu, jeśli zważyć że sądownie zweryfikowane wyniki głosowania w Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 87 pozwalały na ujawnienie metody (sposobu) powstania zaistniałego błędu. Dlatego Sąd Najwyższy uznał, iż w tym dalszym zakresie protest nie spełniał warunków polegających na sformułowaniu konkretnych zarzutów oraz przedstawieniu dowodów, na których wnosząca protest kontestowała wyniki głosowania w pozostałych obwodowych komisjach wyborczych Okręgu Nr 9 w Łodzi, co prowadziło do pozostawienia

protestu w tej części bez dalszego biegu w zgodzie z art. 81 ust. 1 Ordynacji (pkt 2 postanowienia).

Zgodność z oryginałem
Kierownik Sekreariatu Wydziału

Sygn. akt III SW 61/07

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krystyna Bednarczyk (przewodniczący)

SSN Katarzyna Gonera

SSN Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 listopada 2007 r.,
sprawy z protestu wyborczego Zofii Romanów i Jerzego Romanów
przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

postanawia:

wydaje opinię, że zarzut protestu jest zasadny, ale naruszenie art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r., Nr 190, poz. 1360) nie miało wpływu na wynik wyborów.

UZASADNIENIE

Zofia i Jerzy Romanów wnieśli w dniu 5 listopada 2007 r. do Sądu Najwyższego protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r. w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 2 w Łądku Zdroju „w związku z popełnieniem przestępstwa przeciwko wyborom i naruszeniem prawa”, przez uniemożliwienie Zofii Romanów uczestniczenia w wyborach wobec uznania, że dowód osobisty,

którym próbowała wykazać członkom Komisji swoją tożsamość jest nieważny i nie pozwala na jednoznaczne stwierdzenie jej tożsamości. Protestujący wskazali, że ich próba interwencji w Okręgowej Komisji Wyborczej w Wałbrzychu nie przyniosła pomiędzy skutkiem „która to praktyka we wspomnianych wyborach mogła mieć wpływ na wynik wyborów, frekwencji itp.”

Odnosząc się do treści zarzutów protestu Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Wałbrzychu w pisemnym stanowisku stwierdził, że decyzja Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 2 w Łądku Zdroju o niedopuszczeniu protestującej do głosowania z uwagi na legitymowanie się, zdaniem Komisji, dowodem osobistym który utracił ważność była wadliwa. Zgodnie bowiem z art. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o czasowym posługiwaniu się dowodami osobistymi wydanymi przed dniem 1 stycznia 2001 r. (Dz. U. Nr 191, poz. 1363), dowody osobiste wydane przed dniem 1 stycznia 2001 r. zachowują swoją ważność do dnia 31 marca 2008 r. Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej zauważyli, że drugim powodem odmowy wydania kart do głosowania była utrudniona identyfikacja Pani Romanów ze zdjęciem w dowodzie osobistym. Protestująca oświadczyła Komisji że nie ma innego dokumentu. Według Przewodniczącego oświadczenie to nie wydaje się wiarygodne, skoro protestująca jest kuratorem i nauczycielem, i z tego tytułu posiada odpowiednią legitymację, Okręgowa Komisja Wyborcza nie mogła ingerować w decyzję Obwodowej Komisji Wyborczej wobec drugiego powodu niedopuszczenia do głosowania. Ustalenie tożsamości wyborcy jest bowiem kompetencją Komisji Obwodowej.

Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Wałbrzychu podał w swym stanowisku, że niedopuszczenie do głosowania protestującej przez Obwodową Komisję Wyborczą nr 2 w Łądku Zdroju było jedynym tego rodzaju zdarzeniem, jakie odnotowała Okręgowa Komisja Wyborcza. Nie można więc mówić o wskazanej w proteście „praktyce” niedopuszczania do głosowania. Zdarzenie z Łądku Zdroju nie miało wpływu na wynik wyborów zarówno co do podziału mandatów jak i ustalenia kolejności kandydatów na posłów i senatorów w protokole wyborczym.

Z przedstawionych powodów Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Wałbrzychu wniósł o „wydanie opinii negatywnej co do protestu”.

Będący uczestnikiem postępowania Prokurator Generalny wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu. Uzasadniając swoje stanowisko Prokurator Generalny podniósł, że zarzut protestu dotyczący popełnienia przez członków Komisji przestępstwa przeciwko wyborom powinien precyzować znamiona czynu zabronionego, aby możliwa była jego kwalifikacja zgodnie z przepisami Kodeksu karnego o przestępstwach przeciwko wyborom i referendum (art. 248 – 251 k.k.). Zarzut protestujących przez samo tylko ogólne odwołanie się do popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom w następstwie błędnej oceny ważności przedstawionego przez Zofię Romanów dowodu tożsamości wymogu tego nie spełnia. Wnoszący protest nie formułują w nim zarzutu popełnienia konkretnego przestępstwa przeciwko wyborom, nie wskazują też jakiegokolwiek przepisu Ordynacji wyborczej. Według Prokuratora Generalnego zarzuty protestu nie były zasadne. Zofia Romanów okazała bowiem dowód, który utracił swoją ważność najpóźniej z dniem 31 grudnia 2004 r. (art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 września 2002 r. zmieniającej ustawę o zmianie ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz ustawy o działalności gospodarczej – Dz. U. Nr 183, poz. 1522) i nie przedstawiła zaświadczenia o wyrobieniu nowego dowodu osobistego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 101 Konstytucji wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu na zasadach określonych w ustawie. Zasady wnoszenia protestów wyborczych określa ustawa z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst: Dz. U. z 2007 r. Nr 190, poz. 1360). Na podstawie art. 78 ust. 1 tej ustawy przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi posła lub senatora może być wniesiony protest z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom lub naruszenia przepisów ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów.

Wnoszący protest formułują w nim zarzuty dotyczące popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom i naruszenia prawa polegające na uniemożliwieniu Zofii Romanów uczestniczenia w wyborach.

Wniesiony protest nie pozwala stwierdzić w nim zarzutu popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom. Przestępstwa przeciwko wyborom i referendum określone zostały w rozdziale XXXI Kodeksu karnego w art. 248-251. Wnoszący protest powołując się tylko ogólnikowo na popełnienie przestępstwa nie wskazali, o jakie konkretnie przestępstwo chodzi. Nie określili oni znamion czynu zabronionego w taki sposób, aby możliwa była jego kwalifikacja zgodnie z przepisami Kodeksu karnego o przestępstwach przeciwko wyborom i referendum. W tym zakresie Sąd Najwyższy podzielił stanowisko zajęte w sprawie przez Prokuratora Generalnego.

Zasadny jest natomiast zarzut naruszenia przez Obwodową Komisję Wyborczą nr 2 w Łądku Zdroju przepisu art. 68 ust. 2 Ordynacji wyborczej. Członkowie Obwodowej Komisji Wyborczej nr 2 w Łądku Zdroju z naruszeniem powołanego wyżej przepisu Ordynacji wyborczej odmówili protestującej uczestniczenia w wyborach wobec bezzasadnego uznania, że jej tzw. stary dowód osobisty jest nieważny.

Na podstawie bowiem art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 3 grudnia 1999 r. zmieniającej ustawę o zmianie ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz ustawy o działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 108, poz. 1227), dowody osobiste wydane przed dniem 1 stycznia 2000 r. zachowują swoją ważność do dnia 31 grudnia 2007 r.

Stwierdzone naruszenie art. 68 ust. 2 Ordynacji wyborczej nie miało wpływu na wynik wyborów. Wnoszący protest nie przedstawili bowiem żadnych dowodów na to, że Obwodowa Komisja Wyborcza nr 2 w Łądku Zdroju stosowała „praktykę” niedopuszczania do wyborów w szerszym zakresie. Ze stanowiska Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej w Wałbrzychu wynika zaś, że niedopuszczenie do głosowania wyborcy przez Obwodową Komisję Wyborczą nr 2 w Łądku Zdroju było jedynym tego rodzaju zdarzeniem, jakie odnotowała Okręgowa Komisja Wyborcza. Wobec tego należało uznać, że wskazane naruszenie przez Obwodową Komisję Wyborczą nr 2 w Łądku Zdroju przepisu art. 68 ust. 2 Ordynacji wyborczej nie miało wpływu na wynik wyborów.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 80 ust. 1 i 2 Ordynacji wyborczej Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

Sygn. akt III SW 63/07

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Katarzyna Gonera

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 grudnia 2007 r.
sprawy z protestu wyborczego Elżbiety Wróblewskiej
przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

postanawia:

- 1. wyrazić opinię, że zarzut protestu dotyczący nieprawidłowego wyniku głosowania w Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 87 w Okręgu Wyborczym nr 9 w Łodzi jest zasadny, jednak stwierdzone naruszenie nie miało wpływu na wynik wyborów;**
- 2. wyrazić opinię, że zarzut protestu dotyczący popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom nie jest zasadny;**
- 3. w odniesieniu do pozostałych zarzutów pozostawić protest bez dalszego biegu.**

Uzasadnienie

Elżbieta Wróblewska kandydująca do Sejmu w Okręgu wyborczym nr 9 wniosła protest przeciwko ważności wyborów w tym Okręgu, przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r. Zarzuciła popełnienie przestępstw przeciwko wyborom przez:

- 1) przeszkadzanie w swobodnym wykonywaniu prawa do kandydowania;
- 2) nieprawidłowe ustalanie i obliczanie wyników głosowania w obwodowych komisjach wyborczych.

W odniesieniu do pierwszego podniosła, że w trakcie kampanii wyborczej członkowie sztabów wyborczych innych kandydatów z tej samej listy, nagminnie naklejali plakaty swoich kandydatów na jej plakaty. Sztaby wyborcze tych kandydatów pozbawiły ją uczciwej konkurencji oraz równego i swobodnego prawa do kandydowania. Tak samo postępowano w powiatach oraz w niektórych miejscach Łodzi, gdzie w miejsce jej plakatów umieszczonych dwustronnie na tekturach były wkładane plakaty innych kandydatów z tej samej listy. Działania te zmniejszyły liczbę oddanych na nią głosów.

Uzasadnienie drugiego przestępstwa wskazuje trzy naruszenia.

Pierwsze dotyczy kwestionowania liczby głosów oddanych na protestującą. Według niej (oraz jej znajomych) w poszczególnych obwodach wyborczych w różnych miejscowościach (w Koluszkach, Brzezinach, Rzgowie, Rogowie, Andrespolu, Nowosolnej, Jeżowie, Domosinie oraz w Łodzi, m. in. Retkini, Złotna, Teofilowa, Widzewa, Olechowa, Dąbrowy, Górnej) miała zdecydowanie „dziesiątki razy więcej zapewnionych głosów” niż zostało podane w protokółach poszczególnych obwodowych komisji wyborczych, znajdujących się w powiecie i w odpowiednich rejonach Łodzi (m. in. nr 100, 143, 142, 145, 151, 164, 189, 190, 267, 281, 283, 260, 262, 287). W związku z tym wniosła o weryfikację 100% kart wyborczych we wszystkich obwodowych komisjach wyborczych Okręgu wyborczego nr 9, przez przeliczenie oddanych głosów na poszczególnych kandydatów i sprawdzenie wszystkich kart do głosowania (czy karty z głosami na jednego kandydata nie zostały dołączone do kart z głosami oddanymi na innego kandydata, w zakresie wszystkich list) oraz przez sprawdzenie, czy w

poszczególnych listach wyborczych w zakresie jednego numeru listy nie zostały dostawione dodatkowo „krzyżyki” na kandydatów znajdujących się na wyższych pozycjach na liście, co pozbawiałoby prawidłowo oddanego głosu kandydata o dalszym numerze na liście.

Drugie naruszenie protestująca odnosiła do Obwodowej Komisji Wyborczej nr 217, w której osoba będąca „obserwatorem” zauważyła następujące nieprawidłowości: -karty do głosowania czyste, niewypełnione znajdowały się w innym pomieszczeniu niż pomieszczenie wyborcze oraz poza pomieszczeniem wyborczym cały czas znajdowała się jedna osoba ze składu komisji wyborczej, natomiast podczas liczenia głosów przewodniczący komisji został upomniany przez „obserwatora”, ponieważ podejrzanie zachowywał się przy układaniu kart z głosami oddanymi na kandydatów do Senatu RP stawiając jakieś znaki długopisem co najmniej na kilku kartach; - ponadto przewodniczący komisji układał wypełnione karty do głosowania na kandydatów do Sejmu RP nosząc po jednej karcie i kładąc oddzielnie na kupkę PiS i na kupkę PO na stole daleko od pozostałych członków komisji, ale blisko drzwi prowadzących do następnego pomieszczenia w którym znajdowały się niewypełnione karty do głosowania. W pewnym momencie, kiedy „obserwator” był odwrócony do pozostałych członków komisji liczących głosy, niepostrzeżenie wyszedł do drugiego pomieszczenia i po dłuższej chwili wrócił niosąc spory plik kart do głosowania, które położył na ułożonych już osobno kartach PO. Obserwator zauważył również, że jedna z kart wyjęta z urny po głosowaniu była zaciemniona i sprawiała wrażenie kserokopii. Po przeanalizowaniu całości sprawy „obserwator” nabrał podejrzania, że doniesione przez przewodniczącego komisji skreślone karty były dorobione (kserowane) albo pobrane z pozostałych kart czystych z drugiego pomieszczenia i być może najpierw wyniósł (on) inne zakreślone karty, czego obserwator nie widział, oraz być może w drugim pomieszczeniu dostawiał krzyżyki do nazwisk lub nazwiska kandydata znajdującego się na wyższej pozycji danej listy.

Trzeci zarzut kierowany był do Obwodowej Komisji Wyborczej nr 87, w którym osoba kandydująca z listy nr 6 poz. 18 stwierdziła, że sama głosowała w tej Komisji oraz jej rodzina i znajomi. Uważa, że otrzymała co najmniej 25 głosów pewnych, natomiast w protokole podano, że nie otrzymała żadnego głosu.

W odpowiedzi na protest Państwowa Komisja Wyborcza wniosła o jego nieuwzględnienie. Usuwawnie plakatów wyborczych protestującej nie stanowiło przestępstwa przeciwko wyborom w rozumieniu art. 249 pkt 2 k.k. W wyborach do Sejmu RP w okręgu wyborczym nr 9 lista nr 6 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość uzyskała 3 mandaty. Trzeci pod względem liczby głosów kandydat z tej listy otrzymał 14.064 głosów (tj. 11,94% liczby głosów oddanych na listę). Liczba głosów oddanych na wnoszącą protest w poszczególnych gminach na terenie okręgu wyborczego nr 9 waha się od 0,4 do 2,64% liczby głosów oddanych na listę. Zatem w żadnej gminie kandydatka nie uzyskała odsetka głosów zbliżonego do osób, które uzyskały mandaty z listy nr 6.

Prokurator Generalny wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu. Zarzuty dotyczące kampanii wyborczej nie są zarzutami, które można podnosić po jej zakończeniu. Nie jest dopuszczalne ponowne przeliczenie głosów na podstawie zarzutów protestu. Nie uprawdopodobniają popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom. Niemożliwa jest również identyfikacja głosującego.

Uczestnik postępowania Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Łodzi także nie zgodził się z zarzutami protestu. Protokoły z przebiegu głosowania w obwodach głosowania wymienionych w proteście nie zawierają jakichkolwiek uwag, adnotacji lub zarzutów mężów zaufania lub członków obwodowych komisji wyborczych, co do przebiegu głosowania i ustalenia wyników głosowania. W dniu głosowania nie odnotowano w Okręgowej Komisji Wyborczej w Łodzi interwencji i skarg dotyczących nieprawidłowości w obwodowych komisjach wyborczych. W Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 217 w Łodzi nikt nie wniósł zarzutów lub uwag do protokołu głosowania. Zestawienie wyników głosowania w obwodach głosowania wymienionych w proteście nie pozwala powziąć wątpliwości co do prawidłowości ustalenia wyników głosowania i zaakceptować sugestii protestującej, iż faktycznie oddano na nią znacznie więcej głosów, niż wynika z protokołów głosowania. Liczba głosów nieważnych w poszczególnych obwodach wymienionych w proteście tylko w trzech przypadkach odbiega od średniej w okręgu wynoszącej 1,49% a w większości jest znacznie niższa.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zasadny okazał się zarzut nieprawidłowego ustalenia wyniku głosowania na Bartczak Elżbietę Barbarę w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 87 w okręgu wyborczym nr 9, kandydującą do Sejmu w tym okręgu z listy nr 6 poz. 18. Według protokołu głosowania w tym obwodzie nie otrzymała ona żadnego głosu. Postępowanie wykazało, że protokół został sporządzony wadliwie. Przeliczenie głosów oddanych przez wyborców na tę listę pozwoliło ustalić, że Bartczak Elżbieta Barbara uzyskała 25 głosów. Natomiast żadnego głosu nie otrzymała kandydująca z tej samej listy na pozycji 19 Mariola Ciapczyńska. W protokole głosowania błędnie przypisano jej 25 głosów. Pozwala to sądzić, że zapewne doszło do pomyłki w momencie sporządzania przez komisję protokołu głosowania i głosy oddane na Elżbietę Bartczak zostały wpisane jako oddane na Mariolę Ciapczyńską. Bliskość obu kandydujących na tej samej liście przemawia za stwierdzeniem o pomyłkowym tylko wpisaniu wyników w protokole a nie o kierunkowym działaniu. W głosach (kartach) oddanych na inne listy nie było głosów oddanych na Elżbietę Bartczak. W pozostałym zakresie występuje zgodność głosów, gdyż suma głosów oddanych na poszczególnych kandydatów z listy nr 6 odpowiada liczbie głosów uzyskanych przez KW Prawo i Sprawiedliwość w obwodowej komisji wyborczej nr 87. Stwierdzone wadliwe podanie w protokole wyniku głosowania nie ma wpływu na wynik wyborów. Dotyczy tylko jednej obwodowej komisji wyborczej i wszystko wskazuje, że wynikało z pomyłki przez wpisanie wyniku głosowania dla innej kandydujących z tej samej listy. Według ogłoszonych wyników wyborów Bartczak Elżbieta Barbara uzyskała 1.720 głosów, zatem prawidłowo winna mieć 1.745 głosów. Różnica w ilości głosów nie ma wpływu na wynik wyborów i podział mandatów. Trzeci kandydat z listy nr 6, który w okręgu wyborczym nr 9 uzyskał mandat poselski otrzymał 14.064 głosów.

Nie jest zasadny zarzut protestu dotyczący popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom w związku z usuwaniem plakatów w czasie kampanii wyborczej. Zarzut usuwania plakatów dotyczy okresu przed dniem wyborów. Nie wchodzi to w zakres bezprawności, która może być podstawą protestu wyborczego. Protest może być wniesiony z powodu przestępstwa przeciwko wyborom lub naruszenia przepisów Ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu (ustawa z 12 kwietnia 2001 r., Dz. U. Nr 46, poz. 499 ze zm.) dotyczących głosowania, ustalenia

wyników głosowania lub wyników wyborów (art. 78 ust. 1). Przepięstwa przeciwko wyborom stypizowane zostały w rozdziale XXXI Kodeksu karnego w art. 248-251. Określone w nich znamiona przestępstw nie odpowiadają sytuacji opisywanym w proteście. Podany opis usuwania plakatów przez członków sztabów kandydatów z tej samej listy nie wskazuje na przeszkadzanie przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem w swobodnym wykonywaniu prawa do głosowania w rozumieniu ustawy karnej. Przedmiotem ochrony w art. 249 pkt 2 k.k. jest swobodne wykonywanie prawa do kandydowania lub głosowania. Przepięstwo ma charakter kierunkowy w odniesieniu do takiego przedmiotu ochrony. W istocie chodzi o ochronę swobody kandydata w wykonywaniu prawa do kandydowania, zatem zabronione jest działanie dotyczące tej osoby i wskazanego prawa. Usuwanie plakatów nie stanowi zatem działania odpowiadającego przestępstwu z art. 249 pkt 2 k.k. Działania opisane w proteście nie były skierowane bezpośrednio do kandydującej i brak podstaw do przypisania im kwalifikowanych cech przestępstwa (przemocy, groźby bezprawnej lub podstępu) w ograniczeniu swobodnego wykonywania prawa do kandydowania, pomijając już to, że według opisu mieli to być członkowie sztabów kandydatów z tej samej listy wyborczej.

W odniesieniu do pozostałych zarzutów protest należało pozostawić bez dalszego biegu. Wynika to z ustawowej formuły protestu wyborczego określonej w art. 79 ust. 3 w zw. z art. 78 ust. 1 Ordynacji wyborczej. Wnoszący protest prócz zarzutów winien przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Taki wymóg podania dowodów stanowi element konstrukcyjny protestu, którego niespełnienie skutkuje pozostawieniem protestu bez dalszego biegu (art. 81 ust. 1). W założeniu chodzi więc o realizację prawa do protestu w sposób rzeczowy (uzasadniony) i odpowiedzialny. Wszak obowiązują przepisy prawa wyborczego ściśle określające procedurę głosowania i ustalania jego wyników. Przeprowadzenie wyborów zgodnie z procedurą wyborczą oznacza, że ustalony (ogłoszony) wynik głosowania jest zgodny z oddanymi głosami. Dopuszczalność podważania tej zasady nie może być więc gołosłowna, lecz każdorazowo warunkuje ją przedstawienie lub wskazanie dowodów, jednak nie jakichkolwiek, ale takich, które uzasadniają zarzut protestu mieszczący się w granicach bezprawności określonej w Ordynacji wyborczej.

Warunków tych nie spełnia wniesiony protest w odniesieniu do zarzutów o możliwości otrzymania przez protestującą większej ilości głosów oraz co do naruszenia prawa przy ustalaniu wyników głosowania w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 217.

Elżbieta Wróblewska uzyskała 1.899 głosów poparcia w okręgu. W proteście nie przedstawiła dowodów uzasadniających jej twierdzenie, że w poszczególnych obwodach głosowania wynik głosowania był inny niż podany w protokołach głosowania. W sprawie nie podlega udowodnieniu to czy miała „dziesiątki razy więcej zapewnionych głosów” na jej kandydaturę. Liczba oddanych na nią głosów wynika z protokołów głosowania. Podstawa prawa wyborczego oparta jest na rozwiązaniu, zgodnie z którym, to obwodowe komisje wyborcze przeprowadzają głosowanie i ustalają jego wynik. Komisje te powołuje się spośród wyborców. Ich zadania wyznacza ustawa i regulamin. Kontrolę pracy komisji mogą pełnić mężowie zaufania. Protestująca w żaden sposób nie podważa wyników głosowania w obwodach. Liczba „zapewnianych głosów” i liczba głosów rzeczywiście oddanych w sposób zrozumiały i obiektywny z reguły różnią się. Nawet słuchana przed Sądem protestująca wyjaśniła tylko, że według liczby osób, które zadeklarowały, iż będą na nią głosowały, to „w komisjach brakowało 10-15 głosów” na jej kandydaturę, a nie, że „winna mieć dziesiątki razy więcej głosów”. Samo przekonanie protestującej, iż winna uzyskać więcej głosów w obwodach głosowania niż podano, nie stanowi wystarczającej podstawy do uwzględnienia jej wniosku o weryfikację kart wyborczych we wszystkich obwodowych komisjach wyborczych przez przeliczenie głosów i sprawdzenie sposobu głosowania na listach. Postawione zarzuty nie zostały oparte na dowodach uzasadniających dokonanie sprawdzenia, takiego jak w przypadku obwodowej komisji wyborczej nr 87.

Taką samą ocenę należy odnieść do zastrzeżeń protestu kierowanych do przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej nr 217. Przede wszystkim zgłaszająca protest nie określiła osoby („obserwatora”), która przekazała jej te zastrzeżenia. Już więc na wstępie sam protest był wadliwy jako niezgodny z określoną wyżej jego ustawową formułą, która wymaga przedstawienia lub wskazania dowodów, w oparciu o które stawiane są zarzuty. Dopiero słuchana w

Sygn. akt III SW 68/07

POSTANOWIENIE

Sąd Najwyższy w składzie :

Dnia 5 grudnia 2007 r.

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Roman Kuczyński

SSN Zbigniew Myszka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 grudnia 2007 r.
sprawy z protestu wyborczego Macieja Rakowskiego
przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

postanawia:

**wyrazić opinię, że protest jest zasadny, co jednak nie miało
wpływu na wynik wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej**

Uzasadnienie

W dniu 30 października 2007 r. Maciej Rakowski nadał w urzędzie pocztowym protest przeciwko ważności wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r. w okręgu wyborczym nr 9. Powodem wniesienia protestu było rażące naruszenie przepisów dotyczących ustalania wyników głosowania.

Wnoszący protest zarzucił, że w Obwodowych Komisjach Wyborczych nr 300, nr 28 i nr 384 w Łodzi dokonano zaliczenia z kart do głosowania głosu na jednego tylko kandydata do Senatu, co miało także miejsce w przypadkach, gdy wyborca dokonał wskazania dwóch kandydatów. Zdaniem wnoszącego protest, za całkowicie nieprawdopodobne należy bowiem uznać, że we wskazanych komisjach wyborczych żaden z wyborców nie skorzystał z prawa oddania głosu na dwóch kandydatów do Senatu.

Maciej Rakowski wniósł o dokonanie weryfikacji ustalenia wyników głosowania we wskazanych powyżej Obwodowych Komisjach Wyborczych przez ponowne obliczenie głosów w wyborach do Senatu, a w przypadku potwierdzenia zasadności zarzutów - o dokonanie odpowiedniej zmiany ogłoszonego wyniku głosowania w zakresie liczby głosów uzyskanych przez poszczególnych kandydatów lub podjęcie uchwały o nieważności wyborów do Senatu w okręgu wyborczym nr 9.

W uzasadnieniu protestu Maciej Rakowski podniósł, że dokonał analizy porównawczej liczby głosów oddanych na niego w różnych komisjach wyborczych i doszedł do wniosku, że wynik w dwóch przypadkach znacznie odbiega na jego niekorzyść od wyniku średniego oraz rezultatów z innych komisji. Wnoszący protest wskazał, że w każdej z trzech wymienionych komisji wyborczych suma głosów oddanych na wszystkich kandydatów jest równa sumie kart z głosami ważnymi. Oznaczało to zatem, że przykładowo na 849 ważnych głosów oddanych w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 300 w Łodzi nikt nie skorzystał z możliwości oddania dwóch głosów przy głosowaniu na senatorów. Wnoszący protest podkreślił przy tym, że wyniki wyborów w całym okręgu nr 9 dowodzą, że wyborcy byli świadomi, iż do Senatu mogą oddać głosy na dwóch kandydatów i chętnie korzystali z takiej możliwości, a statystyczny wyborca w tym okręgu oddał do Senatu 1,7 głosu, co oznacza, że większość wyborców skorzystała jednak z dwóch głosów.

Wnoszący protest zauważył ponadto, że po dokładnej analizie oddanych głosów można dojść do wniosku, że zawsze mniej głosów uzyskał kandydat z danej listy, który był niżej na niej usytuowany, co wynikało z układu alfabetycznego. Podniósł więc, że komisje te najprawdopodobniej liczyły tylko po jednym głosie z

kart, na których były dwa głosy, zaliczając taki głos osobie znajdującej się wyżej na liście. Działanie powyższe jest nieprawidłowe, gdyż taka zasada jest przewidziana przez Ordynację wyborczą dla wyborów do Sejmu, ale nie w przypadku wyborów do Senatu, w których powinny zostać policzone oba głosy.

Wnoszący protesty zaznaczył, że naruszenie zasad ustalania wyników głosowania należy uznać za graniczące z pewnością, co miało istotny wpływ na liczbę uzyskanych przez niego głosów i pozbawiło go, według jego szacunków, około 250 głosów. Jego zdaniem może to wynikać albo z celowego fałszerstwa albo z rażącej ignorancji członków komisji wyborczych.

Sąd Najwyższy zarządzeniem z dnia 12 listopada 2007 r. doręczył odpisy protestu Prokuratorowi Generalnemu, Przewodniczącemu Państwowej Komisji Wyborczej oraz Przewodniczącemu Okręgowej Komisji Wyborczej nr 9 w Łodzi z prośbą o przedstawienie stanowisk w terminie 3 dni co do zarzutów protestu. Tym samym zarządzeniem Sąd Najwyższy zawiadomił Prokuratora Generalnego o podniesieniu w proteście zarzutu popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom oraz zobowiązał Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej nr 9 w Łodzi do nadesłania wraz ze stanowiskiem protokołu wyników głosowania w wyborach do Senatu w okręgu wyborczym oraz protokołów głosowania w wyborach do Senatu w Obwodowych Komisjach Wyborczych nr 28, 300 i 384 w Łodzi.

Wykonując zarządzenie Sądu Najwyższego, Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Łodzi stwierdził, że nie podziela zarzutów Macieja Rakowskiego. Przewodniczący podniósł, że protokoły z przebiegu głosowania nie zawierają żadnych uwag, adnotacji czy zarzutów mężów zaufania, bądź członków Obwodowych Komisji Wyborczych co do ustalenia wyników głosowania. Mając powyższe na uwadze nie sposób więc przyjąć, że ewentualne (sugerowane) naruszenia przepisów Ordynacji wyborczej pozwalają powziąć wątpliwość co do pracy tych komisji przy ustalaniu wyników głosowania.

Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Łodzi potwierdził, że w Obwodowych Komisjach Wyborczych nr 28, 300 i 384 faktycznie liczba ważnych głosów oddanych przez wyborców była identyczna z sumą głosów oddanych na wszystkich kandydatów do Senatu. Stwierdził jednak, że twierdzenie, iż wyborcy najczęściej oddają dwa głosy jest założeniem teoretycznym, gdyż w wymienionych

obwodach wyborcy mogli obdarzyć swoim zaufaniem tylko jednego z 8 kandydatów.

W nadesłanym stanowisku Prokurator Generalny wniósł o wydanie opinii, że protest jest bezzasadny, stwierdzając że dokonanie porównania liczby oddanych głosów na poszczególnych kandydatów w różnych obwodowych komisjach i subiektywne przekonanie wnoszącego protest nie uprawdopodobnia błędnego ustalenia wyników głosowania i nie może stanowić przyczyny uznania protestu za zasadny, a w konsekwencji spowodować ponownego przeliczenia głosów. Zdaniem Prokuratora Generalnego protest mieści się w granicach ustawowo określonych zarzutów, a więc powinien zostać uznany za bezzasadny. W związku z podniesionym w proteście przypuszczeniem, że działanie takie mogło być wynikiem fałszerstwa jego odpis został przekazany do Biura Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Krajowej w celu podjęcia odpowiednich działań wynikających z przepisów Kodeksu postępowania karnego.

Postanowieniem z dnia 20 listopada 2007 r. Sąd Najwyższy dopuścił dowód, przeprowadzony w drodze pomocy sądowej przez Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi, z oględzin kart do głosowania w wyborach do Senatu Obwodowych Komisji Wyborczych nr 28, 300, 384 w Łodzi na okoliczność stwierdzenia, czy wśród głosów ważnych znajdują się oddane na więcej niż jednego kandydata na senatora, a jeżeli tak, ile z tych głosów w poszczególnych komisjach oddano na Macieja Rakowskiego.

Na posiedzeniu przeprowadzonym dnia 28 listopada 2007 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi, po przeliczeniu wszystkich kart do głosowania wyżej wymienionych Obwodowych Komisji Wyborczych, stwierdził, że:

- w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 28 oddano 347 głosów na jednego kandydata, a w tym 34 na Macieja Rakowskiego oraz 534 głosy na dwóch kandydatów, w tym 126 na Macieja Rakowskiego,
- w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 384 oddano 18 głosów na jednego kandydata, w tym 1 na Macieja Rakowskiego oraz 10 głosów na dwóch kandydatów, w tym 4 na Macieja Rakowskiego,

- w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 300 oddano 329 głosów na jednego kandydata, w tym 21 na Macieja Rakowskiego oraz 516 głosów na dwóch kandydatów, w tym 132 na Macieja Rakowskiego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 101 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w ustawie. Zasady i tryb przeprowadzania wyborów parlamentarnych oraz warunki ważności tych wyborów określa ustawa z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 ze zm.), zwana dalej Ordynacją wyborczą

Według art. 78 ust. 1 Ordynacji wyborczej, protest wnosi się przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi posła lub senatora z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom lub naruszenia przepisów Ordynacji wyborczej dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów. Wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty (art. 79 ust. 3 Ordynacji wyborczej).

Maciej Rakowski wniósł protest przeciwko ważności wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w okręgu wyborczym nr 9 z siedzibą Okręgowej Komisji Wyborczej w Łodzi, zarzucając naruszenie prawa wyborczego poprzez niezgodne z przepisami Ordynacji wyborczej ustalenie wyników głosowania na kandydatów na senatorów w trzech Obwodowych Komisjach Wyborczych utworzonych w tym okręgu wyborczym. Podniesione w proteście zastrzeżenia sprowadzały się do stwierdzenia, iż wskazane komisje obwodowe zaliczały głos wyborcy oddany na dwóch kandydatów do Senatu tylko jednemu z nich, umieszczonemu na liście w pierwszej kolejności. Biorąc pod uwagę, iż w okręgu wyborczym nr 9 wybieranych było dwóch senatorów, uznać należy, iż wnoszący protest zarzucał naruszenie art. 201 ust. 1 Ordynacji wyborczej, zgodnie z którym wyborca głosuje na określonych kandydatów na senatorów, stawiając znak „X” w kratce z lewej strony obok nazwisk najwyżej tylu kandydatów, ilu senatorów jest wybieranych w okręgu wyborczym

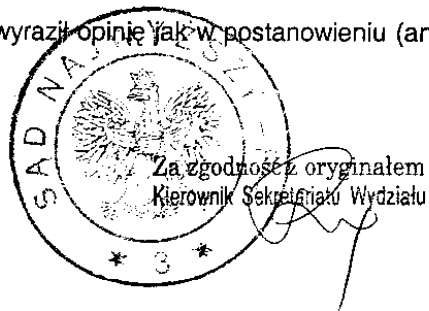
oraz art. 203 ust. 1 tej ustawy w zakresie dotyczącym ustalenia wyników głosowania w obwodach, w tym obliczenia liczby głosów ważnych z kart ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów na senatorów.

Przeprowadzone przez Sąd Najwyższy postępowanie dowodowe potwierdziło zasadność tych zarzutów. Zapisy zawarte w protokołach głosowania w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w poszczególnych komisjach obwodowych świadczyły bowiem o tym, że suma głosów oddanych na poszczególnych kandydatów na senatorów jest równa liczbie głosów ważnych w tych komisjach (OKW nr 28 – 883 głosy ważne i 883 głosy oddane na wszystkich kandydatów, OKW nr 300 – 849 głosów ważnych i tyle samo oddanych na wszystkich kandydatów, OKW nr 384 – 28 głosów ważnych i 28 głosów oddanych na wszystkich kandydatów), co oznaczało, że żaden z wyborców nie oddał głosu na dwóch kandydatów do Senatu, pomimo że miał do tego prawo. Z oględzin kart do głosowania uznanych za ważne przez te komisje wynika jednak, że wyborcy korzystali ze swego uprawnienia, bowiem w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 28 w Łodzi w 534 przypadkach głosy oddane zostały na dwóch kandydatów do Senatu, w Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 300 w Łodzi 516 wyborców oddało swój głos na dwóch kandydatów, zaś w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 384 było 10 takich przypadków.

Wnoszący protest trafnie zatem zarzucił, że ustalenie wyników głosowania w tych Obwodowych Komisjach Wyborczych odbyło się z naruszeniem wskazanych wyżej przepisów Ordynacji wyborczej. Nie miało to jednak wpływu na wynik wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w okręgu wyborczym nr 9. Na podstawie oględzin kart do głosowania stwierdzić można bowiem, że Maciej Rakowski we wszystkich trzech Obwodowych Komisjach Wyborczych (uwzględniając głosy oddane na dwóch kandydatów) uzyskał łącznie 318 głosów (160 w OKW nr 28, 5 w OKW nr 384, 153 w OKW nr 300). Z protokołów głosowania w tych obwodach wynika, że wszystkie komisje łącznie ustaliły uzyskany przez niego wynik na 144 głosy (94 w OKW nr 28, 50 w OKW nr 300, 0 w OKW nr 384). Różnica na niekorzyść wnoszącego protest wynosi zatem 174 głosy. Z protokołu wyników głosowania w okręgu wynika zaś, że wybrani na senatorów Krzysztof Kwiatkowski i Maciej Grubski uzyskali odpowiednio 164 151 i 146 688 głosów

ważnych, zaś protestujący – 74 119 takich głosów, a zatem skorygowanie tego wyniku o 174 głosy na korzyść Macieja Rakowskiego nie ma żadnego wpływu na wynik wyborów.

Z tych względów Sąd Najwyższy wyraził opinię jak w postanowieniu (art. 80 ust. 1 i 2 Ordynacji wyborczej).

Sygn. akt III SW 71/07

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 12 grudnia 2007 r.
sprawy z protestu wyborczego Michała Błazełka i Józefa Frątczaka
przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

postanawia:

**wyrazić opinię o zasadności zarzutu protestu i ocenić, że
naruszenie ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. Ordynacja
wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej i do Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46 poz. 499 ze zm.) nie miało
wpływu na wynik wyborów.**

Uzasadnienie

W proteście przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej skarżący podniósł, że głosował w Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 4 w Piekarach, gmina Dobra i oddał swoje głosy na kandydata na postać Czesława Cieślaka z listy Nr 10, ponadto skarżący przedstawił oświadczenia siedmiu wyborców o oddaniu swoich głosów na wyżej wymienionego kandydata. Jednakże według ogłoszonych przez Obwodową Komisję Wyborczą wyników głosowania

wymieniony kandydat nie otrzymał żadnego głosu. Zdaniem skarżącego powyższe okoliczności nie mogą budzić wątpliwości, iż ogłoszone wyniki głosowania do Sejmu w obwodzie wyborczym nr 4 w gminie Dobra są nierzetelne i nie odpowiadają liczbie rzeczywiście oddanych głosów na kandydata Czesława Cieślaka.

Twierdzenia tego nie podważył wezwany do udziału w sprawie przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Koninie stwierdzając, że protest wyborczy okazał się zasadny o tyle, że pozwolił na wykrycie błędu polegającego na niewłaściwym przypisaniu do protokołu głosowania w obwodzie wyników z listy Nr 10 Komitetu Wyborczego PSL liście Nr 8 Komitetu Wyborczego Platforma Obywatelska RP i odwrotnie. Błąd ten nie wpłynął jednak na ustalenie wyników głosowania i podział mandatów w okręgu 37, albowiem różnica między tymi listami wyniosła zaledwie 44 głosy. Obydwie listy w tym obwodzie głosowania uzyskały zaledwie po kilkadziesiąt głosów.

Państwowa Komisja Wyborcza na wezwanie Sądu Najwyższego wyjaśniła, iż omyłkowe nieuwzględnienie przez Obwodową Komisję Wyborczą Nr 4 głosów oddanych na Czesława Cieślaka nie miało wpływu na wynik wyborów we wskazanym okręgu wyborczym.

Prokurator Generalny wniósł o uznanie protestu za bezzasadny, stwierdzając, że nawet w sytuacji gdyby uznać twierdzenie zawarte w proteście i dołączone do niego oświadczenia za prawdziwe, nie można komisji wyborczej zarzucić naruszenia prawa, gdyż nie da się wykluczyć, że w rzeczywistości oddano głosy na inną osobę lub głosy nieważne. W tym zakresie brak jest możliwości zidentyfikowania oddanych głosów. Ponadto, gdyby nawet zarzuty protestu podlegały weryfikacji i zostały potwierdzone, to wskazane w nim uchybienia nie miały wpływu na wynik wyborów, a ewentualne ujawnienie pomyłek, przy tej ilości przedstawionych „oświadczeń” wyborców, nie miało żadnego wpływu na ustalenia ważności wyborów.

Sąd Okręgowy w Koninie w drodze pomocy sądowej przesłuchał w charakterze świadków autorów protestu i osoby, które złożyły wyżej wskazane oświadczenia, a także przewodniczącą Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 4 w Piekarach i zarządził sprawdzenie kart do głosowania złożonych do urny w tej Komisji.

Sąd Najwyższy ustalił, w oparciu o wyjaśnienia przewodniczącej Obwodowej

Komisji Wyborczej Nr 4 w Piekarach, że wystąpiła różnica w ilości oddanych głosów na kandydata na posła Czesława Cieślaka pomiędzy „projektem” protokołu głosowania a wydrukiem głosowania (protokołem) wygenerowanym przez system informatyczny. Zgodnie z zeznaniem przewodniczącej powyższa rozbieżność powstała w wyniku nieodczytania przez nią na głos danych z wydrukowanego protokołu i nie porównania ich z danymi z zestawienia i z „projektu” protokołu, zanim wydruk głosowania (protokół) został przekazany do podpisania. Przewodnicząca nie potrafiła wytłumaczyć przyczyn nie dopełnienia wskazanych wyżej obowiązków.

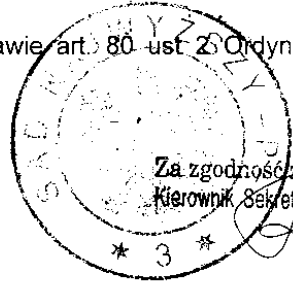
W „projekcie” protokołu na listę wyborczą Nr 10 Komitetu Wyborczego PSL oddano 71 głosów ważnych, w tym na Czesława Cieślaka 17 głosów, a na listę wyborczą Nr 8 Komitetu Wyborczego Platformy Obywatelskiej RP oddano głosów ważnych 27. Z kolei w wydruku głosowania (protokół) na listę wyborczą Nr 10 Komitetu Wyborczego PSL oddano 27 ważnych głosów, w tym na Czesława Cieślaka 0 głosów, a na listę wyborczą Nr 8 Komitetu Wyborczego Platformy Obywatelskiej RP oddano głosów ważnych 71. Powyższy błąd polegał na tym, że na wydruku głosowania zostały omyłkowo zamienione wyniki głosowania z obu wyżej wymienionych list.

Jak z powyższego wynika, zarzuty protestu odnośnie podanych przez Obwodową Komisję Wyborczą wyników głosowania były uzasadnione, gdyż podane przez Obwodową Komisję Wyborczą wyniki nie odpowiadały rzeczywistemu stanowi rzeczy.

Stwierdzone uchybienia nie miały jednak wpływu na wynik wyborów w okręgu wyborczym Nr 37. Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe uzyskał 1 mandat. Zwiększenie o 44 liczby głosów oddanych na listę tego Komitetu Wyborczego nie spowodowałoby, że uzyskałby on drugi mandat w tym okręgu wyborczym. Natomiast po przeliczeniu liczby mandatów uzyskanych przez poszczególne Komitety Wyborcze w Okręgu Nr 37 z uwzględnieniem korekty liczby głosów otrzymanych przez Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska i Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe uzyskuje się taki sam podział mandatów, jaki ustaliła Okręgowa Komisja Wyborcza w Koninie.

Z powyższych motywów na podstawie art. 80 ust. 2 Ordynacji wyborczej
orzeczono jak w sentencji.

Za zgodność z oryginałem
Kierownik Sekretariatu Wydziału

* 3 *

Sygn. akt III SW 74/07

POSTANOWIENIE

Dnia 6 grudnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Herbert Szurgacz (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie protestu Jarosława Chmielewskiego

przeciwko ważności wyborów do Senatu RP,

przy udziale:

- 1) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,
- 2) Przewodniczącego Okręgowej komisji Wyborczej Nr 20 w Opolu,
- 3) Prokuratora Generalnego

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 grudnia 2007 r.,

postanawia:

wyrazić opinię, że protest nie jest zasadny w części zarzucającej przestępstwo z art. 248 pkt. 6 k.k., natomiast jest zasadny w zakresie popełnienia przestępstwa z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 248 pkt 6 k.k., jednakże przestępstwo to nie miało wpływu na wynik wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

UZASADNIENIE

Jarosław Chmielewski wniósł protest przeciwko ważności wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 21 października 2007 r. w okręgu wyborczym nr 20 w Opolu. W uzasadnieniu protestu wskazał, że istnieje wysokie prawdopodobieństwo popełnienia przestępstwa z art. 248 pkt 6 k.k. w tym okręgu, polegającego na zbieraniu podpisów na listach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej Komitetu Wyborczego Prawa i Sprawiedliwości niezawierających nazwisk kandydatów, co miało bezpośredni wpływ na końcowy wynik wyborów. Okoliczność ta stała się podstawą do złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przeciwko wyborom w Prokuraturze Okręgowej w Warszawie i postępowanie przygotowawcze jest w toku. Źródłem sprawy były wysyłane krótkie wiadomości tekstowe (sms-y) z podpisem prezesa Regionu Opolskiego Prawa i Sprawiedliwości oraz jego ustne polecenia i zalecenia w sprawie zbierania podpisów in blanco na listach poparcia kandydatów do Senatu. W związku z powyższym naruszony został przepis art. 196 pkt 4 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 190, poz. 1360), co stanowi o popełnieniu przestępstwa przeciwko wyborom wskazanego w przepisie art. 248 pkt 6 k.k.

Państwowa Komisja Wyborcza, zajmując stanowisko w sprawie, stwierdziła, że otrzymała informację Jarosława Chmielewskiego o nieprawidłowościach przy sporządzaniu wykazu podpisów osób popierających kandydatów na senatorów, którą przekazała Okręgowej Komisji Wyborczej w Opolu. Jednoznaczne stwierdzenie, że doszło do popełnienia czynów zarzucanych przez wnoszącego protest, wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego, do czego Państwowa Komisja Wyborcza nie jest uprawniona.

Okręgowa Komisja Wyborcza w Opolu wyjaśniła, że w dniu 26 września 2007 r., ostatnim dniu terminu rejestracji kandydatów na posłów i senatorów, wpłynęło pismo Jarosława Chmielewskiego informujące, że jako pełnomocnik wyborczy otrzymał od prezesa Regionu Prawa i Sprawiedliwości Mieczysława Wałkowiaka krótką wiadomość tekstową zalecającą zbieranie podpisów na listach

poparcia do Senatu – bez uprzedniego wpisywania imienia i nazwiska kandydata. Informacja wpłynęła przed zgłoszeniem kandydatów przez Komitet Wyborczy. Około godziny 20⁰⁰ złożono wniosek o rejestrację listy kandydatów do Senatu Komitetu Wyborczego Prawa i Sprawiedliwości. Komisja stwierdziła, że listy wyborcze w chwili rejestracji były formalnie prawidłowe. Odebrano oświadczenie od osoby upoważnionej do rejestracji listy Komitetu Wyborczego Prawa i Sprawiedliwości, a także od dwóch zarejestrowanych kandydatów na senatorów i od prezesa Regionu Opolskiego partii. Z żadnych z tych oświadczeń, ani z innych dokumentów, ani też z pisma Jarosława Chmielewskiego, nie wynikało, aby zbierano głosy poparcia niezgodnie z obowiązującymi przepisami, co najwyżej, z pisemnej informacji wynikał jedynie fakt nakłaniania do zbierania podpisów in blanco. Stąd też Komisja w dniu 27 września 2007 r. podjęła uchwałę o rejestracji kandydatów na senatorów zgłoszonych przez Komitet Wyborczy Prawa i Sprawiedliwości.

Prokurator Generalny wniósł o wyrażenie przez Sąd Najwyższy opinii, że protest jest zasadny, a wskazywane w nim przestępstwo przeciwko wyborom określone w przepisie art. 248 pkt 6 k.k. mogło mieć wpływ na wynik wyborów. Uzasadniając to stanowisko Prokurator Generalny stwierdził, że sam fakt wszczęcia śledztwa wskazuje, że istnieją dowody uprawdopodobniające popełnienie przestępstwa wskazanego w tym przepisie. Mechanizm działania opisanego przez wnoszącego protest, polegający na zbieraniu podpisów wyborców na listach niezawierających imienia i nazwiska kandydatów na senatorów, mógł umożliwić wykorzystanie części zebranych w ten sposób podpisów przez kandydatów, którzy nie osiągnęli wymaganej liczby 3.000 podpisów niezbędnych do zarejestrowania kandydata na senatora. W efekcie mogło to doprowadzić do zgłoszenia przez Komitet Wyborczy Prawa i Sprawiedliwości innych kandydatów na senatorów, niż by to miało miejsce w przypadku zbierania podpisów zgodnie z wymogami wynikającymi z art. 196 Ordynacji wyborczej.

Sąd Najwyższy ustalił i zważył, co następuje:

Na mocy art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 190, poz. 1360) przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi posła lub senatora może być wniesiony protest z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom lub naruszenia przepisów niniejszej ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów. W myśl art. 80 ust. 2 ustawy opinia Sądu Najwyższego, rozpatrującego protest, powinna zawierać ustalenia co do zasadności zarzutów protestu, a w razie potwierdzenia zasadności zarzutów - ocenę, czy przestępstwo przeciwko wyborom lub naruszenie przepisów niniejszej ustawy miało wpływ na wynik wyborów. Z punktu widzenia ważności wyborów istotne znaczenie ma nie tyle sam fakt dopuszczenia się przestępstwa wyborczego, lecz to, czy przestępstwo to miało wpływ na wynik wyborów. Jak wynika z powyższego przedmiotem protestu może być skonkretyzowany zarzut popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom, tj. czynów określonych w rozdziale XXXI Kodeksu karnego (art. 248 - 250 k.k.). Jeżeli w proteście zarzucono popełnienie przestępstw przeciwko wyborom Sąd Najwyższy bada w postępowaniu cywilnym nieprocesowym zasadność tego zarzutu przy pomocy wskazanych w proteście środków dowodowych. Orzeczenie o popełnieniu przestępstwa może nastąpić tylko w odrębnym procesie karnym na skutek zawiadomienia o pełnionym przestępstwie wyborczym właściwego prokuratora (por. art. 127 ust. 3 Ordynacji wyborczej). Sąd Najwyższy w postępowaniu w sprawach protestów wyborczych ustala więc jedynie znamiona strony przedmiotowej ewentualnego przestępstwa przeciwko wyborom. Innymi słowy, Sąd Najwyższy ustala zasadność zarzutu popełnienia przestępstwa według znamion określonych w ustawie karnej. Ma to miejsce przy dokonywaniu ustaleń co do zasadności protestu i znajduje wyraz w wydanej opinii. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2005r., SW 120/05, (OSNP 2006 r. nr 7 - 8 poz. 138).

W oparciu o akta postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w Warszawie pod sygnaturą VI Ds. 113/07, wszczętego na skutek zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa wyborczego w

wyborach do Senatu w okręgu wyborczym nr 20, Sąd Najwyższy ustalił, co następuje:

Postanowieniem z dnia 29 października 2007 r. Prokuratura Okręgowa w Warszawie wszczęła śledztwo w sprawie nakłaniania, poprzez rozsyłanie telefonicznych wiadomości tekstowych sms, do nadużyć w sporządzaniu list z podpisami obywateli zgłaszających kandydatów do Senatu, poprzez niewpisywanie na listach wyborczych nazwiska kandydata, tj. w sprawie o przestępstwo z art. 18 & 2 k.k. w zw. z art. 248 pkt 6 k.k. Z zeznań świadków przesłuchanych w tym postępowaniu wynika, że w dniu 25 września 2007 r. w godzinach popołudniowych powiatowi pełnomocnicy wyborczy w okręgu wyborczym nr 20 otrzymali telefoniczną wiadomość tekstową o następującej treści: „Zobowiązuję wszystkich pełnomocników powiatowych do zintensyfikowania w podległych powiatach akcji zbierania podpisów. Na listach do senatu proszę nie wpisywać nazwiska kandydata. M.Walkiewicz.” Autorem tej wiadomości był prezes Regionu Opolskiego Prawa i Sprawiedliwości Mieczysław Walkiewicz. Około godziny 22⁰⁰ tego samego dnia wysłał on pełnomocnikom wyborczym kolejną wiadomość tekstową: „Pilne. Informuję, że w przestany wcześniej sms zakradł się błąd. Przy zbieraniu podpisów na listy poparcia do senatu musi być wpisane nazwisko kandydata. Zbieramy dalej na nazwiska: Fraszek, Kazimirowicz, Krajczy. Listy do 10⁰⁰ jutro do biura” (zeznania świadków: Jarosława Chmielewskiego, Mieczysława Walkiewicza, Jana Chabraszewskiego, Romana Wójcika). Ta pierwsza wiadomość tekstowa była negatywnie oceniona przez powiatowych pełnomocników wyborczych, którzy wypowiedzieli się, że będą nadal zbierali podpisy na imiennych listach poparcia (zeznania świadka Jana Chabraszewskiego). Wcześniej, przed 25 września 2007 r., na spotkaniu z powiatowymi pełnomocnikami wyborczymi oraz kandydatami do parlamentu, Mieczysław Walkiewicz - prezes Regionu Opolskiego partii - nakazał zbierać podpisy na dwie anonimowe listy poparcia do Senatu, co spotkało się z oburzeniem obecnych na spotkaniu oraz z wyraźnym oświadczeniem wicewojewody opolskiego, że takie działanie jest niezgodne z prawem (zeznania świadka Jana Chabraszewskiego).

Przedstawione wyżej okoliczności wskazują na duże prawdopodobieństwo popełnienia czynu polegającego na podżeganiu (art. 18 § 2 k.k.) do działań

mających na celu nadużycia w sporządzaniu list z podpisami obywateli zgłaszających kandydatów w wyborach (art. 248 pkt 6 k.k.) w okręgu wyborczym nr 20. Z żadnych natomiast dowodów nie wynika, aby rzeczywiście dopuszczono się przestępstwa przeciwko wyborom do Senatu poprzez zbieranie podpisów poparcia niezgodnie z wymogami przepisu art. 196 ust. 4 Ordynacji wyborczej. Wręcz przeciwnie, wskazują one na to, iż nakłanianie do zbierania podpisów poparcia dla kandydatów do Senatu na listach niezawierających imienia i nazwiska kandydata, spotkało się ze sprzeciwem adresatów tego zalecenia. Co więcej, z zeznań żadnego ze świadków, wskazanych wyżej, w tym także wnoszącego protest Jarosława Chmielewskiego, nie wynika, iż znane są im fakty zbierania podpisów in blanco na listach poparcia do Sejmu i Senatu. Taka też kwalifikacja czynu – art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 248 pkt 6 k.k. stanowi podstawę wszczęcia śledztwa. Z samej treści protestu nie wynikają również żadne inne okoliczności, niż ustalone przez Sąd Najwyższy w niniejszym postępowaniu. Z tych przyczyn wniosek w nim zawarty, a także wniosek zawarty w stanowisku Prokuratora Generalnego, że istnieje wysokie prawdopodobieństwo popełnienia przestępstwa polegającego na dopuszczeniu się nadużyć w sporządzaniu list z podpisami obywateli zgłaszających kandydatów w wyborach do Senatu, nie jest uprawniony.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy uznał, że protest wyborczy nie jest uzasadniony co do zarzucanego przestępstwa z art. 248 pkt 6 k.k., natomiast jest zasadny co do popełnienia przestępstwa z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 248 pkt. 6 k.k. Jednakże sam fakt nakłaniania do popełnienia przestępstwa wyborczego, które to nakłanianie nie odniosło skutku, nie może mieć wpływu na wynik wyborów. Zniekształcenie ich wyniku miałyby miejsce wyłącznie w wypadku dokonania czynu zabronionego polegającego na zbieraniu podpisów poparcia niezgodnie z wymogiem art. 196 pkt 4 Ordynacji wyborczej, bowiem dopiero wtedy istniałaby hipotetyczna możliwość wejścia do Senatu osoby, która nie uzyskała wymaganej liczby głosów (art. 196 ust. 1 Ordynacji wyborczej).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 80 ust. 2 Ordynacji wyborczej Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

Sygn. akt III SW 77/07

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt

SSN Herbert Szurgacz (sprawozdawca)

w sprawie z protestu wyborczego Przemysława Farysia
przeciwko ważności wyborów do Sejmu RP i do Senatu RP,
przy udziale:

- 1) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,
- 2) Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej w Łodzi,
- 3) Prokuratora Generalnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 grudnia 2007 r.

postanawia:

- 1. uznać za zasadny zarzut protestu dotyczący niesprawdzenia tożsamości wnoszącego protest, przy czym stwierdzone naruszenie nie miało wpływu na wynik wyborów,**
- 2. pozostałe zarzuty protestu uznać za bezzasadne.**

Uzasadnienie

Przemysław Faryś w proteście wyborczym z dnia 2 listopada 2007 r. zarzucił popełnienie przestępstwa przeciwko wyborom „lub naruszenia przepisów niniejszej ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów”. W czasie głosowania wydano mu karty do głosowania, ale bez sprawdzenia dowodu

osobistego oraz bez zobowiązania do złożenia podpisu na liście wyborców na potwierdzenie faktu pobrania kart do głosowania.. „Takie postępowanie członków OKW nr 47 w Łodzi budzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa przez Komisję w związku z wielce prawdopodobnym sfałszowaniem wyników wyborów, gdyż mogłem nie zostać w ogóle dopisany do listy wyborców’.

Odpowiadając na wezwanie Sądu Najwyższego Państwowa Komisja Wyborcza przedstawiła stanowisko w przedmiocie zarzutu protestu przeciwko ważności wyborów, stwierdzając, że nie otrzymała sygnałów o nieprawidłowościach dotyczących przebiegu głosowania w OKW nr 47 w Łodzi i że stanowisko w tej sprawie będzie mogła zająć Okręgowa Komisja Wyborcza. Jeżeli jednak faktycznie miało miejsce postępowanie opisane w proteście wyborczym - doszło do naruszenia Ordynacji wyborczej. Zarazem podkreślono, że wnoszący protest nie przedstawił dowodów ani nawet nie uprawdopodobnił, że naruszenia takie miały miejsce w przypadku głosowania innych wyborców.

Uczestnik postępowania - Przewodniczący OKW w Łodzi odnosząc się do zarzutów zawartych w proteście stwierdził, że wyborca P. Faryś głosował w OKW nr 48, a nie OKW nr 47, jak twierdzi w proteście. W Komisji tej głosował na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania i został dopisany do spisu wyborców w tej Komisji. Nie może natomiast odnieść się do zarzutu, że członkowie OKW nie sprawdzili tożsamości wyborcy przed wydaniem kart do głosowania.

Prokurator Generalny w stanowisku w sprawie protestu wyborczego P. Farysia wniósł o wydanie opinii, iż protest jest bezzasadny. Niezależnie od informacji Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej w Łodzi o umieszczeniu wnoszącego protest w spisie wyborców, sam fakt wydania mu kart do głosowania świadczy o tym, iż został dopisany do spisu wyborców. Sugestia o popełnieniu przestępstwa przeciwko wyborom jest więc nieuzasadniona.

P. Faryś przesłuchany w drodze pomocy sądowej przez Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi na okoliczność przebiegu głosowania potwierdził okoliczności wymienione w proteście wyborczym.

Postanowieniem z dnia 5 grudnia 2007 r. Sąd Najwyższy zwrócił się do Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej w Łodzi o sprawdzenie, czy w spisie wyborców OKW nr 48 wyborca P. Faryś potwierdził otrzymanie karty do głosowania

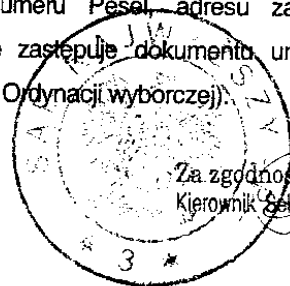
własnym podpisem w przeznaczony na to rubryce wyborców. Pismem z dnia 6 grudnia Przewodniczący OKW w Łodzi poinformował, że wnoszący protest odmówił potwierdzenia w spisie wyborców w OKW nr 48 w Łodzi otrzymania kart do głosowania własnym podpisem w przeznaczony na to rubryce wyborców. Do pisma została dołączona kserokopia części spisu wyborców, obejmująca numery od 16177 do 1691. Ze spisu tego wynika, że pod numerem 1685 został wpisany wyborca Faryś Przemysław Krystian. Rubryka dotycząca potwierdzenia przez wyborcę otrzymania kart do głosowania jest pusta, natomiast w rubryce „Uwagi” znajduje się adnotacja „odmowa podpisu”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 78 ust. 1 Ordynacji wyborczej przeciwko ważności wyborów w okręgu lub wyborowi posła lub senatora może być wniesiony protest z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom lub naruszenia przepisów Ordynacji dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów. Katalog przestępstw przeciwko wyborom został określony w Kodeksie karnym, w rozdziale XXXI Przestępstwa przeciwko wyborom i referendum art. 248 -251. W świetle ustalonych okoliczności faktycznych należy dojść do przekonania, że zarzut wnoszącego popełnienia przestępstwa jest bezpodstawny. W szczególności nie można uznać, że zostały spełnione znamiona przestępstwa w postaci sporządzenia listy głosujących, z pominięciem uprawnionych lub wpisaniem nieuprawnionych (art. 248 pkt 1 k.k.). Wnoszący protest został dopisany do spisu wyborców na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania wydanego przez Urząd Miasta Łodzi.

Nie został natomiast podważony zarzut wnoszącego protest nie zażądania od niego dokumentu umożliwiającego stwierdzenie jego tożsamości (art. 68 ust. 1 Ordynacji wyborczej). Okoliczności sprawy wskazują, że członkowie Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 48 w Łodzi za równoznaczne z dokumentem umożliwiającym stwierdzenie tożsamości uznali dokument - zaświadczenie o prawie do głosowania, na podstawie którego wnoszący protest został dopisany do listy wyborców z zaznaczeniem w poszczególnych rubrykach imienia ojca, daty urodzenia numeru Pesel, adresu zamieszkania. Zaświadczenie o prawie do głosowania nie zastępuje dokumentu umożliwiającego stwierdzenie tożsamości wyborcy (art. 68 ust. 1 Ordynacji wyborczej).

Za zgodność z oryginałem
Kierownik Sekretariatu Wydziału

Sygn. akt III SW 118/07

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z protestu wyborczego Doroty Ilony Maczuły
przeciwko ważności wyborów do Sejmu RP i Senatu RP
przy udziale:

- 1) Przewodniczącego Okregowej Komisji Wyborczej
- 2) Prokuratora Generalnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 grudnia 2007 r.

postanawia:

**wyrazić opinię, że zarzuty protestu są zasadne, jednakże
naruszenie przepisów ustawy nie miało wpływu na wynik
wyborów.**

UZASADNIENIE

Dorota Ilona Maczuła wniosła protest przeciwko ważności wyborów wskazując na naruszenie przez Ambasadę Rzeczypospolitej Polskiej w Pekinie, Chińska Republika Ludowa, przepisów art. 6 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

(jednolity tekst Dz. U. z 2007 r., Nr 190, poz. 1360, zwana dalej Ordynacją wyborczą) oraz art. 62 w zw. z art. 31 ust. 2 i 3 Konstytucji RP poprzez nie wydanie kart do głosowania i niedopuszczenie składającej protest to udziału w wyborach do Sejmu RP i Senatu RP przeprowadzonych w dniu 21 października 2001 r.

Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie wniósł o oddalenie protestu powołując się na jednoznaczną treść art. 68 ust. 3 Ordynacji wyborczej.

Prokurator Generalny wniósł o wyrażenie opinii, iż protest jest uzasadniony, jednakże pozostaje bez wpływu na wynik wyborów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sprawę głosowania obywateli polskich za granicą regulują przepisy ustawy Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z 9 sierpnia 2001 r. w sprawie trybu i terminu powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych za granicą w wyborach do Sejmu i do Senatu (Dz.U. z 2001 r., Nr 85, poz. 935); rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z 11 sierpnia 2005 r. w sprawie utworzenie obwodów głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą w wyborach do Sejmu i do Senatu (Dz.U. z 2005 r., Nr 157, poz. 1324) oraz . rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 17 sierpnia 2001 r. w sprawie spisu wyborców dla obwodu głosowania utworzonego za granicą w wyborach do Sejmu i do Senatu (Dz. U. z 2001 r. , Nr 89, poz. 988), a także uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z 24 września 2007 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych, dotyczące zadań i trybu pracy w przygotowaniu i przeprowadzeniu głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. M.P. z 2007 r., Nr 67, poz. 741).

Przepis art. 68 ust. 1 Ordynacji wyborczej stanowi, że wyborca okazuje obwodowej komisji wyborczej dokument umożliwiający stwierdzenie jego tożsamości, natomiast według art. 68 ust. 3 tej Ordynacji, wyborca głosujący za granicą otrzymuje kartę do głosowania wyłącznie po okazaniu obwodowej komisji

wyborczej ważnego polskiego paszportu. Na podstawie tych przepisów można by więc wnosić, że okazanie ważnego polskiego paszportu jest warunkiem otrzymania karty do głosowania i wzięcia udziału w głosowaniu.

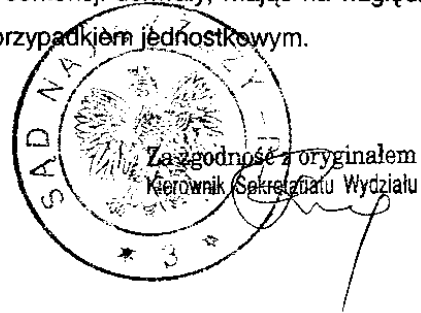
Jednakże zdaniem Sądu Najwyższego przepis art. 68 ust. 3 Ordynacji wyborczej nie może być interpretowany i stosowany z pominięciem zasad konstytucyjnych wyrażonych w art. 31 ust. 2 i 3 oraz w art. 62 Konstytucji.

Przepis art. 62 ust. 1 Konstytucji stanowi, że obywatel polski ma prawo do udziału w referendum oraz prawo wybierania Prezydenta Rzeczypospolitej, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego, jeżeli najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat. W myśl natomiast art. 62 ust. 2 Konstytucji, prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania nie przysługuje osobom, które prawomocnym orzeczeniem sądowym są ubezwłasnowolnione lub pozbawione praw publicznych albo wyborczych. Przepis ten został ulokowany w rozdziale II Konstytucji w części pod nazwą: "Wolności i prawa polityczne" i wymaga interpretowania łącznie z jej art. 31. Z powyższego przepisu wynika zaś, że każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych (ust. 2) oraz że ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego bądź dla ochrony innych wartości (ust. 3 zdanie pierwsze). Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw (ust. 3 zdanie drugie).

Wymóg przedstawienia dokumentu pozwalającego ustalić tożsamość wyborcy i w ten sposób potwierdzić przysługiwanie mu czynnego prawa wyborczego należy uznać za uzasadniony. Jednakże, zdaniem Sądu Najwyższego brak podstaw do przyjęcia, iż uzależnienie możliwości skorzystania z czynnego prawa wyborczego przez wyborcę znajdującego się za granicą od przedstawienia paszportu, w sytuacji gdy wyborca legitymuje się ważnym dowodem osobistym, zaś paszport złożył we właściwym dla państwa przebywania organie celem przedłużenia pobytu, na co przedstawił odpowiednie zaświadczenie, może być uzasadnione ochroną interesu publicznego w rozumieniu art. 31 Konstytucji RP, tym bardziej, iż uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z 24 września 2007 r. precyzuje, iż wyborca głosujący w obwodach utworzonych na obszarze Unii Europejskiej może zamiast

paszportu okazać komisji dowód osobisty. Wskazuje to, iż paszport nie jest jedynym dokumentem pozwalającym potwierdzić prawo do czynnego wzięcia udziału w wyborach do Sejmu RP i do Senatu RP.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 80 ust. 2 Ordynacji wyborczej wyraził opinię przedstawioną w sentencji uchwały, mając na względzie, iż stwierdzone naruszenie przepisów było przypadkiem jednostkowym.

WRĘCZENIE POSŁOM I SENATOROM ZAŚWIADCZEŃ O WYBORZE

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 175 i art. 211 Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej dokonała wręczenia zaświadczeń o wyborze posłom i senatorom wybranym w dniu 21 października 2007 r.

Wręczenie zaświadczeń posłom odbyło się w dniu 4 grudnia 2007 r. w Sali Kolumnowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, a senatorom w dniu 5 grudnia 2007 r. w sali nr 118 w gmachu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.